

TÜRK CEZA KANUNU'NDA GÜRÜLTÜYE NEDEN OLMA SUÇU

CRIME OF CAUSING NOISE IN TURKISH PENAL CODE

Ahu KARAKURT EREN*

Özet: Gürültü kirliliği, nüfus artışı, kentleşme, sanayileşmenin ve ulaşım imkânlarının gelişmesi gibi nedenlerle her geçen gün büyüyen bir çevre sorunudur. Bu çevre sorunu ile mücadele ihtiyacı, gürültünün kontrol altına alınması ve yönetimine yönelik çevre politikalarının oluşturulmasına ve mevzuata yansıtılmasına neden olmuştur. Kanun koyucu salt idare hukukuna ilişkin düzenlemelerle bu ihtiyacın giderilemeyeceğini öngörmüş, Türk Ceza Kanunu'nun 183. maddesinde gürültüye neden olma suçunu gürültünün insan sağlığı açısından yarattığı tehlikeyi esas alarak düzenlemiştir.

Bu makalede, öğretilerde ileri sürülen görüşler ve yargı kararları dikkate alınarak gürültüye neden olma suçu incelenecektir. Suçun yapısal özellikleri ve bu özelliklerle bağlantılı sonuçlar tespit edilmeye, gürültüye neden olma suçu benzer suç tiplerinden ve kabahatlerden ayırt edilmeye çalışılacaktır. Mevcut düzenleme biçimiyle gürültüye neden olma suçunun kanunilik ve orantılılık ilkesine uyumlu olup olmadığı tartışılacaktır. Olması gereken hukuk açısından somut öneriler geliştirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gürültüye Neden Olma Suçu, Huzur ve Kişilerin Sükûnunu Bozma Suçu, Gürültü Kabahati, Tehlike Suçu, Kanunilik İlkesi

Abstract: Noise pollution has been an ever-growing environmental problem due to increasing population, developments in urbanization, industrialization and the transportation facilities etc. The need to fight this environmental issue has led to the preparation of environmental policies for controlling and management of noise and then they have been placed into the legislation. The legislator has foreseen that this need cannot be met just by the regulations in the administrative law and introduced the article 183 of the Turkish Penal Code to cite a crime of causing noise based on the hazards for human health caused by the noise.

In this article, the crime of causing noise will be examined by considering the arguments and the judicial decisions put forward in the doctrine. The structural characteristics of this crime and the results related to these characteristics will be tried to be identified

* Araştırma Görevlisi Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı

and the crime of causing noise will be tried to be distinguished from similar types of crimes and misdemeanors. Whether the crime of causing noise in the current regulation is in accordance with the principle of legality and the principle of proportionality will be discussed. Concrete proposals will be developed for the law to be made.

Keywords: Crime of Causing Noise, Crime of Disturbing the Peace and Right to Silence of People, Misdemeanor of Noise, Endangerment Crime, Principle of Legality

Giriş

Gürültü kirliliği, nüfus artışı, kentleşme, sanayileşmenin ve ulaşım imkânlarının gelişmesiyle birlikte her geçen gün büyüyen bir çevre sorunudur. Bu çevre sorununun kolektif ve bireysel mahiyette olumsuz sonuçları bulunmaktadır. Gürültü kirliliğinin kolektif mahiyetteki sonuçları doğal ve yapay çevreyle ilgilidir. Çünkü gürültü kirliliği hem fizyolojik hem de psikolojik yönden insan sağlığına zarar verdiğinden toplum sağlığı açısından ciddi bir tehlikedir.¹ Ayrıca gürültü kirliliği, bazı hayvan türlerinde sağlık sorunlarına yol açtığı gibi davranış değişikliklerine de neden olmakta, örneğin kuşları göç yollarını değiştirmeye zorlamaktadır. Gürültü kirliliğinin bazı hayvan türlerinin DNA'larını zarara uğrattığı da bilinmektedir.² Gürültü seviyesinin yoğun olduğu alanlarda bulunan yapılar titreşim nedeniyle aşındığından gürültü kirliliği yapay çevreye de zarar vermektedir. Örneğin gürültü kirliliğinin antik yapılara verdiği zarar³, yapay çevrenin bir unsuru olan kültürel çevreye ilişkindir.

¹ Gürültünün insan sağlığına etkilerine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Willy Passchier Vermeer/Wim F. Passchier, "Noise Exposure and Public Health", *Environmental Health Perspectives*, Vol. 108, Supplement 1, March 2000, s.123 vd; World Health Organization, *Guidelines For Community Noise*, (Ed. Birgitta Berglund, Thomas Lindvall, Dietrich H.Schwela), Geneva 1999, 21 vd; Stephen A. Stansfeld/Mark P. Matheson, "Noise Pollution: Non-Auditory Effects on Health", *British Medical Bulletin*, Vol.68, Iss.1, 2003, s.244 vd; Remzi Toprak/Nizami Aktürk, "Gürültünün İnsan Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri", *Türkiye Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi*, C.61, S.1, 2004, s.50 vd; Sevtap Yılmaz Demirkale/Mine Aşçıgil, "Sağlıklı Kentlerle ve Yapılarla İlgili Türkiye'nin Gürültü Politikası", VIII. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi Sempozyum Bildirileri, İzmir 2007, s.268 vd.

² Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Caitlin R. Kight/John P. Swaddle, "How and Why Environmental Noise Impacts Animals: An Integrative, Mechanistic Review", *Ecology Letters*, V. 14, Iss.10, 2011, s.1052 vd.

³ Gürültünün arkeolojik bulgulara verdiği zarara ilişkin bkz. Gerasimos Pavlogorgatos, "Environmental Parameters in Museums", *Building and Environment*, Vol.38, Iss.12, December 2003, s.1459 vd.

Gürültü kirliliğinin bireysel sonuçları ise pek çok temel hakkın ihlali ile ilişkilendirilerek açıklanabilir. Örneğin gürültü kirliliğine doğrudan maruz bırakılan, bu sebeple fizyolojik ve/veya psikolojik sağlığı bozulan kişinin vücut bütünlüğünün ve dolayısıyla kişi dokunulmazlığının ihlal edildiği, maddi ve manevi varlığının zarar gördüğü söylenebilir. Yine doğrudan maruz kaldığı sürekli gürültü nedeniyle konutunda uyku, dinlenme gibi gündelik bireysel ve ailevi faaliyetlerini sürdüremez hale gelen kişinin özel hayatına ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği ifade edilebilir.⁴

Gürültü kaynakları bütünüyle ortadan kaldırılamayacağından etkilerini yukarıda kısaca özetlediğimiz bu ciddi çevre sorununun en azından yarar- zarar dengesi gözetilerek kontrol altına alınması gerekir. Bu toplumsal ihtiyacın giderilmesinde hukukun da işlevi bulunduğu kuşkusuzdur. Nitekim hukukumuzda işaret ettiğimiz ihtiyaçla ilişkilendirilebilecek düzenlemeler bulunmaktadır. Ancak mevcut düzenlemelere rağmen ülkemizde gürültü kirliliği varlığı inkâr edilemez bir sorundur. Bu durum, gürültü ile ilgili yürürlükte bulunan hukuk kurallarının tartışılmasını gerektirmektedir. Yaptığımız tespit TCK'nun 183. maddesinde düzenlenen gürültüye neden olma suçu özelinde de tekrarlanabilir.

Gürültüye neden olma suçunun tartışılması gerekliliğini doğuran bir diğer neden, ceza hukukunun ilkeleriyle bağlantılıdır. Ceza hukukunun görevi, toplumsal düzenin ve barışın sağlanmasına katkıda bulunmaktır. Ancak ceza hukukunun toplumsal düzene zarar verme ihtimali olan her davranışı konu almaması da bir zorunluluktur. Çünkü cezai yaptırımlar kişi özgürlüklerine en ağır oranda müdahale içeren hukuki yaptırımlardır. Bu sebeple suç tanımlayan ceza hukuku normları ancak kanunilik ve ikincilik ilkesi başta olmak üzere bazı ilkelere uygun olarak düzenlenirlerse ceza hukukunun görevi açısın-

⁴ Nitekim gürültü kirliliği sebebiyle insan hakkı ihlallerini konu alan başvurularda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin başvuru ve/veya davaları Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin özel hayat ve ailenin korunması hakkını düzenleyen 8. maddesi bakımından incelediği görülmektedir. Bu bağlamda Arrondelle/Birleşik Krallık başvurusu, Powell ve Rayner/Birleşik Krallık davası, Hatton ve diğerleri/Birleşik Krallık davası, Mileva ve Diğerler/Bulgaristan davası, Moreno Gomez/İspanya davası ve Dees/Macaristan davasında verilen kararlar örnek gösterilebilir. Bu tespit ve söz konusu kararlara ilişkin açıklamalar için bkz. Handan Yokuş Sevük, "Gürültüye Neden Olma Suçu", *MÜHFHAD Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan Özel Sayı*, C.19, S.2, 2013, s.368 vd.

dan işlevsel olabilir. Bu saptama gürültüye neden olma suçu açısından da geçerlidir. Ancak mevcut düzenleme biçimi söz konusu suçun ceza hukukunun ilkelerine uygun olup olmadığının sorgulanmasını gerektirmektedir.

Yukarıda ifade edilen iki sebeple çalışmamızın konusu “Türk Ceza Kanunu’nda Gürültüye Neden Olma Suçu” olarak belirlenmiştir. Çalışmada üç temel hedefin gözetildiği söylenebilir. İlki, gürültüye neden olma suçunun yapısal özelliklerini ve bu özelliklerle bağlantılı sonuçları tespit etmektir. İkincisi, gürültüye neden olma suçunu benzer suç tiplerinden ve kabahatlerden ayırt etmektir. Sonuncusu, mevcut düzenleme biçimiyle gürültüye neden olma suçunun ceza hukukunun temel ilkelerine uyumlu olup olmadığını belirlemektir. Bu hedefler çerçevesinde aşağıda öğretilen ileri sürülen görüşler ve içtihatlar dikkate alınarak, önce gürültüye neden olma suçu ile korunan hukuki değer tartışılacak, devamında suç unsurlarına ayrılarak incelenecek, iştirak, teşebbüs, içtima ile yaptırım konuları ele alınacaktır.

I. Korunan Hukuki Değer

TCK’nın 183. maddesinde düzenlenen gürültüye neden olma suçuyla korunan hukuki değeri tespit etmek bakımından iki anahtar soru oluşturulabileceğini düşünmekteyiz. **İlk soru**, “suçla korunan hukuki değer, insan ve insan dışındaki unsurlarıyla birlikte ve yapay çevre de dâhil olmak üzere bir bütün olarak çevre ile mi ilgilidir?”, **ikinci soru**, “bu suç tipiyle korunan hukuki değer kolektif mahiyette midir, yoksa gürültünün bireysel mahiyetteki olası sonuçlarından hareketle bu suç tipiyle bireysel hukuki değerlerin de korunduğu sonucuna ulaşılabilir mi?” şeklinde sıralanabilir.

Ortaya koyduğumuz **ilk** soruya TCK’nın 183. maddesinde suç haline getirilen davranış nedeniyle olumsuz yanıt vermek gerekir. Çünkü suçla korunan hukuki değer, suç tipinde öngörülen fiilin gerçekleştirilmesiyle ihlal edilen hukuki menfaattir. Bu sebeple suç tipiyle yasaklanan davranış, suçla korunan hukuki değeri tespit etmek bakımından sınırlayıcı bir işlev görür. Aşağıda suçun unsurları incelenirken açıklanacağı üzere TCK’nın 183. maddesinde suç haline getirilen davranış, insan sağlığına zarar vermeye elverişli nitelikteki gürültü esas alınmak suretiyle tanımlanmıştır.⁵ Bu sebeple insan sağlığına za-

⁵ Alman kanun koyucunun tercihi ise farklıdır. Çünkü Alman Ceza Kanunu’nun

rar vermeye elverişli olmayan, sadece eko sistemin diğer unsurlarına ya da yapay çevreye zarar vermeye elverişli olan nitelikte gürültüye neden olunması halinde incelediğimiz suç oluşmaz.

Öğretide yukarıda ifade edilen hususun dikkate alınarak suçla korunan hukuki değerın tespit edildiği söylenebilir.⁶ Çünkü ekseriyetle gürültüye neden olma suçuyla korunan hukuki değer açıklanırken önce gürültü kirliliğinin insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerine değinilmekte ve sonra bu noktadan hareketle suç tipiyle korunan hukuki değerin insanların/toplumun sağlıklı bir çevrede yaşıama hakkı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Belirtilen hukuki değeri ile Anayasa'nın 56. maddesindeki çevre hakkına ilişkin *"Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşıama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir"* hükmü arasındaki bağlantıya dikkat çekilmektedir.⁷ Aynı yaklaşımun uygu-

325a maddesinde gürültüye neden olma suretiyle insan dışındaki varlıklar bakımından tehlikeye sebebiyet verilmesi de sınırlı olarak suç haline getirilmiştir. Kısaca açıklamak gerekirse Alman Ceza Kanunu'nun 325a maddesi gürültüye, sarsıntıya, iyonlaşma etkisi doğurmayan ışınlarla neden olma başlığını taşımaktadır. Bu maddenin ilk fıkrasında bir tesisin işletilmesi sırasında tesise ait alan dışında idare hukukundan doğan yükümlülöklere aykırı olarak bir başkasının sağlığına zarar vermeye elverişli nitelikte gürültüye neden olma suç haline getirilmiştir. İkinci fıkrada ise bir tesisin işletilmesi sırasında idare hukukundan doğan yükümlülöklere aykırı olarak gürültüye veya titreşime ya da iyonlaşmamış ışınlarla neden olmak suretiyle başka bir kimsenin sağlığını ya da hayvanını veya önemli bir değeri bulunan eşyasını tehlikeye sokma fiili tipikleştirilmiştir.

⁶ Alman öğretilerinde de gürültüye, sarsıntıya, iyonlaşma etkisi doğurmayan ışınlarla neden olma suçları ile korunan hukuki değeri, Alman Ceza Kanunu'nun 325a maddesinde tanımlanan fiillerinden hareketle tespit edildiği görölmektedir. Çünkü 325a maddesinin birinci fıkrasındaki düzenleme ile korunan hukuki değeri insan sağlığı olduğu ifade edilmektedir. İkinci fıkrayla korunan hukuki değeri insan sağlığı ve başkalarına ait hayvanlar ve önemli değeri bulunan eşyalar üzerindeki malvarlığı değeri ve mülkiyet hakkı olduğu belirtilmektedir. Bkz. Gunther Arzt/Ulrich Weber/Bernd Heinrich/Eric Hilgendorf, *Strafrecht Besonderer Teil, Bielefeld 2009*, §41, Rn.66 vd; Jörg Eisele, *Strafrecht- Besonderer Teil I, Stuttgart 2012*, §70, Rn.1325; Günter Heine, in Schönke/Schröder *Strafgesetzbuch Kommentar*, 28. Auflage, München 2010, §325a, Rn.1; Thomas Fischer, Beck'sche kurz-Kommentare *Strafgesetzbuch und Nebengesetze*, 58. Auflage, München 2011, §325a, Rn.1

⁷ Bu yönde bkz. Yokuş Sevük, *Gürültüye Neden Olma Suçu*, s.372; Özlem Yenerer Çakmut, *Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçu*, İstanbul 2014, s.96; Ali Parlar/Muzaffer Hatipoğlu, *Türk Ceza ve Hukuki Sorumluluk Boyutlarıyla Çevre Hukuku*, Ankara 2010, s.309; Raşsan Bengi Gezgin Kayan, "Gürültüye Neden Olma/Gürültü Kirliliği", *CHD*, Y.3, S.7, Ağustos 2008, s.113 vd; Sacit Yılmaz, *Çevre Hukuku Bağlamında Türk Ceza Kanunundaki Çevre Suçları*, Ankara 2013, s.166 vd; Osman Yaşar/Hasan Tahsin Gökcan/Mustafa

lamada da benimsendiği görülmektedir. Örneğin Yargıtay 18. Ceza Dairesi verdiği iki kararda Anayasa'nın 56. maddesine yer verdikten sonra TCK'nın 183. maddesiyle kişilerin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının güvence altına alındığı tespitinde bulunmuştur.⁸

Tartışmak istediğimiz *ikinci* soru bakımından ise bir ayırım yapmak gerektiğini düşünmekteyiz. Şöyle ki; her ne kadar gürültüye neden olmak suretiyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal mahiyetini taşıyan sonuçların doğurması mümkünse de gürültüye neden olma suçuyla korunan hukuki değer, sıralanan hakla doğrudan ya da dolaylı bir bağlantı içinde değildir. Bu tespitin temel gerekçesi, TCK'nın 123. maddesinde düzenlenen huzur ve kişilerin sükûnunu bozma suçuyla ilgilidir. Çünkü tipe uygunluk unsurları dikkate alındığında insan sağlığına zarar vermeye elverişli olsun ya da olmasın gürültü yapmak yoluyla da işlenebileceği anlaşılan bu suç ile doğrudan ve spesifik olarak özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına ilişkin hukuki değer korumaktadır.⁹ Bu tespit huzur ve kişilerin sükûnunu bozma suçunun TCK'daki düzenleme yeri ile de desteklenebilir. Çünkü belirtilen suç tipi TCK'da hürriyete karşı suçlar bölümünde düzenlenmiştir.

Öte yandan vücut bütünlüğünün ihlali noktasında kişi dokunulmazlığı ve yaşam hakkı açısından farklı bir değerlendirme yapmak gerektiğini düşünmekteyiz. Çünkü TCK'nın 183. maddesinde gürültüye neden olma suçu insan sağlığına zararlı olabilecek nitelikteki gürültü esas alınmak suretiyle tanımlanmış olduğundan, bu suçla bireysel bir hukuki değer olan vücut bütünlüğü arasında bir ilişki bulunduğu anlaşılmaktadır. Nitekim öğretide gürültüye neden olma suçuyla korunan hukuki değer açıklanırken Anayasa'nın 17. maddesinde yer alan

Artuç, Türk Ceza Kanunu, C.4, Ankara 2014, s.5619; Anayasa'nın 56. maddesiyle ilgili yukarıda belirtilen bağlantıya açıkça yer vermeyen ancak bu suçla korunan hukuki değerlerin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı olduğu tespiti için görüş için bkz. Gökhan Taneri, Çevreye Karşı Suçlar, Ankara 2016, s.172; Ümit Kocasakal, "Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK 123)", *Ankara Barosu Dergisi*, S.2, 2015, s.116.

⁸ Y.18CD, T. 29.09.2015, E.2015/7959, K.2015/5947; Y.18CD, T. 04.02.2016, E.2015/18127, K.2016/1899, www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

⁹ TCK'nın 123. maddesinde düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ile gürültüye neden olma suçu arasındaki farklardan birinin söz konusu suç tipleriyle korunan hukuki yararlar arasındaki farklılık olduğu yönündeki tespit için bkz. Parlar/Hatipoğlu, s.309; Taneri, s.168.

yaşam hakkı ve kişi dokunulmazlığına ilişkin “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir” hükmü ile de bağlantı kurulduğu söylenebilir. Çünkü öğretide gürültüye neden olma suçuyla insanların maddi ve manevi varlıklarının zarar görmesinin önlenmesi belirtilmektedir.¹⁰ Ancak kanımızca kanun koyucunun gürültüye neden olma suçunu tipikleştirerek gürültü kirliliğinin insanların sağlığı açısından yarattığı kolektif tehlikeyi engellemek istediği söylenebilir de bu suç tipiyle bireysel bir hukuki değer olan vücut bütünlüğünün doğrudan korunduğu sonucuna ulaşmak mümkün değildir.¹¹ Bu tespit gürültüye neden olma suçunun TCK’daki düzenleme yeriyile de desteklenebilir. Çünkü gürültüye neden olma suçu TCK’nın Toplumla Karşı Suçlar kısmının içinde Çevreye Karşı Suçlar bölümünde düzenlenmiştir. Oysa vücut bütünlüğü bireye ait bir hukuki değer olup, spesifik olarak TCK’nın vücut bütünlüğüne karşı suçlar kısmında yer alan suçlarla korunmaktadır.

Yukarıda iki anahtar soru üzerinden yaptığımız açıklamalar bağlamında sonuç olarak gürültüye neden olma suçuyla korunan hukuki değer, tüm unsurlarıyla bir bütün olarak çevreyle değil sadece çevrenin insan unsuruyla ilgili olduğunu ve bu hukuki değer “toplumun sağlığı” şeklinde ifade edilebileceğini savunmaktayız. Bu hukuki değer dışında gürültüye neden olma suçuyla doğrudan korunan hukuki değerler arasında vücut bütünlüğü, özel hayata ve aileye saygı gibi bireyin sahibi olduğu hukuki değerlerin yer almadığı görüşüdeyiz.

II. Suçun Unsurları

A. Tipe Uygunluk Unsuru

1. Objektif Nitelikteki Unsurlar

a. Fail

Öğretide hâkim görüşe göre gürültüye neden olma suçu fail bakımından bir özellik göstermemektedir. Dolayısıyla herkes gürültüye neden olma suçunun faili olabileceğinden bu suç özgü suç değildir.¹²

¹⁰ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5619; Yokuş Sevik, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.372.

¹¹ Bu tespit özellikle aynı neviden fikri içtima açısından işlevseldir. Bkz. “Aynı Neviden Fikri İçtima” başlığı altındaki açıklamalar

¹² Suçun failinin herkes olabileceği, bu sebeple suçun özgü suç vasfı taşımadığı tespiti için bkz. Çakmut, s.96 vd; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5619 vd; Hasan Gerçekler,

Diğer görüş ise gürültüye neden olma suçunun özgü suç olmadığı yönünde bir genelleme yapılamayacağını savunmaktadır. Bu görüşün gerekçesi, TCK'nın 183. maddesinde gürültüye neden olma suçunun "*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı olarak*" ifadesi kullanılarak tanımlanmasıyla bağlantılıdır. Çünkü aktarılan görüşe göre ilgili mevzuat kapsamında öngörülen yükümlülüklerin belirli kişilere ya da herkese yönelik olmasına bağlı olarak suçun özgü suç vasfı taşıyıp taşımadığı tespiti değişir.¹³

Fail olmanın koşullarından birisi, suçun tipe uygunluk unsuru içinde yer alan eylemi gerçekleştirmektir. TCK'nın 183. maddesinde hükmün lafzı dikkate alındığında "*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırılık*", tipe uygun eylem tarif edilirken sınırlayıcı bir unsur olarak kullanılmıştır.¹⁴ Dolayısıyla ilgili kanunlarda öngörülen yükümlülük, herkese yönelik değilse ya da bir başka anlatımla yükümlülük sadece belirli nitelikteki kişiler için düzenlenmişse, diğer kimsele- rin bu yükümlülüğe aykırı olarak tipe uygun eylemi gerçekleştirmesi mümkün değildir.¹⁵ Bu sebeple yukarıda aktardığımız ikinci görüşe katılmaktayız.

Gürültüye neden olma suçunun faili açısından dikkat çekmek istediğimiz son husus, Türk hukukunda tüzel kişilerin cezai sorumluluk-

Türk Ceza Kanunu, C.3, Ankara 2014, s.3640; Suçun failinin herkes olabileceği yönündeki genel tespit için bkz. Gezgün Kayan, s.114; Yılmaz, s.165; Yokuş Sevtik, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.372; Parlar/Hatipoğlu, s.309; Zeki Hafızoğulları/Muharrem Özen, Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar, Ankara 2012, s.61; Taneri, s.172.

¹³ Gülsün Ayhan Aygörmez Uğurlubay, Çevreye Karşı Suçlar, Ankara 2015, s.135 vd; Alman Ceza Kanunu'nun 325a maddesinde düzenlenen gürültüye, sarsıntıya ve iyonlaşma etkisi olmayan ışınlarla neden olma suçları " bir tesisin işletilmesi sırasında... idare hukuku yükümlülüklerini ihlal ederek" ifadelerine yer verilerek tipikleştirilmiştir. Bu sebeple öğretilde ileri sürülen bir görüşe göre Alman Ceza Kanunu'nun 325a maddesinde düzenlenen suç tiplerinde fail tesisi işleten ve ihlal edilen idare hukuku yükümlülüklerinin yükümlüsü olan operatördür. Dolayısıyla 325a'da düzenlenen suçlar özgü suç vasfı taşımaktadır. Bkz. Arzt/Weber/Heinrich /Hilgendorf, §41, Rn.17; Eisele, §66, Rn.1271; Fischer, Vor §324, Rn.14; Aygörmez Uğurlubay'ın görüşüyle örtüşen bir başka görüş ise Alman Ceza Kanunu'nun 325a maddesinde düzenlenen suçların yükümlülük alanına bağlı olarak genel suç ya da özgü suç olabileceği yönündedir. Bkz. Heine, §325a, Rn.16.

¹⁴ Ancak TCK'nın 183. maddesi açısından asıl sorun, aşağıda inceleneceği üzere hukukumuzda gürültüye ilişkin ilgili kanunlarda belirtilen yükümlülüklerin gerçekten var olup olmadığını saptamak noktasında oluşmaktadır. Bkz. "Kanunlarla Belirlenen Gürültüye İlgili Yükümlülüklerle Aykırılık" başlığı altındaki açıklamalar

¹⁵ Bağlantılı sonuç için bkz. "İştirak" başlığı altındaki açıklamalar

ları bulunmadığı için gürültüye neden olma suçunun failinin bir tüzel kişi olamayacağıdır. Bununla birlikte hukukumuzda tüzel kişiler hakkında idari yaptırım uygulanması mümkün olduğundan Kabahatler Kanunu'nun (KK'nın) 36. veya Çevre Kanunu'nun(ÇK'nın) 20. maddesi çerçevesinde gürültüye neden olan tüzel kişiler hakkında da idari para cezası uygulanması söz konusudur.¹⁶

b. Mağdur

Öğretide ve uygulamada gürültüye neden olma suçunun mağdurunun belirli bir kişi olmadığı konusunda tam bir görüş birliği bulunmaktadır.¹⁷ Bu noktadan hareketle iki temel sonuca ulaşılabılır. İlki gürültüye neden olma suçu bakımından aynı neviden fikri içtimanın uygulanmasının mümkün olup olmadığının belirlenmesine ilişkin olup, içtima başlığı altındaki açıklamalara atıf yapıyoruz. İkinci sonuç gürültüye neden olma suçuyla kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu arasındaki farkın belirlenmesiyle ilgilidir. Çünkü TCK'nın 123. maddesinde düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun mağduru, huzur ve sükûnu bozulmak istenen belirli kimse ya da kimselelerdir.¹⁸

Öte yandan öğretide gürültüye neden olma suçunun mağdurunun belirli bir kişi olmadığı konusunda görüş birliği bulunsa da suçun mağduru konusunda yapılan tespitler arasında ince bir ayırım mevcuttur.¹⁹ Çünkü yapılan bir tespite göre incelediğimiz suç tipinin mağdu-

¹⁶ Gezgin Kayan, s.114; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5620; Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.372; Çakmut, s.97; Yılmaz, s.165; Ozan Ercan Taşkın, "Maddi ve Muhakeme Boyutuyla Çevre Ceza Hukukuna Dair Bazı Tespitler/Kısmi Öneriler", *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi*, C.3 S.1, Haziran 2015, s.154 vd.

¹⁷ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5620; Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.372; Çakmut, s.97; Gerçekler, s.3642; Hafızoğulları/Özen, Toplum Karşı Suçlar s.61; Taneri, s.172; Y.18CD, T. 29.09.2015, E.2015/7959, K.2015/5947; Y.18CD, T. 04.02.2016, E.2015/18127, K.2016/1899, www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

¹⁸ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5620; Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.373; Çakmut, s.97; Gerçekler, s.3642; Kocasakal, s.117; Aynı yönde bkz. Y.18CD, T. 29.09.2015, E.2015/7959, K.2015/5947; Y.18CD, T. 04.02.2016, E.2015/18127, K.2016/1899, www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

¹⁹ Öğretide gerek ilk gerekse ikinci tespitte yer verilen çalışmaların bütünü incelendiğinde bu tespit ile bağlantı kurularak gürültüye neden olma suçunun unsurlarına ya da özel görünüş biçimlerine ilişkin farklı sonuçlara ulaşılmadığına dikkat çekmek istemekteyiz.

ru gürültünün gerçekleştiği, duyulduğu yerde bulunan toplumdur.²⁰ Diğer tespit suçun mağdurunun toplum olduğunu saptamaktadır, ancak suç mağdurunun gürültünün yapıldığı ya da duyulduğu yerde yaşayan toplum olduğu yönünde bir özelleştirme veya kısıtlama içermemektedir.²¹ Uygulamada ise gürültüye neden olma suçuna ilişkin birbirinin tekrarı niteliğinde olan az sayıda karar bulunmaktadır. Bu kararlarda da gürültüye neden olma suçunun mağdurunun kim olduğuna ilişkin yukarıda belirttiğimiz farka dikkat çeken açık bir tartışma yer almamaktadır.²² Dolayısıyla konuya ilişkin uygulamada benimlenen görüşe ilişkin bir sonuca varmak mümkün değildir.

Konuya ilişkin görüşümüzü açıklamadan önce mağdur kavramının anlamına dikkat çekmek istiyoruz. Mağdur suçla korunan hukuki değerlerin sahibidir.²³ Yukarıda gürültüye neden olma suçuyla korunan

²⁰ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5620; Yokuş Sevik, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.372; Gerçeker, s.3640; Öğretide Kocasakal gürültüye neden olma suçunda gürültüye muhatap olan herkesin suçun mağduru olabileceği görüşündedir. Bkz. Kocasakal, s.117; Öğretide Gezgin Kayan ise suçun mağdurunun toplum olduğu yönünde bir saptama yapmakla birlikte, suç mağdurunun gürültünün yapıldığı ya da duyulduğu yerde yaşayan toplum olduğu yönünde bir kısıtlama açıkça ifade etmemektedir. Ancak konuya ilişkin doküman fabrikasının neden olduğu, insan sağlığına zarar verir nitelikteki gürültüye ilişkin bir örnek vermekte, bu örnekte fabrika çalışanlarının ve fabrikanın bulunduğu yerde yaşayan kişilerin suçun mağduru olabileceği sonucuna ulaşmaktadır. Bkz. Gezgin Kayan, s.114 vd.

²¹ Bkz. Çakmut, s.97; Yılmaz, s.165; Parlar/Hatipoğlu, s.309; Taneri, s.172.

²² Bununla birlikte Yargıtay 18. Ceza Dairesi'nin verdiği bir kararda toplumda yaşayan herkesin bu suçun mağduru olabileceği yönünde genel bir tespitle bulunduğu dikkat çekmek gerekir. Bkz. Y.18CD, T. 29.09.2015, E.2015/7959, K.2015/5947, www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

²³ Suç mağdurunu suçla korunan hukuki değerlerin sahibi veya hamili olarak açıklayan görüşler için bkz. Sulhi Dönmezer/Sahir Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku C.II, 11. Baskı, İstanbul 1999, s.426 vd; Yener Ünver, Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer, Ankara 2003, s.145; Nevzat Toroslu/Haluk Toroslu, Ceza Hukuku Genel Kısım, 23. Baskı, Ankara 2016, s.111 vd; Timur Demirbaş, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Baskı, Ankara 2016, s.550; Bahri Öztürk/Mustafa Ruhan Erdem, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, 16. Baskı, Ankara 2016, s.173; Zeki Hafizoğulları/Muharrem Özen, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 8. Baskı, Ankara 2015, s.208; Tuğrul Katoğlu, "Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları", *AÜHFĐ*, C.61, S.2, 2012, s.662; Doğan Soyaslan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Ankara 2016, s.231 vd; Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız/İlker Tepe, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Ankara 2016, s.221; Süleyman Özar, "Türk Ceza Kanunu'nun Sistematiğine İlişkin Kritik Noktalar", *Ankara Barosu Dergisi*, S.3, 2006, s.98; Olgun Değirmenci, "Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Mağdur Hakları", *TBBĐ*, S.77, 2008, s.37; Suçun mağdurunu suçun maddi konusunun sahibi olan olarak açıklayan görüş için bkz. Mehmet Emin Artuk/

hukuki değerin toplumun sağlığı olduğunu dūşündüęümüzü belirtmiştik. Belirtilen hukuki değerin sahibinin toplumun tamamı olmadığını savunmaktayız. Kanımızca bu hukuki değerin sahibi, salt gürültüden etkilenen kişiler olmamakla birlikte potansiyel olarak gürültüden etkilenme ihtimali bulunduğundan gürültünün duyulduğu yerdeki toplumdur. Bu sebeple öğretide gürültüye neden olma suçunun mağdurunun gürültünün duyulduğu yerdeki toplum olduğu yönünde yapılan dar kapsamlı tespite katılmaktayız. İfade edilen tespitten hareketle TCK'nın 183. maddesinde tanımlanan gürültüye neden olma eyleminin, gürültüden fail dışında hiç kimsenin etkilenme olasılığının bulunmadığı bir yerde gerçekleştirilmesi halinde mağdurun yokluğu nedeniyle incelediğimiz suç tipinin oluşmayacağı kanaatindeyiz.²⁴

c. Suçun Maddi Konusu

Öğretide gürültüye neden olma suçunun maddi konusuna ilişkin iki farklı görüş ileri sürülmektedir.²⁵ İlk görüşe göre suçun maddi konusu gürültüye maruz kalan çevredir.²⁶ Her ne kadar suçun oluşması bakımından gürültünün başka bir kimsenin sağlığına zarar vermeye elverişli olması gerekmektedir de bu noktadan hareketle suçun maddi konusunun insan bedeni ve psikolojik kişiliği olduğu sonucuna ulaşılamaz. Çünkü gürültü doğrudan insan üzerinde gerçekleştirilebilen bir eylem değildir.²⁷ Öğretide ileri sürülen ikinci görüş ise suçun maddi konusunun gürültü ile sağlığı zarar görme tehlikesi karşısında bırakılan belirsiz sayıda kimse olduğu yönündedir.²⁸

Ahmet Gökçen/A. Caner Yenidünya, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 10. Baskı, Ankara 2016, s.288; İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 12. Baskı, Ankara 2016, s.202; Berrin Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 3. Baskı, Ankara 2016, s.337; Mahmut Koca/İlhan Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 9. Baskı, Ankara 2016, s.110 vd.

²⁴ Bu tespitle bağlantılı diğer sonuçlar için bkz. "Zincirleme Suç" başlığı altındaki açıklamalar

²⁵ Öğretide gerek ilk gerekse ikinci görüşe yer verilen çalışmaların bütünü incelendiğinde suçun maddi konusuyla bağlantı kurularak gürültüye neden olma suçunun unsurlarına ya da özel görünüş biçimlerine ilişkin farklı sonuçlara ulaşılmadığına dikkat çekmek istemekteyiz.

²⁶ Yokuş Sevik, *Gürültüye Neden Olma Suçu*, s.373; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5620; Gerçekler, s.3640.

²⁷ Yokuş Sevik, *Gürültüye Neden Olma Suçu*, s.373; Suçun oluşması bakımından insan sağlığına zarar verilmiş olmasının zorunlu bir şart olmadığı gerekçesiyle aynı sonuca varan görüş için bkz. Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5620.

²⁸ Hafızoğulları/Özen, *Topluma Karşı Suçlar*, s.61.

Kanımızca aktarılan iki görüş arasındaki farklılığın dayanabileceği nedenin öğretide suç genel teorisinde suçun maddi konusu kavramının tanımlanması noktasında oluşan nüans ile açıklamak mümkündür. Çünkü öğretide suçun maddi konusunu “*tipe uygun hareketin üzerinde gerçekleştirildiği şey*”²⁹ olarak tanımlayan görüş bulunduğu gibi “*suçun maddeten etkilerini üzerinde gösterdiği varlık*”³⁰ olarak tarif eden görüş de mevcuttur. Bu bağlamda gürültüye neden olma suçunun maddi konusuna ilişkin yukarıda aktarılan görüşlerden ilkinin suçun maddi konusuna ilişkin ilk tanımı, diğerin ise ikinci tanımı esas alındığı söylenebilir.

Suçun maddi konusuna ilişkin aktarılan tanımlardan ikincisinin benimsenmesi halinde kanımızca soyut tehlike suçlarında suçun maddi konusunu açıklamak imkânsız hale gelecektir. Bu sebeple suçun maddi konusuna ilişkin aktarılan ilk tanımı esas alarak gürültüye neden olma suçunun maddi konusunun gürültüye maruz kalan çevre olduğu yönündeki görüşe katılmaktayız.³¹

d. Eylem

aa. Genel Açıklama

TCK'nın 183. maddesinde suç tipiyle yasaklanan eylem, “*kanunlarla belirlenen gürültüyle ilgili yükümlülüklerle aykırı olarak bir başka kişinin sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikte gürültüye neden olmak*” şeklinde tanımlanabilir. Bu eylem, aşağıda anlatım kolaylığı sağlamak için gürültü, (gürültüye) neden olma, başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişlilik ve ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırılık olmak üzere dört esaslı unsura ayrılarak açıklanmaya çalışılacaktır.

²⁹ Bkz. Demirbaş, s.547; Koca/Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.111 vd; Özbek/Doğan/Bacaksız/ Tepe, s.221; Öztürk/Erdem, s.174 vd; Nur Centel/Hamide Zafer/Özlem Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, 9. Baskı, İstanbul 2016, s.231; Aynı yönde suçun maddi konusunu tipik fiilin üzerinde gerçekleştirilmesi zorunlu olan şey ya da insan şeklinde açıklayan görüş için bkz. Toroslu/Toroslu, s.108; Aynı yönde suçun maddi konusunu hareketin yöneldiği eşya da kişinin fiziksel varlığı, sır, şeref gibi maddi bünyesi bulunmayan şeyler olarak açıklayan görüş için bkz. Artuk/Gökçen/Yenidünya, s.284 vd; Akbulut, s.338 vd; Özgenç, s.198 vd; Suçun maddi konusunun suçun cismini teşkil eden insan ya da şey olduğu görüşü için bkz. Sulhi Dönmezer/ Sahir Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku C.I, 14. Baskı, İstanbul 1997, s.333.

³⁰ Hafizoğulları/Özen, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.209.

³¹ Suçun maddi konusuyla ilgili bağlantılı olarak bkz. “Aynı Neviden Fikri İçtima” başlığı altındaki açıklamalar

bb. Gürültü Kavramı

TDK'nın Güncel Türkçe Sözlüğü'nde yer alan tanıma göre gürültü, aralarında uyum bulunmayan düzensiz seslerin bütünü, patırtı, şamatadır.³² Gürültü kirliliğine ilişkin bir terim olarak gürültünün "*istenmeyen veya rahatsız edici ses*" şeklinde gelenekselleşmiş bir tanımı bulunmaktadır.³³ Aktarılan bu tanımdan hareketle yapılan genel bir tespit, istenmeme veya rahatsız edici olma özelliğinin gürültüyle ses arasındaki farkı oluşturduğudur. Çünkü ses fiziksel bir kavram olduğundan neseldir, kişiden kişiye göre değişmez. Fakat gürültü öznel bir kavramdır, bir sesin gürültü olup olmadığı kişiden kişiye değişir.³⁴

Hukuki bir kavram olarak ise gürültü ne TCK ne de diğer kanunlarda tanımlanmıştır. Ancak mevzuatta Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği'nin (ÇGDYY) 4. maddesinde genel bir gürültü tanımına yer verilmeksizin, yönetmeliğin anlamlandırılmasında kullanılmak üzere dört gürültü türü³⁵ tanımlanmıştır.

³² TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr>, (19.08.2016)

³³ Bu tanıma yönelik kullanımlara örnek teşkil etmek üzere bkz. US Environmental Protection Agency, <https://www.epa.gov/clean-air-act-overview/title-iv-noise-pollution>, (19.08.2016); T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü Gürültü ve Titreşim Kontrolü Şube Müdürlüğü, <http://gurultu.cevreorman.gov.tr/gurultu/AnaSayfa/gurultu.aspx?sflang=tr>, (19.08.2016); Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz, Bau und Reaktorsicherheit, <http://www.bmub.bund.de/themen/luft-laerm-verkehr/laermschutz/laermschutz-im-ueberblick/was-ist-laerm/>, (19.08.2016); World Health Organization, s.5; Stansfeld/Matheson, s.243; Toprak/Aktürk, s.50.

³⁴ T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü Gürültü ve Titreşim Kontrolü Şube Müdürlüğü, <http://gurultu.cevreorman.gov.tr/gurultu/AnaSayfa/gurultu.aspx?sflang=tr>, (19.08.2016); Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz, Bau und Reaktorsicherheit, <http://www.bmub.bund.de/themen/luft-laerm-verkehr/laermschutz/laermschutz-im-ueberblick/was-ist-laerm/>, (19.08.2016); Toprak/Aktürk, s.50; Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.364.

³⁵ 04.06.2010 tarihli 27601 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ÇGDYY'nin 4. maddesinde arka plan gürültüsü "bir çevrede incelenen sesler bastırıldığında, verilen konumdaki ve verilen durumdaki geriye kalan toplam ses"; çevresel gürültü, "ulaşım araçları, kara yolu trafiği, demir yolu trafiği, hava yolu trafiği, deniz yolu trafiği, açık alanda kullanılan teçhizat, şantiye alanları, sanayi tesisleri, atölye, imalathane, işyerleri ve benzeri ile rekreasyon ve eğlence yerlerinden çevreye yayılan gürültü dâhil olmak üzere, insan faaliyetleri neticesinde oluşan zararlı veya istenmeyen açık hava sesleri"; darbe gürültüsü, "iki kütlelerin birbirine çarpması ile ortaya çıkan gürültü" şeklinde tanımlanmıştır. Ev faaliyetleri ve komşuların oluşturduğu gürültü ise yönetmelikte "konut içerisinde kişilerin kendi davranış ve alışkanlıklarından kaynaklanan; kapı, pencere kapatma, yürüme, konuşma, temizlik yapma, mobilya çekme, televizyon seyretme, radyo dinleme, eğlence amacı

Bu tanımlar birlikte değerlendirildiğinde gürültü vasfı taşıyan sesleri somutlaştırmak için zararlı veya istenmeyen sıfatına yer verildiği ya da bazı faaliyetler sıralanarak bir sınırlama sağlanmaya çalışıldığı görülmektedir. Dolayısıyla söz konusu yönetmelikten hareketle hukuki bir kavram olarak gürültüye ilişkin yukarıda aktardığımız geleneksel gürültü tanımından daha somut bir tanıma ulaşmak mümkün gözükmemektedir.³⁶

Uygulamada TCK'nın 183. maddesinin tartışıldığı mahkeme kararlarında gürültü kavramının anlamını saptamaya ilişkin açıklamalara yer verilmediği söylenebilir. Öğretide ise gürültüye neden olma suçuna ilişkin yapılan çalışmalarda yukarıda aktarılan geleneksel tanımla çok benzer şekilde gürültünün tanımlandığı görülmektedir. Örneğin Yokuş Sevik *"insanlar tarafından istenmeyen ve insanlar üzerinde olumsuz etkilere neden olan seslerin gürültüyü oluşturduğunu"* belirtmektedir.³⁷ Yaşar, Gökcan ve Artuç gürültüyü *"insanlar tarafından beğenilmeyen ve insanlar üzerinde istenmeyen etkiler meydana getiren ses"* şeklinde tanımlamaktadır.³⁸ Aygörmez Uğurlubay ise gürültüyü *"insan kulağı ile duyulabilen, ses dalgaları yoluyla iletilen, şekli, süresi ve miktarı ile ortalama duyma yeteneğinde birini rahatsız etmeye ve olumsuz etkilemeye müsait olan ses ya da etki"* olarak tanımlamaktadır.³⁹

Yukarıda aktarılan tanımlar değerlendirildiğinde kanımızca TCK'nın 183. maddesi bakımından gürültü kavramını anlamlandırma da temel güçlüğü insanlar tarafından istenmeme, insanları rahatsız

dışında kullanılan her türlü müzik aleti, çamaşır makinesi, buzdolabı, elektrik süpürgesi gibi aletleri kullanma, evcil hayvan besleme gibi faaliyetler ile bina içinde yapılacak tadilat" şeklinde tanımlanmıştır. Aktarılan son tanımın meramını anlatmakta yetersiz olduğu söylenebilir. Çünkü yönetmeliğin amacı dikkate alındığında kastedilenin hükümde sıralanan faaliyetler olamayacağı ortadadır. Kastedilen söz konusu faaliyetlerden doğan sestir.

³⁶ Bir suç tipinde yer alan ancak anlamının sınırlarında belirsizlik bulunan bir kavram, tek başına ve doğrudan doğruya idari düzenleyici işlemde yer alan tanım kullanılarak anlamlandırılmaz. Aksi yaklaşım suçta ve cezada kanunilik ilkesinin alt unsuru olan idari düzenleyici işlemle suç yaratma yasağı ile bağdaşmaz. Bununla birlikte bir suç tipinde yer alan ve anlamının sınırlarında belirsizlik bulunmayan bir kavram açıklanırken idari düzenleyici işlem hükümlerinden de yorum aracı olarak yararlanılabilir. Yukarıda ÇGDYY'de yer alan gürültü türleri tanımlarına ilişkin yaptığımız açıklamalar bu husus göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir.

³⁷ Yokuş Sevik, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.364.

³⁸ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5618.

³⁹ Aygörmez Uğurlubay, s.472.

etme ve insanları olumsuz etkilemeye müsait olma özelliğiyle bağlantılı olarak oluşabileceği söylenebilir. Çünkü bir sesin istenmeyen ya da rahatsız edici ya da insanları olumsuz etkilemeye müsait olduğunun kime göre, nasıl belirlenmesi gerektiği sorusuna cevap bulmak kolay gözükmemektedir.⁴⁰ Bu soruya verilmesi muhtemel cevaplardan ilki, sesin gürültü olup olmadığına karar verirken toplumun genelinin değer yargılarını dikkate almaktır. Ancak bu kriterin insanların zevkleri ve tercihleri çok çeşitli olduğundan yetersiz kalacağı ortadadır. Örnek ile açıklamak gerekirse klasik müzik kimine göre dünyanın en güzel müziği iken kimine göre gürültüdür. Bu noktada toplumun genel değer yargısından bahsetmek mümkün değildir.

Verilebilecek bir diğer cevap, ses seviyesi ölçümüne göre bir ayırım yapmaktır. Ses ölçümü, ses basınç seviyesinin ölçü birim olan dB (desibel) kullanılarak yapılmaktadır. Öğretide gürültüye neden olma suçuna ilişkin yapılan çalışmalarda gürültü kavramına dair genel bilgi verilirken⁴¹ veya başkalarının sağlığına zarar vermeye elverişlilik⁴² açıklanırken bu birime göre ortak bir veriye yer verildiği görülmektedir. Bu veri; 0-50 dB arası sesiz, 50-60 dB arası orta derece gürültülü, 60-70 dB arası gürültü, 70-80 dB arası çok gürültülü, 85 dB ve üstü sesler rahatsızlık sebebi şeklindedir.⁴³ Ancak bu veriye yer verilen ça-

⁴⁰ Bu güçlük sebebiyle olsa gerek tarafımızdan yapılan içtihat taramasında TCK'nın 183. maddesini konu alan ve bir sesin gürültü vasfı taşıyıp taşımadığının istenme, insanları rahatsız etme özellikleriyle bağlantılı olarak tartışıldığı bir mahkeme kararına rastlanmamıştır. Bu durum, uygulamada TCK'nın 183. maddesi bakımından insan tarafından duyulabilen her sesin gürültü olarak nitelendirildiği ya da gürültünün ses ile eş anlamlı olmak üzere kanunda kullanıldığının varsayıldığı şeklinde bir genellemeye gidilmesine elverişlidir. Ancak bu genellemeyle örtüşmeyen ve haber haline getirilip ulusal basına yansıyan bir takipsizlik kararına da dikkat çekmek gerekir. Söz konusu habere göre cami hoparlörlerinden 104 dB'ye varan şiddette ezan yayınlandığı, günde beş kere yapılan ezan yayının toplumun ruh ve beden sağlığını etkilediği iddiasıyla Erzurum Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunulmuştur. Savcılık makamı ezanın gürültü olarak nitelendirilemeyeceği gerekçesiyle kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermiştir. Bkz. Milliyet Gazetesi, 07.05.2012 tarihli ve "Ezan İçin Suç Duyurusunda Bulundu" başlıklı haber, <http://www.milliyet.com.tr/ezan-icin-suc-duyurusunda-bulundugundem-1537339/>, (22.09.2016)

⁴¹ Bkz. Gezgin Kayan, s.112; Yokuş Sevik, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.364.

⁴² Bkz. Aygörmez Uğurlubay, s.474.

⁴³ T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü Gürültü ve Titreşim Kontrolü Şube Müdürlüğü gürültüyü şöyle derecelendirmektedir: 1. derece gürültü:30-65dB(A) => konforsuzluk, rahatsızlık, öfke, kızgınlık, uyku düzensizliği ve konsantrasyon bozukluğu, 2. derece gürültü: 65-90 dB(A) => fiz-

ışmalarda 50 dB'in altındaki seslerin gürültü vasfı taşımayacağı yönünde bir genellemeye gidilmemesi dikkat çekicidir. Bu durumun nedeni, dB ölçü biriminin gürültüye değil sese ilişkin bir birim olması ile açıklanabilir. Bir sesin hoş gitmesi ya da gitmemesi, insanları olumsuz etkilemeye müsait olması veya olmaması sadece sesin düzeyine göre değil, sesteki etkilenen insanların zevkleri, buldukları mekânın özgülendiği amaç, o yerde yürütülen faaliyet, zaman, sesin sıklığı, tipi gibi pek çok değişkene göre de farklılaşabilir.⁴⁴ İfade edilen nedenle salt Db cinsinden büyüklüğünden hareketle gürültü vasfı taşıyan sesin asgari değerine ilişkin bir saptama yapmak mümkün değildir.

Öte yandan Db cinsinden büyüklüğü arttıkça sesin gürültü olarak nitelendirilmesinde sübjektif değişkenlerin etkisinin azaldığı söylenebilir. Örneğin roket fırlatma sebebiyle doğan sesin şiddeti 180 Db(A)'dır ve 140 Db(A)'yı aşan şiddetteki seslerin insanlar için dayanılmaz olduğu, ciddi beyin tahribatı, kulak zarının patlaması gibi somut sonuçlara yol açtığı bilinmektedir.⁴⁵ O halde insan üzerinde etkileri dikkate alındığında roket fırlatma sesinin insanların hoşuna gidebileceğini ve gürültü vasfı taşımadığını söylemek mümkün değildir.

Yukarıda yaptığımız açıklamalardan hareketle ulaştığımız sonuç; sesin şiddeti azaldıkça gürültü nitelendirmesinin artan oranda sübjektif bir değerlendirme haline geldiği, bu sebeple de gürültü kavramının belirsizliği içerecek kadar göreceli bir kavram olduğudur. Ceza kanunlarında kullanılan tüm kavramların bizzat kanunda tanımlanması ge-

yolojik reaksiyonlar; kan basıncı artışı, kalp atışlarında ve solunumda hızlanma, beyin sıvısındaki basıncın azalması, ani refleksler, 3. derece gürültü: 90-120 dB(A) => fizyolojik reaksiyonlar, baş ağrıları, 4. derece gürültü: 120-140 dB(A) => iç kulakta devamlı hasar, dengenin bozulması, 5. derece gürültü: >140 dB(A) => ciddi beyin tahribatı, kulak zarının patlaması, (Bkz. <http://gurultu.cevreorman.gov.tr/gurultu/AnaSayfa/gurultu.aspx?sflang=tr>, (19.08.2016)

⁴⁴ Bu tespiti destekleyici hususlara ÇGDYY ve ekinde yer alan gürültü seviyesi sınır değerlerine ilişkin kurallardan varmak mümkündür. Çünkü bazı sınır değerler mekâna ve o mekânda yürütülen mutad faaliyete ya da zamana göre belirlenmiştir. Örneğin iç ortam gürültü seviyesi sınır değerlerine ilişkin tabloda; yataklı tedavi kurum ve kuruluşları, dispanser, poliklinik, bakım ve huzur evleri için sınır değer, (kapalı pencere) 35 dB(A)- (açık pencere) 45 dB(A); dinlenme ve tedavi odaları için sınır değer, (kapalı pencere) 25 dB(A)- (açık pencere) 35 dB(A) olarak öngörülmüştür. Yine ÇGDYY ve ekinde gürültü sınır değerleri gündüz, akşam ve gece seviyeleri ayrı ayrı yapılarak tespit edilmiştir.

⁴⁵ Bkz. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü Gürültü ve Titreşim Kontrolü Şube Müdürlüğü, <http://gurultu.cevreorman.gov.tr/gurultu/AnaSayfa/gurultu.aspx?sflang=tr>, (19.08.2016)

rekmez. Ancak ceza kanunda kullanılan bir kavramın anlamının sınırları belirsiz ise kanun koyucu suçta ve cezada kanunilik ilkesi gereği ya kavramı bizzat tanımlamalı ya da kavramın anlamsal sınırlarındaki belirsizliği bertaraf etmek için tipe uygun eylemi tanımlarken başka daraltıcı unsurlar kullanılmalıdır. Kanımızca gürültü ile sesi ayırt etmeye yarayacak nesnel bir kriter oluşturmak mümkün değildir. İfade edilen nedenle kanun koyucu tarafından yapılabilecek olası gürültü tanımlarının yetersiz kalacağı söylenebilir. Bu sebeple gürültüye neden olma suçu kanunilik ilkesinin alt unsuru olan belirlilik esasıyla ve ceza hukukunun ikincilliği ilkesiyle bağdaşır şekilde düzenlenmek isteniyorsa kanunda tipe uygun eylem sınırlayıcı hususlar kullanılarak dar bir biçimde tanımlanmalıdır. İşaret ettiğimiz bu gerekliliğe TCK'nın 183. maddesindeki düzenlemenin ne derecede uygun olduğu aşağıda tartışılmaya çalışılacaktır.

cc. Gürültüye Neden Olma

TCK'nın 183. maddesinde “...gürültü yapan” ifadesine değil “....gürültüye neden olan” ifadesine yer verilmiş, bu suretle tipik fiil geniş bir biçimde tarif edilmiştir.⁴⁶ Kanımızca iki kavram arasındaki fark şu örnekle somutlaştırılabilir. Bir jeneratör fabrikasında teknik standartlara uyulmayarak insan sağlığına zarar vermeye elverişli nitelikte gürültüye neden olan jeneratör üretildiğini, durum hakkında bilgilendirilmesine ve söz konusu ürünün kesinlikle satışa çıkarılmaması konusunda uyarılmasına rağmen fabrika müdürünün bu ürünü bir hastaneye sattığını düşünelim. Kurguladığımız olayda jeneratörün çalıştırılması halinde fabrika müdürü gürültü yapan olmamakla birlikte gürültüye neden olan durumundadır.

Gürültüye neden olma eylemi dikkate alındığında TCK'nın 183. maddesinde düzenlenen suç tipinin üç temel özelliğine ulaşılabilir. Bunlardan *ilki*, gürültüye neden olma suçunun maddi (neticeli) suç olduğudur.⁴⁷ TCK'nın 183. maddesinde tipe uygun eylem, netice belir-

⁴⁶ Aygörmez Uğurlubay, s.471.

⁴⁷ Öğretide Yokuş Sevük gürültüye neden olma suçunun somut tehlike suçu olduğunu ve somut tehlike suçlarının neticeli suçlar grubuna girdiğini savunmaktadır. Bkz. Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.376; “Gürültüye neden olan hareket ile meydana getirilen gürültü arasındaki neden sonuç ilişkisi şart teorisine göre belirlenecektir.”, “Gürültüye neden olma maddi içerik bakımından bir

tilmek suretiyle tanımlanmıştır⁴⁸. Çünkü hareket fail tarafından yapma ya da yapmama suretiyle gerçekleştirilen maddi bir faaliyet/iş iken netice bu hareketin dış dünyada meydana getirdiği değişikliktir. Bu tanımlar gürültüye neden olma suçu bakımından değerlendirildiğinde failin hareketiyle dış dünyada meydana getirilen değişiklik yani netice, başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikteki gürültüdür. Gürültü ile şart teorisine göre sebep sonuç ilişkisi içinde olan ve objektif istinadiyet kurallarına göre faile yüklenebilen, onun tarafından gerçekleştirilen her maddi faaliyet ise harekettir. Örneklendirmek gerekirse davul çalmak hareket, davul çalmak ile oluşan gürültü neticedir.

İkinci özellik, incelediğimiz suç tipinin serbest hareketli bir suç olmasıdır.⁴⁹ Çünkü kanunda gürültüye neden olmanın hangi hareketlerle gerçekleştirilebileceğine ilişkin bir özelleştirme yapılmamıştır. İfade edilen sebeple gürültünün kaynağı önemli değildir.⁵⁰ Dolayısıyla bu suç tipi bakımından gürültü vasfı taşıyan ses çıplak insan ya da hayvan sesi olabilir. Örneğin her hangi bir ses yükseltici araç kullanmadan bağırma, çığlık atma, şarkı söyleme, spor karşılaşmalarındaki tezahürat yapma, beslenen evcil bir hayvanın havlaması yoluyla neden olunan gürültü bu niteliktedir. Yine bu suç tipi bakımından gürültüye neden olan davranış, mekanik ya da teknik bir araçla gerçekleştirilmiş

netice olarak algılanmaya müsait bir unsurdur." saptamalarında bulunduğundan Aygörmez Uğurlubay'ın gürültüye neden olma suçunun sırf hareket suçu olmadığı görüşünde olduğu anlaşılmaktadır. Bkz. Aygörmez Uğurlubay, s.125 ve 473; Öğretide aksi yönde ileri sürülen bir başka görüşe göre ise gürültüye neden olma suçu neticesi harekete bitişik suç (şekli suç) vasfı taşımaktadır. Bu tespitin gerekçesi incelediğimiz suçun kanuni tarifinde somut bir neticenin gerçekleşmesinin aranmamış olması ile açıklanmaktadır. Bkz. Gezgin Kayan, s.116; Yılmaz, s.167; Gerçeker, s.3641;Taneri, s.173.

⁴⁸ Aksi yönde bkz. Gezgin Kayan, s.116; Yılmaz, s.167; Gerçeker, s.3641;Taneri, s.173.

⁴⁹ Gezgin Kayan, s.116; Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.373; Çakmut, s.107; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5622; Aygörmez Uğurlubay, s.473; Sezin Duygu Tuncer/Mithat Burak Başkale, "Çevre Ceza Hukukunda Zaman", *AÜHFHD*, C.65, S.4, 2016, s.3701.

⁵⁰ Alman Ceza Kanunu'nun 325a maddesinde düzenlenen suçlar bakımından ise gürültüye neden olan fiilin bir tesisin (özellikle tesis işletmeleri ya da makinelerin) işletilmesi sırasında gerçekleştirilmesi aranmıştır. Bu sebeple örneğin sadece bağırma, konuşma, bir müzik aleti çalma, spor karşılaşmalarındaki tezahürat gibi faaliyetlerle gürültüye neden olma ya da çalışma alanındaki işçilerin veya bahçeli lokantalarındaki insanların uğultusu tipikliği gerçekleştirilmemektedir. Yine 325a maddesinin 4. fıkrasındaki ulaşım araçlarıyla ilgili istisna nedeniyle motorlu ulaşım araçları, raylı sistem araçları, hava ve su ulaşım araçlarıyla gürültüye neden olunması durumu bakımından da aynı tespit tekrarlanabilir. Bkz. Heine, §325a, Rn.4; Fischer, §325a, Rn.5; Eisele, §70, Rn.1237.

olabilir.⁵¹ Bu bağlamda örnek olarak motorlu bir araçtan, siren veya düdükten, ses bombasından ya da fişeğinden kaynaklanan gürültü, ses yükseltici araç kullanılarak yapılan müzik ya da duyuru gösterilebilir. Öte yandan mevcut düzenleme karşısında gürültüye neden olunan yerin bir önemi bulunmadığı da vurgulanmalıdır.⁵²

Son özellik, gürültüye neden olma suçunun sırf ihmali suç vasfı taşımasıdır. Sırf ihmali suçlar, suç tipiyle yasaklanan eylemin kanunda bir hareketin yapılmaması fiili üzerinden tanımlandığı suçlardır ve incelediğimiz suç tipi açısından eylem yapmama fiili üzerinden tanımlanmamıştır. Bu sebeple gürültüye neden olma suçunun icrai bir suç olduğuna ancak şartlarının gerçekleşmesi halinde⁵³ ihmali suretiyle icrai bir hareketle de işlenebileceğine dikkat çekmek gerekir.⁵⁴ Örneğin çalan alarmı uyarı asılsız olmasına rağmen kapatmayan sorumlu banka görevlisinin hareketi, ihmali suretiyle icrai olarak gerçekleştirilen bir harekettir. İş yerinde ses izolasyonu yapılmamasının⁵⁵ ve konutta beslenen köpeklerin havlaması sebebiyle yayılan sesin engellenmemesinin⁵⁶ TCK'nın 183. maddede düzenlenen suç oluşturup oluşturmadığının tartışılması gerektiğine işaret eden Yargıtay kararları, uygulamada da aynı görüşün benimsendiğini göstermektedir.

⁵¹ Gürültünün bizzat fail tarafından yapmasının zorunlu olmadığı, gürültüye bir araç ya da bir hayvanın kullanılarak neden olunmasının mümkün olduğu yönündeki tespitler için bkz. Çakmut, s.107; Gerçeker, s.3641; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5622; Tuncer/Başkale, s.3701.

⁵² Karşılaştırmalı hukukta Alman Ceza Kanunu'nun 325a maddesinin 1. fıkrasında düzenlenen suç bakımından bir başkasının sağlığına zarar vermeye elverişli nitelikteki gürültüye tesise ait alan dışında neden olunması aranmıştır. Fiilin bir başkasının sağlığını ya da hayvanını veya önemli bir eşyasını tehlikeye sokmasının arandığı 2. fıkrada düzenlenen suç tipi açısından ise tesise ait veya ait olmayan alan ayrımı yapılmamıştır. Bkz. Heine, §325a, Rn.11; Fischer, §325a, Rn.6.

⁵³ İcrai suçların, ihmali bir hareketle işlenebilmesi için varlığı gereken koşullar; failin belli bir neticenin gerçekleşmesini önlemek konusunda özel bir yükümlülük altında bulunması ve failin ihmali hareketinin bu yükümlülüğe aykırılık teşkil etmesidir. Failin belli bir neticenin gerçekleşmesini önlemek konusundaki özel yükümlülüğü mevzuattan, sözleşmeden, örf ve adetten veya failin önceki hareketinden kaynaklanabilir.

⁵⁴ Gezin Kayan, s.115 vd; Aygörmez Uğurlubay, s.471; Suçun ihmali hareketle işlenebileceğine ilişkin aynı yöndeki tespit için bkz. Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.373; Çakmut, s.107; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5622; Hafizoğulları/Özen, Toplum Karşı Suçlar, s.61; Tuncer/Başkale, s.3701.

⁵⁵ Y4.CD, T.25.09.2012, E.2012/17482, K.2012/18402, www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

⁵⁶ Y4.CD, T.25.09.2012, E.2012/8722, K.2012/18431, www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

dd. Gürültünün Başka Bir Kişinin Sağlığının Zarar Görmesine Elverişli Nitelikte Olması

TCK'nın 183. maddesinde suçun oluşması bakımından failin neden olduğu gürültünün başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikte olması aranmıştır. İfade edilen sebeple iki temel sonuca ulaşılabilir. İlki; kişinin neden olduğu gürültünün sadece insan dışındaki canlılara zarar vermeye elverişli nitelikte olması halinde incelediğimiz suçun oluşmayacağıdır. Bu noktadan hareketle kanun koyucunun gürültüye neden olma suçunu çevre etiği yaklaşımlarından⁵⁷ insan merkezli yaklaşımı esas alarak tipikleştirdiği söylenebilir.⁵⁸ Kanımızca TCK'nın 183. maddesi bakımından insan merkezli yaklaşımın esas alınması isabetli bir tercihtir. Çünkü gürültü kirliliğinin çevrenin insan dışındaki unsurları açısından da ciddi tehlikeler yarattığı ve kontrol altına alınması gerektiği açık olsa da asgari ortak bir tehlikelilik eşiği bulunmamaktadır.⁵⁹ Ayrıca ceza hukukunun ikincilliği ilkesi dikkate alındığında çevrenin insan dışındaki unsurlarına ilişkin tehlikeli olabilecek nitelikteki gürültüyü engellemek bakımından hangi aşamada ceza hukukunun müdahalesini gerektiren ağırlıkta bir toplumsal ihtiyacın doğduğu sorusu, çok faktörün bir arada değerlendirilmesini gerektiren, bu sebeple de genel geçer bir yanıt bulunamayacak kadar karmaşık olan bir sorudur. Dolayısıyla kanun koyucunun tek bir suç tipiyle gürültüye neden olmak suretiyle çevrenin tüm unsurları bakımından oluşabilecek tehlikeleri bertaraf etmeye çalışmaması makul bir çözümdür.⁶⁰

⁵⁷ Çevre etiği yaklaşımlarına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Zerrin Toprak, Çevre Yönetimi ve Politikası, İzmir 2012, s.30 vd; Nükhet Yılmaz Turgut, Çevre Politikası ve Hukuku, Ankara 2012, s.29 vd; Kıvılcım Akkoyunlu Ertan, "Çevre Etiği Üzerine Değerlendirmeler", Sosyal Çevre Bilimleri, (Ed. Hakan Reyhan, Ahmet Mutlu, H.Hüseyin Doğan, Ayşe S. Reyhan), Ankara 2014, s.100 vd; Çevreye karşı suçların koruduğu hukuki değerleri açıklayan teoriler hakkında bkz. Aygörmez Uğurlubay, s.74 vd.

⁵⁸ Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.372; TCK'nın 183. maddesinin canlıların yaşam alanı ve yaşam kaynağı olarak çevreyi insan sağlığına ağırlık vererek koruduğu yönünde benzer görüş için bkz. Aygörmez Uğurlubay, s.89.

⁵⁹ Örneğin gürültünün hangi noktadan sonra tehlikeli olacağı fizyolojik yapısına göre hayvan türleri bakımından farklılık göstermektedir. Konuya ilişkin örnekler için bkz. Kight/Swaddle, s.1054 vd.

⁶⁰ Bununla birlikte ülkemizde gürültü haritaları tamamlandıktan sonra, soyu tükenme tehlikesi altında bulunan hayvan türleri bakımından koruma bölgeleri içerisinde ve yakınında gürültünün kontrol altına alınması ihtiyacının giderilmesi için yeni suç tiplerinin oluşturulmasının tartışılmasının yararlı olabileceğini düşünüyoruz. Bu bağlamda Alman Ceza Kanunu'nun 329. maddesinde düzenlenen ko-

Ulaşılabilecek *ikinci* sonuç; failin neden olduğu gürültünün sadece kendi sağlığı için tehlikeli olması durumunda tipikliğin gerçekleşmeyeceğidir.

Öte yandan TCK'nın 183. maddesinde gürültüye neden olma suçunun oluşması için başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesinin aranmadığı da vurgulanmalıdır. Öğretide ve uygulamada TCK'nın 183. maddesinde yer alan "*başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde*" ifadesinden hareketle bu noktada tam bir görüş birliği bulunmaktadır.⁶¹ Ancak aktarılan ifadenin suç tipi açısından oluşturduğu hukuki nitelik öğretide tartışmalıdır.

İleri sürülen bir görüşe göre gürültüye neden olma suçunun oluşması bakımından başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine ilişkin somut bir tehlike oluşması gerekir. Bu sebeple gürültüye neden olma suçu somut tehlike suçu vasfı taşır.⁶² Aktarılan görüşün kabulü halin-

runması gereken alanların tehlikeye düşürülmesi suçunun olması gereken hukuk açısından fikir verecek bir örnek olarak değerlendirilebileceği kanaatindeyiz.

⁶¹ Gezgin Kayan, s.115; Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.374; Çakmut, s.107 vd; Gerçeker, s.3640; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5621; Taneri, s.172; Aygörmez Uğurlubay, s.473;Yılmaz, s.167; Parlar/Hatipoğlu, s.311.

⁶² Gezgin Kayan, s.116; Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.374; Çakmut, s.108; Yılmaz, s.170; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5621; Tuncer/Başkale, s.3701; Bu görüşün sonuçları bakımından öğretide somut tehlike suçlarında tehlikenin objektif bir cezalandırma şartı mı yoksa suçun unsuruna dahil bir husus mu olduğuna ilişkin yapılan tartışmalıya dikkat çekmek istiyoruz. Kısaca özetlemek gerekirse bir görüş somut tehlike suçları açısından tehlikenin objektif bir cezalandırma şartı vasfı taşıdığını ve suçun unsurlarının dışında yer aldığını savunurken, diğer görüş tehlikeyi suçun unsuru, neticesi olarak kabul eder. (İlk görüş için bkz. Demirbaş, 208; Koca/Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.115; Özgenc, s.201 vd; Artuk/Gökcan/Yenidünya s.287; İkinci görüş için bkz. Özbek/Doğan/Bacak-sız/Tepe, s.238; Öztürk/Erden, s.196 vd; Doğan, s.185; Akbulut, s.278;Toroslu/Toroslu, s.142; Centel/Zafer/Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, s.263.) Gürültüye neden olma suçunun somut tehlike suçu olduğu görüşü benimsenirse aktarılan tartışmada ileri sürülen görüşlerden hangisinin savunulduğu incelediğimiz hususun suç tipi içindeki yerini belirleyecektir. Daha açık bir anlatımla gürültüye neden olma suçu bakımından incelediğimiz hususun suçun unsurları dışında objektif cezalandırma şartı vasfı taşıdığı veya suçun unsurları içerisinde yer aldığı yönündeki iki görüş de savunulabilir olacaktır. İki görüş arasındaki farkın önemi ise kastın kapsamı ve teşebbüs açısından oluşacaktır. Öğretide gürültüye neden olma suçunun somut tehlike suçu olduğu görüşünün savunulduğu çalışmalarda ortaya koyduğumuz soru açıkça tartışılmamıştır. Ancak bu çalışmalarda gürültünün başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikte olmasının objektif cezalandırma şartı olarak nitelenen görüş bulunmakla birlikte söz konusu hususun suçun unsurları içerisinde incelendiği görülmektedir. Bkz. Gezgin Kayan, s.115; Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.374; Çakmut, s.107 vd; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5621.

de gürültüye neden olma davranışı ile oluşan tehlike bakımından bir başkasının sağlığının zarara uğraması ya da uğramaması ihtimali arasında tamamıyla tesadüfe bağlı bir olasılık ilişkisi bulunması gerektiği söylenebilir.

Diğer görüşe göre gürültüye neden olma suçu soyut tehlike suçunun bir türü olan potansiyel tehlike suçu vasfı taşımaktadır. Çünkü TCK'nın 183. maddesinde başka bir kişinin sağlığının zarar görmesine ilişkin somut bir tehlikenin oluşması aranmamıştır. Sadece neden olunan gürültünün başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikte olması aranmıştır.⁶³

Uygulamaya ilişkin olarak ise konunun derinlemesine tartışıldığı bir karar bulunmamakla birlikte Yargıtay 18. Ceza Dairesi'nin iki kararında gürültüye neden olma suçunun somut tehlike suçu olduğu tespitinde bulunduğu dikkat çekmek gerekir.⁶⁴

TCK'nın 183. maddesinin düzenleme biçimi⁶⁵ nedeniyle aktar-

⁶³ Aygörmez Uğurlubay, s.127, 471; Benzer bir tespit Alman Ceza Kanunu'ndaki 325a maddesinin ilk fıkrası açısından da yapılmaktadır. Şöyle ki Alman Ceza Kanunu'ndaki 325a maddesinin ilk fıkrasında bir tesisin işletilmesi sırasında idare hukukundan doğan yükümlülüklerle aykırı davranarak işletme dışındaki alanda bir başkasının sağlığına zarar vermeye elverişli gürültüye neden olma suç haline getirilmiştir. İkinci fıkrada yer alan suç tipinde ise "başkasının sağlığını, başkasının hayvanlarını veya diğer önem taşıyan şeylerini tehlikeye düşüren" ifadesi yer verilmiştir. Alman öğretisinde bu farklılığa dikkat çekilerek Alman Ceza Kanunu'nun 325a maddesinin ilk fıkrasındaki suçun potansiyel tehlike suçu, ikinci fıkrasında düzenlenen suçun ise somut tehlike suçu vasfı taşıdığı tespiti yapılmaktadır. Bkz. Arzt/Weber/Heinrich/Hilgendorf, §41, Rn.66-68; Eisele, §70, Rn.1328; Heine, §325a, Rn.1.

⁶⁴ Bkz. Y.18CD, T. 29.09.2015, E.2015/7959, K.2015/5947; Y.18CD, T. 04.02.2016, E.2015/18127, K.2016/1899, www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

⁶⁵ TCK'da yer alan tehlike suçları incelendiğinde bazı suç tiplerinde (örneğin TCK'nın 170/2, 173, 179/1, 180, 185/1, 215 ve 216. maddelerinde düzenlenen suçlar), fail tarafından gerçekleştirilen fiilin somut bir tehlikeye neden olmasının açıkça arandığı görülmektedir. Bazı suç tiplerinde ise (örneğin TCK'nın 172, 175, 177, 179/2, 183, 187 ve 217. maddelerinde düzenlenen suçlar), tipe uygun fiil tarif edilirken fiilin belirtilen bir tehlikeyi meydana getirmeye elverişli olmasından söz edilmiştir. Belirtilen iki farklı düzenleme biçiminin suç tipinin hukuki niteliğini değiştiren bir sonuç yaratıp yaratmadığı tartışılması gereken bir meseledir. Uygulamada bu meseleyle ilişkili bir tartışmaya yer verilen bir karara tarafımızdan ulaşılamamıştır. Öğretide 5237 sayılı TCK açısından bu konuya Doğan tehlike suçları ile zarar suçları arasındaki içtima sorununu, Aygörmez Uğurlubay çevre karşı suçları incelerken değinmiştir. Yapılan açıklamalarda her iki yazarın tipe uygun fiilin kanunda belli bir tehlikeyi meydana getirmeye elverişli olması esas alınarak tarif edildiği suçları potansiyel tehlike suçu (soyut-somut tehlike suçu)

dığımız ikinci görüşe katılmaktayız. Ancak olması gereken hukuk açısından ceza hukukunun ikinciliği ilkesi gereği suç tipinin somut tehlike suçu olarak düzenlenmesinin daha isabetli olabileceğini savunmaktayız.

Bu açıklamalardan sonra gürültünün başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli olmasının ne demek olduğu, elverişliliğin ya da elverişsizliğin tespitinin nasıl yapılabileceği sorularına odaklanmak istiyoruz. Yapılan tıbbi çalışmalar gürültünün sadece işitme sorunlarına değil, kalp ve dolaşım sistemi rahatsızlıkları, beyin sıvısındaki basıncın azalması, ciddi beyin tahribatları, psikiyatrik rahatsızlıklar gibi pek çok farklı sağlık sorununa sebep olabileceğini göstermektedir.⁶⁶ Kanun koyucunun bu durumu dikkate aldığı söylenebilir. Çünkü TCK'nın 183. maddesinde de salt işitme sağlığına ilişkin sınırlayıcı bir koşul öngörülmemiştir.⁶⁷

Öte yandan TCK'nın 183. maddesinde başka bir kimsenin hastalanmasına elverişli değil, sağlığının zarar görmesine elverişli şekilde gürültüye neden olmaktan söz edildiğine göre gürültüye neden olma suçu bakımından gürültü ile olası bir hastalık arasında neden sonuç

olarak nitelendirildiği ve somut tehlike suçlarından ayırt ettiği görülmektedir. Doğan potansiyel tehlike suçlarının soyut tehlike suçlarının bir türü olduğu, Aygörmez Uğurlubay ise potansiyel tehlike suçlarının soyut tehlike suçlarının özel, nitelikli bir türü olduğu görüşündedir. Bkz. Koray Doğan, "Tehlike Suçu ile Zarar Suçu Arasındaki Suçların İçtimaı Sorunu", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y.5, S.16, Ocak 2014, s.184; Aygörmez Uğurlubay, s.114 vd; 765 sayılı mülga TCK döneminde ise öğretide Daragenli tehlike suçlarına ilişkin çalışmasında tehlike suçları bakımından yapılan ayrımları incelerken somut-soyut tehlike suçu diye tanımlanan karma bir kategorinin bulunduğu yönündeki Alman ve İtalyan öğretisinde ileri sürülen görüşe değinmiştir. Ancak Daragenli tehlike suçlarının kanun koyucu tarafından somut tehlike suçları, soyut tehlike suçları ve öngörülen tehlike suçları olmak üzere düzenlenebildiğini belirterek öğretide yapılan diğer ayrımları kabul etmediğini ifade etmiştir. Bu bağlamda Daragenli'ye göre soyut-somut tehlike suçları denilen suçlar soyut tehlike suçundan başka bir şey değildir. Bkz. Vesile Sonay Daragenli, "Tehlike Suçları", Prof. Dr. Sahir Erman'a Armağan, İstanbul 1999, s.179 vd, s.185.

⁶⁶ Gürültüye maruz kalmanın insan sağlığına etkilerine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Passchier Vermeer/Passchier, s.123 vd; World Health Organization, 21 vd; Stansfeld/Matheson, s.244 vd; Toprak/Aktürk s.50 vd; Yılmaz Demirkale/Aşçıgil, s.268 vd.

⁶⁷ TCK'nın 183. maddesinin kapsamında sadece bedensel sağlığın değil, aynı zamanda ruhsal sağlığın da zarar görme ihtimalinin değerlendirilmesi gerektiği tespiti için bkz. Yokuş Sevik, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.374; Çakmut, s.108; Aygörmez Uğurlubay, s.473.

ilişkisi kurulması da aranmayacaktır⁶⁸. Ancak asıl sorun, kanımızca gürültü ile olası bir hastalık arasında neden sonuç ilişkisinin kurulamaması halinde oluşacaktır. Çünkü bu ihtimalde hangi şiddetteki ya da hangi özellikteki gürültünün insan sağlığının zarar görmesine elverişli olarak nitelendireceği sorusuna yanıt bulmak gerekecektir ki bu yanıt bulmak pek kolay gözükmemektedir. Yaptığımız tespit şöyle açıklanabilir:

Dünya Sağlık Örgütü Anayasası'nda⁶⁹ ve 05.01.1961 tarihli 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun'un 2. maddesinde sağlık; yalnızca hasta olmama durumu değil, bedensel, zihinsel ve sosyal olarak tam bir iyilik hali olarak tanımlanmaktadır. Aktarılan tanımda yer alan "*sosyal olarak tam bir iyilik hali*" ifadesinin anlamı belirsizliği içerecek kadar geniş kapsamlıdır. Bu nedenle söz konusu tanımın gürültüye neden olma suçu açısından esas alınması mümkün değildir. Gürültüye neden olma suçu bakımından yaralama suçlarında sağlık bozma deyime yüklenen anlamın yol gösterici olabileceği düşünülebilir.⁷⁰ Yaralama suçları açısından sağlığı bozma, süresi ne olursa olsun mağdurun organizmasında normal çalışmasının dışında bir bozukluk meydana getirilmesi veya hastalık teşkil etmesi de bir patolojik durum ortaya çıkarılması ya da önceden var olan patolojik durumun artırılması şeklinde tanımlanmaktadır.⁷¹ Aktarılan tanım dikkate alındığında yaralama suçları açısından sağlık boz-

⁶⁸ Sağlığa zarar verme açısından basit ve kısa süreli olmadığı sürece (sinirlenmek, gülmek vb.) özellikle hastalanmış olmanın aranmayacağı tespiti için bkz. Aygörmez Uğurlubay, s.473.

⁶⁹ Dünya Sağlık Örgütü Anayasası uluslararası bir anlaşma olup, Türkiye'nin de tarafı olduğu bu anlaşmanın 09.06.1947 tarihli ve 5062 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulmuştur.

⁷⁰ Dünya Sağlık Örgütü'nün sağlık tanımının esas alınamayacağı, sağlık kavramının ceza hukuku açısından sağlık şeklinde anlaşılması gerektiği yönünde değerlendirme ve §223 yaralama suçuna atıf yapan açıklamalar için bkz. Fischer, §325, Rn.8; §325a, Rn.4.

⁷¹ Bkz. Nur Centel/Hamide Zafer/Özlem Çakmut, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, C.1, 3. Baskı, İstanbul 2016, s137; Mahmut Koca/İlhan Üzülmöz, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 3. Baskı, Ankara 2016, s.160; İlhan Üzülmöz, Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar, Ankara 2013, s.11 vd; Durmuş Tezcan/Mustafa Ruhan Erdem/ R. Murat Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 12. Baskı, Ankara 2015, s.222; Seydi Kaymaz/Hasan Tahsin Gökcan, 5236 Sayılı Türk Ceza Kanununda Taksirle Adam Öldürme ve Yaralama Suçları, Ankara 2006, s.189; Serap Keskin Kızıroğlu, "Kasten Yaralama Suçu", Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan, C.I, Ankara 2015, s.643 vd.

ma kavramının anlamlandırılmasında belirleyici olan hususun somut olayda mağdurun sağlık durumunun eylemden önceki ve sonraki hali arasındaki fark olduğu anlaşılmaktadır. Oysa yukarıda açıklandığı üzere gürültüye neden olma suçunda, belirli bir mağdur bulunmadığından çoğu olay bakımından bu yönde bir kıyaslama yapmak zaten mümkün değildir. Bu sebeple yaralama suçlarında kullanılan sağlık bozmaya ilişkin tanımın ancak ortalama insanda⁷² gürültünün olası etkilerinin esas alınması halinde incelediğimiz suç tipi açısından işlevsel olabileceği düşünülebilir. Ancak sesin şiddeti azaldıkça gürültünün insan sağlığına etkileri (özellikle insanın psikolojik sağlığına etkisi) artan oranda göreceli hale gelmektedir. Bu sebeple ortalama insanın esas alınmasının sorunu ne derecede çözülebileceği kuşkuludur.

İşaret ettiğimiz güçlük gürültü kabahati ile gürültüye neden olma suçu kapsamında tanımlanan eylem arasındaki farkı saptamak noktasında da belirsizliğe neden olmaktadır. Kısaca açıklamak gerekirse KK'nın 36. maddesinde gürültü başlığı altında kabahat olarak tanımlanan eylem, başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde gürültüye neden olmaktadır.⁷³ Bu eylem ile TCK'nın 183. maddesinde suç haline

⁷² Önemli olanın bilirkişi vasıtasıyla yaratılan gürültünün ortalama insan duyu yetisine göre sağlığa zarar verme potansiyelinin bulunup bulunmadığının belirlenmesi olduğu yönündeki benzer tespit için bkz. Aygörmez Uğurlubay, s.474.

⁷³ Bu noktada KK'nın 36. maddesinde düzenlenen gürültü kabahatiyle ÇK'nın 20. maddesinin (h) bendinde ve 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun (KTK) 30. maddesinin (b) bendinde düzenlenen kabahatler arasındaki ilişkiye de değinmek istiyoruz. KTK'da yer alan düzenlemeye göre çevredekileri rahatsız edecek derecede gürültü çıkaran araçları kullanan sürücülere idari para cezası uygulanacaktır. Bu hüküm 21.05.1997 tarihli 4262 sayılı Kanun ile değiştirilerek oluşturulmuştur. ÇK'nın 20. maddesinin (h) bendinde ise aynı kanunun 14. maddesine göre çıkarılan yönetmelikle belirlenen önlemleri almayan veya bu yönetmelikte belirlenen standartlar üzerinde ulaşım araçları, şantiye, fabrika, atölye, işyeri, eğlence yeri veya konutlardan kaynaklanan gürültüye neden olanlar hakkında farklı miktarlarda idari yaptırım uygulanacağı belirtilmektedir. Bu hüküm KK'dan sonra yürürlüğe giren 26.04.2006 tarihli ve 5491 sayılı Kanun ile değiştirilerek oluşturulmuştur. Uygulamada Yargıtay kararlarında sıklıkla yer verilen bir tespite göre üç hüküm arasındaki ilişki şöyle özetlenebilir: Gürültünün sırf başkasının huzur ve sükûnu bozma amacına yönelmemiş olması ön koşuluyla; çevresel gürültünün kaynağı ÇK'nın 14. maddesinde belirtilen "ulaşım araçları, şantiye, fabrika, atölye, işyeri, eğlence yeri, hizmet binaları veya konutlar" ise; gürültünün bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikte olmaması, sadece mağdurun huzur ve sükûnunu bozacak nitelikte olması halinde ÇK'nın 20/h maddesindeki kabahat oluşacaktır. Gürültünün sırf başkasının huzur ve sükûnu bozma amacına yönelmemiş olması ön koşuluyla; çevresel gürültünün kaynağı, ulaşım araçları, şantiye, fabrika, atölye, işyeri, eğlence yeri, hizmet binaları ve konutlar haricinin-

getirilen eylem ile kıyaslandığında kanun koyucunun bir derecelendirmeye gitmeyi amaçladığı görülmektedir.⁷⁴ Kanun koyucu başkala-

deki bir yer ise ve gürültü başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli olmayacak nitelikte ise KK'nın 36. maddesindeki kabahat oluşacaktır. Son olarak motorlu araç sürücülerinin araçlarının çevredekileri rahatsız edecek derecede gürültü çıkartması halinde ÇK'nın 20/h maddesindeki kabahati oluşturmuyor ise KK'nın 15/1 maddesindeki içtima kuralı gereğince KTK'nın 30/b ve KK'nın 36. maddesindeki idari para cezalarından hangisi daha ağır ise o kabahate göre yaptırım uygulanacaktır. (Bkz. Y.4.CD, T.19.02.2015, E.2015/1619, K.2015/21076; 18.CD, T.01.06.2016, E.2015/13033, K.2016/12044; 18.CD, T.27.04.2016, E.2015/13060, K.2016/8837; www.kazanci.com.tr, (12.06.2016); Kanımızca aktarılan tespit dört noktada isabetli değildir: 1) ÇK'nın 20. maddesinin (h) bendi sonraki özel kanun niteliğinde olduğundan bu hüküm, gürültüyle ilgili kısmıyla sınırlı olarak KTK'nın 30. maddesindeki düzenlemeyi yürürlükten kaldırmıştır. 2) Her ne kadar ÇK'nın 14. maddesinde gürültü yapmayı yasaklayan ve yönetmelikle düzenleme yapılacağını işaret eden hükümde "hizmet binaları" ifadesi yer alsın da kabahati düzenleyen 20. maddede hizmet binaları için idari yaptırım uygulanacağı belirtilmemiştir. Bu sebeple hizmet binalarından kaynaklı gürültüye neden olunması halinde ÇK'nın 20. maddesi uygulanamaz. 3) ÇK'nın 14. maddesinde "Kişilerin huzur ve sükûnunu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde gürültü ve titreşim oluşturulması yasaktır" denilmiş olsa da 14. maddede gürültünün kişilerin huzur ve sükûnunu, beden ve ruh sağlığını bozacak nitelikte olmasına ilişkin bir koşula yer verilmemiştir. Sadece 14. maddesine göre çıkarılan yönetmelikle belirlenen önlemleri almama veya bu yönetmelikte belirlenen standartlara uymama ile ilgili fiiller kabahat olarak tanımlanmıştır. O halde ÇK'nın 20. maddesinin h bendindeki kabahatin oluşması bakımından gürültünün kişilerin huzur ve sükûnunu, beden ve ruh sağlığını bozacak nitelikte olması gerekmektedir. Çıkarılan yönetmelikle belirlenen önlemleri almama veya bu yönetmelikte belirlenen standartlar üzerinde ulaşım araçları, şantiye, fabrika, atölye, işyeri, eğlence veya konutlardan kaynaklanan gürültüye neden olma, ÇK'nın 20. maddesinin h bendindeki kabahatin oluşması bakımından yeterlidir. Bu durumda KK'nın 36. maddesinde düzenlenen kabahat, gürültünün kişilerin huzur ve sükûnunu bozacak nitelikte olması koşuluyla; sadece ulaşım araçları, şantiye, fabrika, atölye, işyeri, eğlence yeri veya konutlardan kaynaklanmayan gürültüye neden olma halinde oluşabilir. 4) Gürültünün sırf başkasının huzur ve sükûnu bozma amacına yönelmiş olması, ÇK veya KK'daki kabahatin oluşmasına engel olmaz. TCK'nın 123. maddesindeki suçun oluşması halinde faile oluşan kabahatten dolayı ayrıca yaptırım uygulanmasını engeller. Bir bütün olarak değerlendirildiğinde ÇK'nın 20. maddesinin (h) bendinde yer alan düzenleme ile bilinçli ya da bilinçsiz olarak KK'nın 36. maddesinin uygulanma alanının büyük ölçüde daraltıldığı söylenebilir. Kanun koyucunun bu tercihi, karmaşa yaratmakta olup gürültüyü kontrol altına almak bakımından olumlu bir etki yaratmamaktadır. İfade edilen nedenle kanımızca ÇK'nın 20. maddesinin (h) bendi ile KK'nın 36. maddesinin uyum içerecek şekilde yeniden düzenlenmesi acil bir ihtiyaçtır.

⁷⁴ Öğretide ve uygulamada gürültüye neden olma suçu ile gürültü kabahati arasındaki ayrımında, neden olunan gürültünün sadece başkalarının huzur ve sükununu bozacak nitelikte mi yoksa başkalarının sağlığına zarar vermeye elverişli nitelikte mi olduğu dikkate alınarak yapılabileceği konusunda tam bir görüş birliği bulunduğu söylenebilir. Bkz. Parlar/Hatipoğlu, s.309; Çakmut, s.108; Yokuş Sevik, Gü-

rının sağlığına zarar vermeye elverişli olmayan fakat sadece başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak nitelikte gürültüye neden olunmasını tamamen yaptırımsız bırakmak istememiş, ancak ceza hukukunun ikincilliği ilkesi çerçevesinde suç haline getirmekten de kaçınarak kabahat olarak düzenlemeyi uygun görmüştür. Öğretide ileri sürülen bir görüşe göre somut olaylarda fail tarafından neden olunan gürültünün başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli mi yoksa sadece başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak nitelikte mi olduğunu ayırt etmek güçtür.⁷⁵

Yapılan eleştiriye katılmaktayız. Bir örnekle somutlaştırmak gerekirse görece düşük bir şiddette olmakla birlikte 30-65dB(A) şiddetindeki sesin uyku düzensizliğine neden olabileceği bilinmektedir.⁷⁶ Uyku düzensizliği ise pek çok sağlık sorunuyla ilişkilendirilen bir sebeptir. Fakat aynı zamanda uyku düzensizliği kişilerin huzurunu bozan bir nedendir. Fısıltılı konuşmanın desibel cinsinden seviyesi 30, fon müziğinin oluşturduğu sesin büyüklüğü ise 60dB(A)'dir.⁷⁷ O halde gece duyulan bu seslerin insan sağlığına zarar vermeye elverişli olduğu, çünkü uyku düzensizliğine neden olabileceği söylenebilecek midir? Yoksa sadece bu gürültülerin kişilerin huzur ve sükûnunu bozacak nitelikte mi olduğu sonucuna varılacaktır. İlk cevabın benimsenmesi halinde TCK'nın 183. maddesinin uygulama alanı ceza hukukunun ikincilliği ilkesiyle bağdaşmaz bir biçimde ve belirsizliği içerecek kadar genişlemektedir. Neredeyse KK'nın 36. maddesi uygulanamaz hale geldiği söylenebilir. İkinci cevabın benimsenmesi halinde ise bu sonuca varmayı gerektiren objektif bir gerekçeye dayanmak mümkün

rültüye Neden Olma Suçu, s.377; Hafızoğulları/Özen, Toplum Karşı Suçlar, s.62; Taneri, s.168; Gerçekler, s.3640; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5621; Cengiz Otacı/İbrahim Keskin, Türk Kabahatler Hukuku, Ankara 2014, s.141; İsmail Malkoç, Açıklamalı Türk Ceza Kanunu, C.3, Ankara 2013, s.2986; Uygulamaya ilişkin örnek teşkil etmek üzere bkz. Y.4.CD, T.19.02.2015, E.2015/1619, K.2015/21076, Y.4.CD, T.19.01.2015, E.2013/30354, K.2015/1453; www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

⁷⁵ Firuz D. Yaşamış, "Çevre Ceza Hukuku'nda Son Gelişmeler: Yeni Türk Ceza Kanunu ve Kabahatler Kanunu", *TBB*, S.58, 2005, s.141, 146.

⁷⁶ Bu veri için bkz. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü Gürültü ve Titreşim Kontrolü Şube Müdürlüğü, <http://gurultu.cevreorman.gov.tr/gurultu/AnaSayfa/gurultu.aspx?sflang=tr>, (19.08. 2016)

⁷⁷ Bu veri için bkz. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü Gürültü ve Titreşim Kontrolü Şube Müdürlüğü, <http://gurultu.cevreorman.gov.tr/gurultu/AnaSayfa/gurultu/gurultudegerleri.aspx?sflang=tr>, (19.08. 2016)

gözükmemektir. İfade edilen sebeplerle incelediğimiz suç tipinin kanunilik ilkesinin belirlilik esasına ve dolayısıyla Anayasa'ya aykırı olduğu görüşündeyiz.⁷⁸

Uygulamada ise “*başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli*” ifadesinin anlamının ne olduğu ya da gürültünün insan sağlığına olası etkisi hangi dereceye ulaştığında başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli olarak nitelendirileceği sorularının tartışıldığı bir karar bulunmamaktadır. Mevcut kararlarda yapılan saptamalar; gürültünün başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli olup olmadığı konusunda karar vermek için tıbbi bir değerlendirme yapılmasına ihtiyaç olduğu, bu sebeple bilirkişi görüşüne başvurulması gerektiği,⁷⁹ ÇGDYY’de gürültünün kaynaklarına göre belirlenen kriter ve göstergeleri aşan her gürültünün insan sağlığını zarara görmesine elverişli olarak nitelendirilemeyeceği,⁸⁰ gürültünün insan sağlığına zarar vermeye elverişli olup olmadığını uzman görüşleri yardımıyla belirlenirken sesin düzeyi, saati, kaynağı ve mesafesi gibi hususların da dikkate alınması gerektiği⁸¹ ve kurusıkı tabancayla atış yapılmasıyla KK’nın 36. maddesinde düzenlenen kabahatin oluşacağı⁸² şeklinde sıralanabilir.

⁷⁸ Aynı yönde TCK’nın 183. maddesinde kullanılan “zarar görmeye elverişlilik” ifadesinin suç ve cezaların kanuniliği ilkesi açısından yeter derecede açık olmadığı tespiti için bkz. Taneri, s.172.

⁷⁹ Konuya ilişkin değerlendirme yapmak için bilirkişiye başvurulması gerektiği tespitini içeren kararlara örnek olarak bkz. Y.18CD, T. 29.09.2015, E.2015/7959, K.2015/5947; Y.4CD, T. 25.09.2012, E.2012/17482, K.2012/18402; Y.4CD, T. 25.09.2012, E.2012/8722, K.2012/18431, www.kazanci.com.tr, (12.06.2016) Yargıtay 4. Ceza Dairesi verdiği iki kararda ise gürültünün insan sağlığına zarar verip vermediğinin tespiti için kulak burun boğaz anabilim dalında kulak uzmanı hekimlerden ve tercihen odyoloji uzmanı hekim ve odyologdan oluşan bilirkişi heyetine başvurulması gerektiğini belirtmiştir. Kanımızca bu karar gürültünün sadece işitme sağlığı açısından risk oluşturabileceği yanlışını içerdiğinden isabetsizdir. Bkz. Y.4.CD, T.19.02.2015, E.2015/1619, K.2015/21076; Y.4.CD, T.19.01.2015, E.2013/30354, K.2015/1453; www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

⁸⁰ Y.4.CD, T.19.02.2015, E.2015/1619, K.2015/21076, Y.4.CD, T.19.01.2015, E.2013/30354, K.2015/1453; www.kazanci.com.tr, (12.06.2016); Öğretide Gezgin Kayan’ın aksi görüşte olduğu söylenebilir. Çünkü Gezgin Kayan’a göre gürültüye neden olma suçu somut bir tehlike suçudur ve bu suçta hareketin başka bir kimsenin zarar görmesine elverişli olması halinde beklenen netice somut bir tehlikedir. Gürültü ilgili mevzuatta belirtilen standardın üstünde gerçekleştiği anda netice ile hareket arasında nedensellik bağı kurulmuş olacaktır. Bkz. Gezgin Kayan, s.117.

⁸¹ Y.4.CD, T.19.02.2015, E.2015/1619, K.2015/21076; Y.4.CD, T.19.01.2015, E.2013/30354, K.2015/1453; www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

⁸² Bkz. Y.8.CD, T.18.02.2016, E.2015/15408, K.2016/1782; Y.8.CD, T.18.02.2016,

ee. İlgili Kanunlarda Belirlenen Yükümlülüklerle Aykırılık

(1) Genel Açıklama

TCK 183. maddesinde suçun oluşması bakımından gürültüye neden olma eyleminin “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı olarak*” gerçekleşmesi aranmıştır. Öğretide gürültüye neden olma suçuna ilişkin çalışmalar incelendiğinde bu hususun suçun farklı unsurları içinde ele alındığı görülmektedir. İlk yaklaşım konunun suçun tipe uygunluk unsuru,⁸³ ikinci yaklaşım hukuka aykırılık unsuru⁸⁴ içinde incelenmesidir. Üçüncü yaklaşım konunun hem tipe uygunluk unsuru içerisinde açıklanması hem de hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeni ile ilişkilendirerek hukuka aykırılık unsuru içerisinde yeniden ele alınmasıdır.⁸⁵ Öğretide söz konusu hususun inceleme yerine ilişkin bu farklılığın dayandığı neden ve sonuçları ise açıkça tartışılmamaktadır. Oysa bu konunun suç tipi içinde hukuka aykırılık ya da tipe uygunluk unsuru içinde yer aldığı yönündeki iki farklı tespit, kastın kapsamı ve TCK’nın 30. maddesinde düzenlenen hata bakımından farklı sonuçlara varılmasına neden olacak derecede önemli bir saptamadır. Bu sebeple TCK’nın 183. maddesinde yer verilen “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı olarak*” ifadesinin anlamını incelemeyen önce neden söz konusu hususu tipe uygunluk unsuru içinde ele aldığımızı açıklamak istiyoruz.

Kanımızca kanun koyucu TCK’nın 183. maddesinde “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı olarak*” ifadesine yer vermek suretiyle bu suç tipinde özel olarak hukuka aykırılığa işaret etmiştir. Öğretide suçun kanuni tarifinde özel olarak hukuka aykırılığın belirtildiği hallerde, bu hususun suçun hangi unsuru içinde yer aldığı tartışmalıdır. Kısaca özetlemek gerekirse ileri sürülen bir görüşe göre suçun kanuni tarifinde özel olarak hukuka aykırılığa işaret eden bir ifadeye yer verdiği hallerde bu hususun inceleme yeri tipe uygunluk unsurudur.⁸⁶

E.2016/817, K.2016/1800; Y.8.CD, T.16.11.2015, E.2015/7552, K.2015/124562; Y.8.CD, T.09.11.2015, E.2015/14341, K.2015/24182; Y.8.CD, T.05.11.2015, E.2015/1475, K.2015/24086, www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

⁸³ Bkz. Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.373 vd; Aygörmöz Uğurlubay, s.475 vd; Taneri, s.172.

⁸⁴ Bkz. Gezgin Kayan, s.117.

⁸⁵ Bkz. Hafizoğulları/Özen, Toplum Karşı Suçlar, s.61 vd; Çakmut, s.107 vd; Yılmaz, s.168.

⁸⁶ Bkz. Akbulut, s.415; Artuk/Gökcan/Yenidünya, s.382.

İkinci görüş ikili bir ayırım yapmaktadır. Bu görüşe göre suç tipinde özel olarak belirtilen hukuka aykırılık; tipe uygunluk unsuru içinde yer alan objektif nitelikteki unsurlardan birini nitelendirmekteyse tipe uygunluk, haksızlığın tümünü değerlendirci bir nitelendirme ise hukuka aykırılık unsuruna dâhildir.⁸⁷ Konuya ilişkin ileri öğretide sürülen diğer görüşlerin ortak özelliği; suç tipinde özel olarak hukuka aykırılığa işaret edildiği hallerde bu hususun tipe uygunluk unsuru içerisinde incelenmesi gerektiğine dair bir tespite yer vermemeleridir. Ancak bu görüşler kapsamında da suçun kanuni tarifinde özel olarak hukuka aykırılığa işaret eden ifadelere yer verilen suçlar ile belirtilen özelliği taşımayan suçlar arasında kast, olası kast veya haksızlık bilinci bakımından farklı sonuçlara ulaşılmaktadır.⁸⁸

Özetlediğimiz tartışma açısından suçun kanuni tarifinde özel olarak hukuka aykırılığın belirtildiği hallerde, bu hususun inceleme yerini kanunda kullanılan ifadenin nitelendirmesine göre ikili bir ayırma tabi tutarak saptayan görüşe katılmaktayız. Bu bağlamda TCK'nın 183. maddesi "İlgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı olarak" ifadesinin suçun tipe uygunluk unsuru içerisinde incelenmesi gerektiğini savunmaktayız. Çünkü kanımızca kanun koyucu belirtilen ifadeyi haksızlığın tümünü değerlendirci bir niteleme teşkil etmek üzere değil, suçun tipe uygunluk unsuru içinde yer alan objektif nitelikteki unsurlardan gürültüye neden olma eylemini sınırlandırmak için kullan-

⁸⁷ Bkz. Koca/Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.259; Öztürk/Erdem, s.212; Neslihan Göktürk, "Suçun Yasal Tanımında Yer Alan "Hukuka Aykırılık" İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.7, S.1, 2016, s.426 vd.

⁸⁸ Bu bağlamda ileri sürülen bir görüşe göre suç tipinde özel olarak hukuka aykırılığa işaret edildiği hallerde bu husus kastın kapsamındadır, ifade edilen özelliği taşıyan suç tiplerinde failin doğrudan kastla hareket etmesi gerekir, bu suçlar olası kast ile işlenemez. (Bkz. Özgenç, s.293 vd); Diğer görüş ise suç tipinde özel olarak hukuka aykırılığa işaret edildiği hallerde kusurun hukuka aykırılığı da kapsamı gerektiğini belirtir ancak suçun olası kastla işlenip işlemeyeceğine ilişkin bir saptamada bulunmaz. (Bkz. Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, s.289; Demirbaş, s.268.); Başka bir görüş ise hukuka özel aykırılığın arandığı suçlarda kusurluluğun hukuka aykırılığı kapsadığı varsayımından hareket edilemeyeceği, failin hukuka aykırılığı bildiğinin ayrıca ispat edilmesi gerektiği yönündedir. (Bkz. Centel/Zafer/Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, s.297); Aktarmak istediğimiz son görüşe göre ise hukuka özel aykırılığı içeren suç tipleri bakımından hukuka aykırılık unsuruna yeni bir unsur eklenmemektedir. Ancak bu suçlarda manevi unsurun yani kusurluluğun hukuka aykırılığı kapsamı gerekir. Bkz. Dönmezer/Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku C.II, s.20.

mıştır. Bu sebeple TCK'nın 183. maddesinde yer alan “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı olarak*” ifadesini “*kanunlarda gürültüyle ilgili belirlenen yükümlülüklere aykırı olarak*” şeklinde anlamak gerektiğini savunmaktayız.⁸⁹

(2) Kanunlarla Gürültüyle İlgili Belirlenen Yükümlülükler

Öğretide TCK'nın 183. maddesinde yer alan “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı olarak*” ifadesinin anlamı tartışmalıdır. Bu bağlamda çoğunluğun “*ilgili kanunlar*” ifadesinin salt şekli anlamda kanunları kapsamadığı görüşünde olduğu söylenebilir. Çünkü gürültüye neden olma suçuna ilişkin yapılan çalışmalarda yaygın bir biçimde ilgili kanun ifadesinin yaşam alanlarında ses yüksekliğini düzenleyen mevzuat,⁹⁰ ÇK ve bu konuda düzenleme yapan ilgili kanunlar ile söz konusu kanunların atf yaptığı yönetmelikler,⁹¹ ÇK ve yönetmelikler dâhil konuya ilişkin düzenleme getiren tüm mevzuat⁹² ve gürültü kontrolüne yönelik her türlü yazılı mevzuat⁹³ şeklinde anlaşılması gerektiği yönünde tespitlerde bulunmaktadır.⁹⁴ Ayrıca TCK'nın 183.

⁸⁹ Bağlantılı açıklamalar için bkz. “Sübjektif Nitelikli Unsur” ve “Kusurluluk” başlıkları altında yapılan açıklamalar

⁹⁰ Bkz. Hafızoğulları/Özen, Toplum Karşı Suçlar, s.62.

⁹¹ Yokuş/Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.373; Gerçeker, s.3640; Yaşar/Gökcan/Artuç, 5620 vd.

⁹² Çakmut, s.107.

⁹³ Aygörmez Uğurlubay, s.475.

⁹⁴ TCK'nın 181. maddesinde düzenlenen çevrenin kasten kirletilmesi suçunda, suçun oluşması bakımından atık ya da artıkların ilgili kanunlarla belirlenen teknik usullere aykırı olarak toprağa, suya veya havaya verilmesi aranmıştır. Bu suç tipi açısından da ilgili kanun ifadesinin anlamı tartışmalıdır. Bir görüşe göre ilgili kanun ifadesi sadece kanunu değil aynı zamanda bir kanuna dayalı olarak çıkarılan idari düzenleyici işlemleri de kapsar. Bkz. Serdar Talas, “Türk Ceza Kanunu’nda Çevrenin Kasten ve Taksirle Kirletilmesi Suçları”, *İÜHFİM*, C.LXXI, S.1, 2013, s.1153; Handan Yokuş Sevük, Çevre Hukuku Doğal Çevrenin Korunması, Ankara 2013, s.302, Aygörmez Uğurlubay, s.403; Diğer görüşe göre ise söz konusu hükümde yer alan ilgili kanun ifadesi şekli kanunu anlatır. İdari düzenleyici işlemlerin de ilgili kanun kapsamında olduğu kabul edilirse idari düzenleyici işlem ile suç ve ceza oluşturulması veya ortadan kaldırılması mümkün hale gelecektir. Ayrıca TCK'nın 181. maddesinin oluşturulma süreci de bu görüşü desteklemektedir. Çünkü maddenin Adalet Alt Komisyonu’nda kabul edilen tasarı metninde yer alan “ilgili mevzuatta belirlenen teknik usullere aykırı olarak” ifadesi Adalet Komisyonu’nda “ilgili kanunlarla belirlenen teknik usullere aykırı olarak” şeklinde değiştirilmiş olup, bu değişikliğin gerekçesi suçta ve cezada kanunilik ilkesine riayet etme amacı vurgulanarak açıklanmıştır. Bkz. Süheyla Alica, “Türkiye’de Çevreye Karşı Suçlar”, Uğur Alacakaptan’a Armağan, C.1, İstanbul 2008, s.63; Ahmet Hulusi Akkaş, Ceza Muhakemesi Bağlamında Yargı Mercileri Kararları-

maddesine yer alan ilgili kanunlar ifadesinin kapsamına ÇGDYY'nin girdiği hususuna özellikle dikkat çekildiği⁹⁵ görülmektedir.

Azınlıktaki görüşe göre her ne kadar TCK'nın 183. maddesinde ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırılıktan söz edilmiş olsa da hukukumuzda hiçbir kanunda hangi ses düzeyinin gürültü sayılacağına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerin ihlal edilip edilmediğini ÇGDYY'yi esas alarak saptamak, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 7, Anayasa'nın 38 ve TCK'nın 2. maddelerinde yer alan kanunilik ilkesine aykırıdır.⁹⁶

Konuya ilişkin uygulamanın yaklaşımı ise üç husus dikkate alınarak açıklanabilir. Bunlardan *ilki*, TCK'nın 183. maddesinin incelendiği ulaşılabilir kararlarda kanunilik ilkesine ilişkin bir tartışma yapılmamasıdır. Kanımızca bu husus uygulamada yukarıda aktarılan, öğretide ileri sürülen azınlıktaki görüşün şimdilik benimsenmediğini ortaya koymaktadır. İkincisi, ulaşılabilir kararlarda TCK'nın 183. maddesinde yer alan ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülük ifadesinin "2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "çevreyi kirletmeme" ilkesi gereğince çerçeve olarak benimsediği düzenlemeye dayanılarak oluşturulan yönetmeliklerde açıklanan "çevresel gürültüye neden olmama" yükümlüğünü ifade ettiği" tespitine yer verilmesidir.⁹⁷ Aktarılan tespit, karşıt kavram yoluyla yorumlandığında uygulamada ÇK'ya dayanan - dayanmayan yönetmelik ayrımı yapıldığı şeklinde bir değerlendirmeye varılmasına elverişlidir. Bu yorumdan hareketle TCK'nın 183. maddesindeki "ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülük" ifadesinin öğretide çoğunluk tarafından sa-

nın Birbirleri Üzerindeki Etkisi, Ankara 2016, s.39 vd; TCK'nın 181. maddesinde açıkça "ilgili kanunlarla" ifadesinin yer aldığı, bu sebeple idari düzenleyici işlemlerin getirdiği teknik usullere aykırı davranışların çevrenin kasten kirletilmesi suçu bakımından hukuka aykırılığı oluşturmayacağı yönündeki tespit için bkz. Hafizoğulları/Özen, Toplum Karşı Suçlar, s.55; Uygulamada TCK'nın 181. maddesi bakımından yönetmelik hükümlerine atfen suçun oluşup oluşmadığına karar verildiği, bu durumun kanunilik ilkesiyle bağdaşmadığı görüş ve tespiti için bkz. Taneri, s.20.

⁹⁵ Bkz. Yaşar/Gökcan/Artuç, 5621;Yılmaz, s.168 vd; Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.374; Aygörmez Uğurlubay, s.475; Gezgin Kayan, s.117.

⁹⁶ Otacı/Keskin, s.142.

⁹⁷ Bkz. Y.4.CD, T.19.02.2015, E.2015/1619, K.2015/21076, Y.4.CD, T.19.01.2015, E.2013/30354, K.2015/ 1453; Y.18.CD, T.01.06.2016, E.2015/13033, K.2016/12044; Y.18.CD, T.27.04.2016, E.2015/13060, K.2016/8837; www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

vunulan görüşten daha dar anlamlandırıldığını gösterdiği söylenebilir. Üçüncü husus, TCK'nın 183. maddesine ilişkin ulaşılabilir tüm kararlarda ÇGDYY dışında başka hiçbir yönetmeliğe değinilmemiş olmasıdır.⁹⁸ Bu üç husus bir arada değerlendirildiğinde uygulamanın yaklaşımı, kararlarda açıkça ifade edilmese de TCK'nın 183. maddesi bakımından fail tarafından ihlal edilen yükümlülüklerin kaynağının salt ÇGDYY olarak görüldüğü saptamasıyla özetlenebilir.

Aktardığımız tartışmaya ilişkin görüşümüzü açıklamadan önce hukukumuzda gürültüyü kontrol altına almaya yönelik olarak yükümlülük öngören hüküm içeren düzenlemelere ilişkin genel bir tablo oluşturmanın yararlı olabileceğini düşünmekteyiz. Bu bağlamda mevzuat taraması yoluyla ulaştığımız sonuçlar kısaca şöyle özetlenebilir:

- Yürürlükte bulunan on iki kanunda⁹⁹ gürültü ifadesine yer verildiği görülmektedir. Ancak bu kanunların hiçbirinde gürültünün kontrol altına alınmasını sağlamaya yönelik olarak açıkça içeriği ve sınırları tespit edilmiş, somut yükümlülükler öngörülmemiştir. Söz konusu kanun hükümlerinin bir kısmı topluma yönelik olarak gürültü yapılmasını yasaklayan genel düzenlemelerdir. Örneğin ÇK'nın 14. maddesinde yer alan "*Kişilerin huzur ve sükûnunu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde gürültü ve titreşim oluşturulması yasaktır. Ulaşım araçları, şantiye, fabrika, atölye, işyeri, eğlence yeri, hizmet binaları ve konutlardan kaynaklanan gürültü ve titreşimin yönetmeliklerle belirlenen standartlara indirilmesi için faaliyet sahipleri tarafından gerekli tedbirler alınır.*" hükmü ile bir yasak öngörülmüş, yasağın içeriğinin tespiti ilgili yönetmeliklere bırakılmıştır. Kanunlarda yer alan düzenlemelerin bir kısmı belirli makamlara standart belirleme görevi vermektedir. Örneğin Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 8. maddesinde Uçuşa Elverişlilik Daire Başkanlığı'nın görevleri arasında gürültü

⁹⁸ Bkz. Y.4.CD, T.19.02.2015, E.2015/1619, K.2015/21076, Y.4.CD, T.19.01.2015, E.2013/30354, K.2015/ 1453; Y.18.CD, T.01.06.2016, E.2015/13033, K.2016/12044 Y.18.CD, T.27.04.2016, E.2015/13060, K.2016/8837; www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

⁹⁹ TCK, Askeri Ceza Kanunu, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu, İmar Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu, Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Türk Medeni Kanunu, KK ve ÇK.

standartlarını belirlemek görevi yer almaktadır. Kanunlarda yer alan düzenlemelerin bir kısmı ise belirli makamlara gürültünün sona erdirilmesini sağlama ve/veya yaptırım uygulama görevleri yüklemektedir. Bu kapsamda Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 14. maddesinde örnek gösterilebilir.

- Hukukumuzda gürültüyle ilgili yükümlülük oluşturan hüküm içeren çok sayıda yönetmelik bulunmaktadır. Bu yönetmeliklerin bir kısmında gürültüye ilişkin standart belirleyen düzenlemeler mevcuttur. Örneğin Açık Alanda Kullanılan Teçhizat Tarafından Oluşturulan Çevredeki Gürültü Emisyonu İle İlgili Yönetmelik, Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik, Motorlu Araçların Dış Gürültü Emisyonları ve Egzoz Sistemleri İle İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (70/157/AT), Gemi Adamlarının İkamet Yerleri, Sağlık ve İaşelerine Dair Yönetmelik, Gezi Tekneleri Yönetmeliği, Hava Aracı ve İlgili Ürün, Parça ve Cihazın Uçuşa Elverişlilik ve Çevresel Sertifikasyonu Yönetmeliği (SHY-21), Heliport Yapım ve İşletim Yönetmeliği (SHY-14B), İki veya Üç Tekerlekli Motorlu Araçların Bazı Aksam ve Özellikleri ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (97/24/AT), Lastiklerin Yakıt Verimliliği ve Diğer Esas Parametreler Gözetilerek Etiketlenmesi Hakkında Yönetmelik (1222/2009/AT), İnsan Taşımak Üzere Tasarımlanan Kablolü Taşıma Tesisatı Yönetmeliği (2000/9/At), Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği, Makina Emniyeti Yönetmeliği, Atık Yönetimi Yönetmeliği ve ÇGDYY bu kapsamdadır.

- ÇK'ya dayalı olarak oluşturulan ve çevresel gürültüye kontrol altına almayı sağlamak üzere yükümlükler içeren yönetmelikler; Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği, Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği, Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği, Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği, Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği, Atık Yönetimi Yönetmeliği, Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik, Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelik, Maden Atıkları Yönetmeliği, Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik ve ÇGDYY şeklinde sıralanabilir. Yukarıda belirtilen diğer yönetmelikler ise ÇK'ya dayalı olarak oluşturulmamıştır. Örneğin Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik ÇK'ya dayalı olarak değil, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve 3146 sayılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a dayalı olarak çıkarılmıştır.

- Gerek ÇK'ya gerekse diğer kanunlara dayalı olarak oluşturulmuş gürültüyü kontrol altına almaya yönelik hüküm içeren yönetmelikler incelendiğinde sıklıkla atıf hükümlerine yer verildiği görülmektedir. Bu bağlamda örneğin Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği ile Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nde ÇGDYY'e¹⁰⁰; ÇGDYY'de ise Açık Alanda Kullanılan Teçhizat Tarafından Oluşturulan Çevredeki Gürültü Emisyonu ile İlgili Yönetmelik (2000/14/AT), Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmeliği, İki veya Üç Tekerlekli Motorlu Araçların Bazı Aksam ve Özellikleri ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (97/24/AT), Karayolları Trafik Yönetmeliği, Makina Emniyeti Yönetmeliğinde (2006/42/AT), Motorlu Araçların Dış Gürültü Emisyonları ve Egzoz Sistemleri ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği, Motorlu Araçların Sesli İkaz Cihazları ve Bunların Takılması ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği, Tekerlekli Tarım veya Orman Traktörlerinin Bazı Parçaları ve Özellikleri ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (74/151/AT) atıf yapan düzenlemeler bulunmaktadır.

- Yürürlükteki yönetmelik hükümlerinin bir kısmının gürültünün kontrol altına alınmasında standart oluşturacak bazı esasların bakanlık veya müsteşarlıklar ya da çeşitli kurumlar tarafından yapılacak düzenlemelerle belirleneceği yönünde göndermeler içerdiği görülmektedir. Örneğin ÇGDYY'nin 12. maddesinde "*Deniz, göl veya başka su yollarında kullanılan araçların dış gürültü seviyeleri ile yolcu ve su yolu aracı çalışanlarının kulak sağlığı ve konforu açısından iç gürültü ile araç içi titreşim seviyelerine ilişkin düzenlemeleri 10.8.1993 tarihli ve 491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uyarınca Denizcilik Müsteşarlığı yapar*", hükmü yer almaktadır.

¹⁰⁰ Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği ile Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği 11.12.1986 tarihli 19308 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gürültü Kontrol Yönetmeliği'ne atıf yapmaktadır. Ancak söz konusu yönetmelik 01.05.2005 tarihli 25862 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği ile bu yönetmelik ise 07.03.2008 tarihli ve 26809 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği (2002/49/EC) ile yürürlükten kaldırılmıştır. Belirtilen yönetmelik ise şu an yürürlükte bulunan 04.06.2010 tarihli 27601 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan ÇGDYY ile yürürlükte kaldırılmıştır. Bu sebeple Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği ile Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nde yapılan atıfların yürürlükte bulunan ÇGDYY'e ilişkin olduğu söylenebilir.

- Son olarak bazı yönetmeliklerde gürültünün azaltılması için gerekli tedbirlerin alınacağına ilişkin genel ifadelere yer verildiği görülmektedir. Örneğin Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelik'te, "Yakma veya beraber yakma tesisinin işleticisi, özellikle havanın, toprağın, yüzey ve yeraltı sularının kirlenmesi ile koku ve gürültü gibi çevre üzerindeki olası olumsuz etkileri ve insan sağlığı açısından doğrudan risk oluşturan kirlilik kaynaklarını önlemek veya azaltmak zorundadır.", Balıkçı Gemilerinde Yapılan Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik'te ise, "Geminin büyüklüğü dikkate alınarak, çalışma yerlerindeki ve yaşam bölümlerindeki gürültü düzeyini en aza indirmek için gerekli teknik önlemler alınır." hükmü yer almaktadır.

Sıraladığımız hususları gürültüye neden olma suçuyla bağlantılı olarak değerlendirdiğimizde TCK'nın 183. maddesinde yer alan "ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülükler" ifadesine ilişkin ulaştığımız sonuçlar şöyle sıralanabilir:

1) Hukukumuzda gürültünün kontrol altına alınmasını sağlamaya yönelik olarak somut yükümlülükler belirleyen (şekli anlamda) kanun bulunmamaktadır. Bu sebeple konuya ilişkin yükümlülük içeren bir kanun yürürlüğe girinceye kadar TCK'nın 183. maddesinde düzenlenen suçun oluşmasının mümkün olmadığı kanaatindeyiz.¹⁰¹

2) Kanımızca TCK'nın 183. maddesinde kullanılan "ilgili kanunlar" ifadesi, gerek ÇK gerekse diğer kanunlara dayalı olarak oluşturulan ya da atıf yapılan yönetmelikler şeklinde yorumlanamaz. Çünkü öncelikle TCK'nın 183. maddesinde "kanunlar" terimine yer verilmiş olup, yönetmelik ya da mevzuattan söz edilmemiştir.¹⁰² Gürültüyle

¹⁰¹ Uygulama ve öğretide hâkim görüş aksi yönde olduğundan diğer başlıklar altında yer verilen açıklamalar, aksi belirtilmediği sürece TCK'nın 183. maddesindeki ilgili kanun ifadesinin gürültüye ilişkin yazılı mevzuat şeklinde anlamlandırılması suretiyle yapılacaktır.

¹⁰² Örneğin Alman kanun koyucunun bu noktada tercihi farklıdır. Çünkü Alman Ceza Kanunu'nun 325a maddesinde ilgili kanunda belirlenen yükümlülükler aykırı davranılması değil, açıkça idare hukukundan doğan yükümlülüklerin ihlal edilmesi unsuru aranmıştır. Aynı atfa Alman Ceza Kanunu'nun 324a, 325 ve 326. maddelerinde de yer verilmiş olup, Alman Ceza Kanunu'nun 330d maddesinde "idare hukukundan doğan yükümlülük" ifadesinin anlamı açıklanmıştır. Bu düzenlemeye göre söz konusu ifade, çevreyi, özellikle insanları, hayvanları veya bitkileri, suları, havayı ya da toprağı tehlikelere karşı korumaya yarayan; bir mevzuat hükmünden, bir mahkeme kararından, icra edilebilir nitelikteki bir idari işlemden, yerine getirilebilir bir hukuki yükümlülükten ya da kamu hukuku sözleşmesinden doğan yükümlülüğü anlatır. Aktarılan düzenlemede yer alan mevzuat ifadesinin sadece şekli anlamda kanunu değil maddi anlamda kanunu da anlattığı

ilgili yükümlülüklerin hepsinin şekli anlamda kanunla düzenlenmesinin fiilen mümkün olup olmadığı, olması gereken hukuk açısından yapılması gereken başka bir tartışmanın konusudur. Bu tartışmada gürültüyle ilgili yükümlülüklerin tümünün şekli anlamda kanunla düzenlenmesinin mümkün olmadığı sonucuna varılması, mevcut yasal düzenlemeden hareketle kanunilik ilkesi gereği ulaştığımız sonucu göz ardı etmemizi haklı kılmamaktadır.

3) TCK'nın 183. maddesinde yer alan ilgili kanun ifadesinin maddi anlamda kanunu anlatmak için kullanıldığı, genel, soyut, belli bir kişiyi hedef tutmayan idari düzenleyici işlemlerin de maddi anlamda kanun vasfı taşıdığı, bu sebeple de yönetmeliklerin TCK'nın 183. maddesinde yer alan ilgili kanun ifadesinin kapsamında olduğu düşünülebilir. Ancak bu yorum, kanunilik ilkesinin alt unsuru olan idari düzenleyici işlemle suç yaratma yasağının dolanılmasını içerir. Çünkü TCK'nın 183. maddesinde yer alan ilgili kanun ifadesinin yönetmelikleri de kapsadığı kabul edilirse TCK'nın 183. maddesinin beyaz (açık) norm olduğunu söylemek gerekecektir.¹⁰³ Beyaz (açık) norm, suç teşkil eden fiilin açıkça kanunda tanımlanmadığı, kanunda yaptırımı belirtilen fiilin içeriğini tayin etme yetkisinin idareye bırakıldığı kanun hükümlerini anlatmak için kullanılan bir nitelendirmedir. Öğretide aksi görüş bulunmakla birlikte¹⁰⁴ katıldığımız çoğunluktaki görüşe göre¹⁰⁵

ve fakat belirlilik ilkesi gereği program (somut bir yükümlülük oluşturmayan) hükümlerin bu kapsamda değerlendirilemeyeceği saptaması yapılmaktadır. Bkz. Fischer, §330d, Rn.6; Heine, §330d, Rn.13.

¹⁰³ Öğretide Talas ifade ettiğimiz sonucun aksini çevrenin kirletilmesi suçları bakımından savunmaktadır. Çünkü Talas TCK'nın 181. maddesinde ilgili kanunlarda belirtilen yükümlülüklerle atıf yapılmış olmasından hareketle her ne kadar hükmün beyaz hüküm olduğu eleştirisinin yapılabileceğine dikkat çekse de suç teşkil eden fiil ve yaptırım kanunda açıkça düzenlendiğinden TCK'nın 181. maddesinin beyaz hüküm vasfı taşımadığı sonucuna ulaşmaktadır. Bkz. Talas, s.1153.

¹⁰⁴ Bkz. Dönmezer/Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku C.I, s.148 vd; Soyaslan, s.94; Hafizoğulları/Özen, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.20 vd, 67 vd; Ezgi Aygün Eşitli, "Suçların ve Cezaların Kanuniliği İlkesi", *TBB D*, S.104, 2013, s.235.

¹⁰⁵ Bkz. Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, s.78 vd; Öztürk/Erdem, s.42 vd; Koca/Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.67 vd; Özgenç, s.109 vd; Artuk/Gökcan/Yeni Dünya, s.105 vd; Centel/Zafer/Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, s.61; Akbulut, s.79 vd; Ayşe Nuhoğlu, "Kanunilik İlkesi Işığında 554 Sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname", Prof.Dr. Ergun Önen' e Armağan, İstanbul 2003, s.682 vd; Yener Ünver, "Türk Yargı Kararlarının Kanunilik İlkesi ve Sonuçları Açısından Değerlendirmesi", *Gesetzlichkeitsprinzip im Strafrecht (Ceza Hukukunda Kanunilik İlkesi)*, C.3, Ankara 2014, s.21; Mehmet Emin Artuk, "Kanunilik İlkesi ve Tarihçesi", *Gesetzlichkeitsprinzip im Strafrecht (Ceza Hukukunda Kanunilik İlkesi)*, C.3, Ankara 2014, s.52 vd.

kanun koyucunun bir suç tipini beyaz norm oluşturarak düzenlemesi halinde hüküm kanunilik ilkesiyle çelişir.

3) Bir suç tipinin beyaz norm oluşturularak düzenlenmesinin kanunilik ilkesine aykırı olmadığı yönündeki görüşün¹⁰⁶ kabulü halinde de incelediğimiz düzenleme kanunilik ilkesinin belirlilik esasıyla çelişmektedir. Çünkü mevzuatta yer alan gürültünün kontrolüne yö-

¹⁰⁶ Anayasa Mahkemesi'nin kanun koyucunun bir suç tipini beyaz norm oluşturarak düzenlemesi halinde salt bu nedenle hükmün kanunilik ilkesine aykırı olduğu yönünde genel geçer bir sonucuna ulaşmadığı, konuyu kanunilik ilkesinin belirlilik esasını çerçevesinde değerlendirdiği söylenebilir. Örneğin Anayasa Mahkemesi bir kararında "Öğretide suçun yasa da tanımlanmış ve karşılığında bir cezanın gösterilmiş olması, yasayla saptama olarak kabul edilmektedir. Suç sayılan eylem ve cezası yasa da açıkça gösterildikten sonra yasama organının uzmanlık ve yönetim tekniğine ilişkin konularda alınacak önlemlerin duyulan gereksinmelere uygunluğunu sağlamak amacıyla yürütme organına kimi kararlar almak üzere yetki vermesi idari kararlarla suç ihdası anlamına gelmez.213 sayılı Yasa'nın 353. maddesi ile özel usulsüzlüklerin hangi eylemlerden oluştuğu ve karşılığında ne tür bir ceza verileceği açık bir şekilde ortaya konulmaktadır. İtiraz konusu kuralın yer aldığı 353. maddenin 2. fıkrasında sayılan ve düzenlenmemeleri özel usulsüzlük cezasını gerektiren belgelerin neler olduğu ve taşınması gereken bilgilerin içeriği anılan Yasa'nın 227 ila 242. maddelerinde ayrıntılı biçimde sayılmıştır. Bu fıkra da sayılan belgelerin niteliği ve amacı gözetildiğinde; vergi kayıp ve kaçırma önlemek amacıyla Maliye Bakanlığına verilen, sayılan belgelere ilaveten belge düzenlenmesini belirleme yetkisinin, günlük olayların izlenmesine, teknik ya da ayrıntıya ilişkin konuların düzenlenmesine yönelik önlem niteliğinde olduğunun kabulü gerektiğinden Anayasanın 38. maddesine aykırılık görülmemiştir." tespitinde bulunmuştur. (Karar için bkz. AM. T.03.02.2011, E.2009/5, K.2011/31. Başka bir kararda ise "Anayasa'nın 38. maddesinin ilk fıkrasında, "Kimse, ... kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz" denilerek "suçun yasallığı", üçüncü fıkrasında da "ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur" denilerek, "cezanın yasallığı" ilkesi getirilmiştir. Anayasa'da öngörülen suçta ve cezada yasallık ilkesi, insan hak ve özgürlüklerini esas alan bir anlayışın öne çıktığı günümüzde, ceza hukukunun da temel ilkelerinden birini oluşturmaktadır. Anayasa'nın 38. maddesine paralel olarak Türk Ceza Kanunu'nun 2. maddesinde yer alan "suçta ve cezada kanunilik" ilkesi uyarınca, hangi eylemlerin yasaklandığı ve bu yasak eylemlere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde yasa da gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekmektedir. Kişilerin yasak eylemleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır. 297. maddenin (1) numaralı fıkrasında suç konu olabilecek eşyaların nitelikleri tek tek sayılmış olmasına karşın, itiraz konusu kuralda böyle bir nitelik belirlemesi yapılmadan, sınırsız, belirsiz ve geniş bir alanda idare içinde yer alan yetkili makama suç konu olabilecek eşyaları belirleme yetkisi tanınmıştır. Buna göre kuralda, idare içinde yer alan yetkili makama suç konu olabilecek eşyaları belirlerken hangi nitelikleri esas alacağı hususuna açık ve belirgin olarak yer verilmediğinden dolayı kural, belirli ve öngörülebilir olmadığı gibi suçun yasallığı ilkesine de uygun değildir." tespitinde bulunmuştur. Karar için bkz. AM. T.07.07.2011, E.2010/69, K.2011/116; Ayrıca bkz. AM. T.11.04.2012, E.2011/18, K.2012/53, www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

nelik düzenlemeler, belirsizliği içerecek kadar dağınık ve karmaşıktır. Yukarıda açıklandığı üzere öncelikle yönetmelikler konuyu tamamen düzenlememektedir. Aksine bazı yönetmeliklerde gürültünün kontrol altına alınmasında standart oluşturacak birtakım esasları düzenleme görevi açıkça bakanlık veya müsteşarlıklara ya da çeşitli kurumlara bırakılmıştır. Ayrıca gürültüyle ilgili yönetmeliklerde kısa aralıklarla değişik yapıldığı görülmektedir ki bu durum mevcut karmaşayı artırmaktadır.¹⁰⁷ Hal böyleyken hukukçular için bile gürültüyü kontrol altına almaya yönelik olarak yükümlülük oluşturan mevzuatı eksiksiz bir biçimde tespit etmenin zor olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

4) Bir an için aksi kabul edilirse kanımızca uygulama sıklıkla yer verilen “ ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülük ifadesinin 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun “çevreyi kirletmeme” ilkesi gereğince çerçeve olarak benimsediği düzenlemeye dayanılarak oluşturulan yönetmeliklerde açıklanan “çevresel gürültüye neden olmama” yükümlüğünü ifade ettiği” yönündeki tespit isabetli değildir. Çünkü bu tespit yukarıda belirtildiği üzere ÇK’ya dayanan-dayanmayan yönetmelik ayrımını içerdiği şeklinde yorumlanmaya elverişlidir. Söz konusu kararlarda kastedilen bu ise aktarılan tespit öncelikle TCK’nın 183. maddesinde yer verilen düzenleme biçimiyle uyumsuzdur. Zira TCK’nın 183. maddesinde ÇK ya da kanun ifadesine yer verilmemiş, çoğul olan kanunlar ifadesine yer verilmiştir. Kaldı ki ÇK’ya değil de diğer kanunlara dayalı olarak oluşturulan ve çevresel gürültüyü kontrol altına almaya yönelik yükümlülükler belirleyen yönetmelik hükümlerini ÇK’ya dayalı olarak çıkarılan çevresel gürültüyü kontrol altına almaya yönelik yönetmelik hükümlerinden ayırt etmeyi haklı kılan bir unsur, TCK’nın 183. maddesinde bulunmamaktadır.

2. Sübjektif Nitelikteki Unsur

Gürültüye neden olma suçu sadece kasten işlenebilir.¹⁰⁸ Çünkü bu suç tipinin taksirle işlenebileceği konusunda TCK’nın 183. maddesin-

¹⁰⁷ Örnek olarak bkz. 100 nolu dipnot.

¹⁰⁸ Bkz. Parlar/Hatipoğlu, s.311; Çakmut, s.114; Yokuş Sevik, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.375; Hafizoğulları/Özen, Topluma Karşı Suçlar, s.63; Taneri, s.173; Gerçeker, s.3641; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5623; Aygörmez Uğurlubay, s.476; Gezgin Kayan, s.117 vd; Yılmaz, s.170.

de özel bir düzenleme bulunmamaktadır.¹⁰⁹ Öğretide olması gereken hukuk açısından ileri sürülen bir görüşe göre gürültüye neden olma suçunun taksirli halinin de tipikleştirilmesi yerinde olacaktır.¹¹⁰ Bu görüşe ceza hukukunun ikincilliği ilkesini gerekçe göstererek katılmaktayız. Çünkü hukukumuzda başkalarının sağlığına zarar vermeye elverişli nitelikte gürültüye taksirle neden olunmasının yaptırımı zaten bulunmaktadır. Açıklamak gerekirse yukarıda belirttiğimiz üzere KK'nın 36. maddesinde ve ÇK'nın 20. maddesinin (h) bendinde gürültü kabahatleri düzenlenmiştir. KK'nın 9. maddesi dikkate alındığında bu kabahatlerin taksirle de işlenebileceği anlaşılmaktadır. Bu durum dikkate alındığında taksirle gürültüye neden olma fiili bakımından suç yaratmak yoluyla sosyal düzen açısından müdahaleyi gerektiren ağır bir ihtiyaç bulunmamaktadır. Asıl ihtiyaç, KK'nın 36., ÇK'nın 20. maddesinin (h) bendinde düzenlenen kabahatler ve TCK'nın 183. maddesi arasındaki belirsizliğin giderilmesidir.¹¹¹ Bu yapılmadan gürültüye neden olma suçunun taksirli halinin de tipikleştirilmesi mevcut karmaşayı artıracaktır.

Gürültüye neden olma suçu bakımından kastın kapsamı açısından iki hususa özellikle dikkat çekmek istiyoruz. Hatırlatmak gerekirse gürültünün başka bir kimsenin sağlığına zarar vermeye elverişli olmasının objektif cezalandırma şartı olmadığını, suçun tipe uygunluk unsuru içinde değerlendirilmesi gerektiğini düşündüğümüzü yukarıda belirtmiştik. Savunduğumuz bu tespitin bağlantılı bir sonucu; failin kastının gürültünün başka kimselerin sağlığına zarar vermeye elverişli olması hususunu da kapsamı gerektiğidir.¹¹² Bu sebeple fail

¹⁰⁹ Alman Ceza Kanunu'nda ise farklı bir tercih söz konusudur. Çünkü Alman Ceza Kanunu'nun 325a maddesinin 3. fıkrasında 1 ve 2. fıkralarda düzenlenen fiillerin taksirle gerçekleştirilmesi halinde failin cezalandırılacağına ilişkin özel bir düzenleme yer almaktadır.

¹¹⁰ Aygörmez Uğurlubay, s.470.

¹¹¹ Bkz. 73 nolu dipnot.

¹¹² Öğretide ileri sürülen bir görüşe göre gürültünün başka kimselerin sağlığına zarar vermeye elverişli olması objektif cezalandırma şartıdır. (Bkz. Gezin Kayan, s.115); Bu görüşü kabulü halinde yaptığımız tespitin aksini savunmak mümkündür. Çünkü objektif cezalandırma şartları suçun unsurları dışında yer almakta ve kastın kapsamında bulunmamaktadır. Objektif cezalandırma şartlarının kastın kapsamında olmadığına ilişkin bkz. Dönmezer/Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku C.I, s.321; Demirbaş, s.207 vd; Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, s.468; Öztürk/Erdem, s.157; Centel/Zafer/Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, s.212; Özgenc, s.648; Koca/Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.359; Artuk/

neden olduğu gürültünün başkalarının sağlığına zarar vermeye elverişli olduğunu bilmiyorsa incelediğimiz suç oluşmaz. Yine yukarıda gürültüye neden olma suçu açısından ilgili kanunlarda belirlenen yükümlülüklerle aykırılığın suçun hukuka aykırılık unsuru içinde değil tipe uygunluk unsuru içinde ele alınması gerektiğini düşündüğümüzü açıklamıştık. Bu tespitin kastın kapsamıyla bağlantılı sonucu; failin ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı davranmak noktasında kastının bulunması gerektiğidir. Bir diğer ifadeyle fail kasten gürültüye neden olma eylemini gerçekleştirmiş olmakla birlikte bu eylemin ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı olduğunu bilmiyorsa incelediğimiz suç oluşmayacaktır.¹¹³

Öte yandan kanunda gürültüye neden olma suçu tanımlanırken failin saikine ilişkin özelleştirici bir unsura yer verilmemiştir. Bu sebeple gürültüye neden olma suçunun oluşması bakımından tipe uygun davranışı gerçekleştiren failin kasten hareket etmesi yeterli olup, failin amacı önem taşımamaktadır.¹¹⁴ İfade edilen husus, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçuyla gürültüye neden olma suçu arasındaki farklardan birini teşkil etmektedir. Çünkü TCK'nın 123. maddesinde kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun oluşması için failin mağdurun sırf huzur ve sükûnunu bozmak maksadıyla hareket etmesi aranmıştır.¹¹⁵

Son olarak gürültüye neden olma suçunun olası kastla işlenmesinin mümkün olduğuna dikkat çekmek gerekir.¹¹⁶ Fail, ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı olarak yaptığı hareketle başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli şekilde gürültüye neden

Gökcan/Yenidünya, s.573; Akbulut, s.206.

¹¹³ Failin ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı hareket ettiğini bilmesi ya da öngörmesi gerektiği yönündeki görüş için bkz. Aygörmez Uğurlubay, s.476.

¹¹⁴ Çakmut, s.114; Yılmaz, s.170; Gezgin Kayan, s.117; Taneri, s.169; Parlar/Hatipoğlu, s.309.

¹¹⁵ Çakmut, s.114; Taneri, s.169; Parlar/Hatipoğlu, s.309; Kocasakal, s.117.

¹¹⁶ Bkz. Parlar/Hatipoğlu, s.311; Çakmut, s.114; Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.375; Taneri, s.173; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5623; Aygörmez Uğurlubay, s.476; Gezgin Kayan, s.118; Yılmaz, s.170; Öğretide ileri sürülen bir görüşe göre suç tipinde özel olarak hukuka aykırılığa işaret edildiği hallerde failin doğrudan kastla hareket etmesi gerekir, bu suçlar olası kast ile işlenemez. (Bkz. Özgenç, s.293 vd.) Aktardığımız görüşe katılmamaktayız. Çünkü kanunda suç tipinde özel olarak hukuka aykırılığa işaret edildiği tüm suçlarda failin doğrudan kastla hareket etmesinin aranmasını gerektiren bir neden bulunmamaktadır.

olabileceğini öngörmesine rağmen bu sonucu kabullenerek, umursamadan fiili gerçekleştirmişse olası kastla hareket etmiş demektir ve belirtilen durumda diğer şartlar bulunmaktaysa gürültüye neden olma suçu oluşur.

B. Hukuka Aykırılık Unsuru

Gürültüye neden olma suçu bakımından meşru savunma ve ilgili rızası hukuka uygunluk nedenlerinin koşullarının oluşması mümkün değildir.¹¹⁷ Çünkü daha önce ifade edildiği üzere gürültüye neden olma suçu mağduru belli bir kişi olmayan suçlardandır.

Öğretide kanun hükmünün yerine getirilmesi,¹¹⁸ amirinin emri¹¹⁹ veya zorunluluk hali¹²⁰ hukuka uygunluk nedenlerinin gürültüye neden olma suçu açısından oluşabileceğine ilişkin tespitler yapılmaktadır. Yine gürültüye neden olma suçuna ilişkin yapılmış çalışmaların bir kısmında hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeniyle TCK'nın 183. maddesinde yer alan "ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı olarak" ifadesi arasında bağlantı kurulduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda failin eyleminin gürültüye ilişkin ilgili mevzuatta öngörülen yükümlülüklerle uygun olması halinde TCK'nın 26. maddesinde düzenlenen hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeninin oluşacağı sonucuna varılmaktadır.¹²¹

¹¹⁷ Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.375; Çakmut, s.111; ilgilinin rızası hukuka uygunluk nedeniyle sınırlı olmak üzere aynı tespit için bkz. Aygörmez Uğurlubay, s.476.

¹¹⁸ Bu hukuka uygunluk nedeninin oluşabileceği görüşü için bkz. Gezgin Kayan, s.117; Parlar/Hatipoğlu, s.311; Yılmaz, s.170; Taneri, s.173.

¹¹⁹ Gürültüye neden olma suçu bakımından amirinin emrini hukuka uygunluk nedeni başlığı altında ele alan ve incelediğimiz suç açısından hukuka uygunluk nedeni teşkil edebileceği tespitini içeren görüş için bkz. Gezgin Kayan, s.117; Parlar/Hatipoğlu, s.311; Taneri, s.173.

¹²⁰ Gürültüye neden olma suçu bakımından zorunluluk halini hukuka uygunluk nedeni başlığı altında ele alan ve incelediğimiz suç açısından hukuka uygunluk nedeni teşkil edebileceği tespitini içeren görüş için Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.375 vd.

¹²¹ Gezgin Kayan, s.117; Yılmaz, s.169; TCK'nın 183. maddesi açısından "ilgili kanunlarda belirtilen yükümlülüklerin" ihlal edildiğinde failin hukuka aykırı olacağı, hakkını kullanan kişinin TCK'nın 26. maddesinde göre suç işlemiş olmayacağı, ancak hakkın kötüye kullanılmasını hukukun korumayacağı yönündeki tespitler için Hafızoğulları/Özen, Toplum Karşı Suçlar, s.63; Bu suç tipi açısından hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeninin uygulama alanı bulabileceğine ilişkin genel görüş için bkz. Taneri, s.173.

Zorunluluk hali ve hukuka aykırı fakat bağlayıcı emrinin yerine getirilmesi hukukumuzda kusurluluğu kaldıran haller olarak düzenlenmiştir. Bu sebeple suçun kusurluluk unsuru içinde aşağıda incelenecektir. Hakkın kullanılması ve kanun hükmünün yerine getirilmesi hukuka uygunluk nedenin bu suç tipi açısından uygulama alanı bulabileceği yönündeki tespitlere ilişkin görüşümüz ise şöyle açıklanabilir. Daha önce TCK'nın 183. maddesinde yer alan ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı olarak ifadesinin tipe uygun eylemi sınırlandırmak için kullanıldığını, bu sebeple tipe uygunluk unsuru içinde ele alınması gerektiğini düşündüğümüzü açıklamıştık. Genel kural, suç tipleri unsurlara ayrılarak incelenirken tipe uygunluk unsurunun hukuka aykırılık unsurundan önce ele alınmasıdır. Çünkü eylem tipe uygun değilse hukuka aykırılık unsurunu incelemeye gerek bulunmamaktadır. Bu bağlamda kanımızca fail gürültüye neden olmakla beraber gürültüye ilişkin ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı davranmamışsa zaten tipiklik gerçekleşmemiştir. Bu sebeple hukuka aykırılık unsuru kapsamında hakkın kullanılması ve kanun hükmünün yerine getirilmesi ayrıca bakımından bir değerlendirme yapmaya gerek bulunmamaktadır.

Ancak fail gürültüye ilişkin ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı davranmış olmakla beraber gürültüye neden olan eylem ile diğer bir kanunun hükmünü yerine getirmişse farklı bir değerlendirme yapmak gerekir. Çünkü bu durumda failin fiili, tipe uygun olmakla birlikte fail kanunun hükmünü yerine getirdiği için hukuka uygundur. Dolayısıyla TCK'nın 24. maddesinin 1. fıkrası uygulama alanı bulur. Yaptığımız tespit örnekle somutlaştırmak gerekirse, ÇGDYY'nin 26. maddesinde gürültüye hassas kullanımların bulunduğu alanlarda ses yükseltici araçlarla duyuru yapılması yasaklanmıştır. Polis Çevik Kuvvet Yönetmeliği'nin 25. maddesinde ise kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşleri nedeniyle toplumsal olaylara müdahale gerektiğinde ses yükseltici veya yayıcı cihaz aracılığıyla ihtarda bulunulacağı düzenlenmiştir. Bu bağlamda gürültüye hassas kullanım alanlarından biri olan hastane bahçesinde kanuna aykırı olarak yapılan gösteriye müdahale etmek için ses yükseltici araç ile ihtar yapan polisin davranışı, somut olayda diğer koşulları mevcutsa TCK'nın 183. maddesi bakımından tipe uygundur. Ancak polis, Polis Çevik Kuvvet Yönetmeliği'nin 25. maddesi çerçevesinde kanun hükmünü yerine ge-

tirdiğinden fiili hukuka aykırı değildir. Bu sebeple gürültüye neden olma suçu oluşmayacaktır.

C. Kusurluluk

Kusurluluk; failin hukuka uygun hareket edebilme imkânına sahip olmasına rağmen, hukuka aykırı bir davranışı seçmiş ve gerçekleştirmiş olması nedeniyle kınanabilmesi ve neticenin ona sübjektif olarak yüklenbilmesini anlatır.¹²² Suçun kusurluluk unsurunun oluştuğu sonucuna varmak için öncelikle failin kusur yeteneğine sahip olması gerekir. Bu koşulun gerçekleşip gerçekleşmediği tespit edilirken somut olayda kusur yeteneğine etki eden nedenlerin (yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sağır ve dilsizlik, geçici nedenler ile alkol veya uyuşturucu madde etkisi altında olma) bulunup bulunmadığı belirlenmelidir. İfade edilen husus gürültüye neden olma suçu özelinde de tekrarlanabilir.

Kusurluluğun diğer koşulu, somut olayda kusurluluğu kaldıran bir nedenin gerçekleşmemesidir. Kusurluluğu kaldıran nedenler açısından gürültüye neden olma suçu değerlendirildiğinde cebir- şiddet- tehdide ilişkin TCK'nın 28. maddesi ile zorunluluk haline ilişkin TCK'nın 25. maddesinin 2. fıkrasının uygulama alanı bulabileceği söylenebilir.¹²³

Kusurluluğu kaldıran hallerden bir diğeri, TCK'nın 30. maddesinin 4. fıkrasında düzenlenen yasaklılık yanılmasıdır. Yukarıda gürültüye neden olma suçunun kanuni tarifinde yer verilen "ilgili kanunlarda belirlenen yükümlülüklerle aykırı olarak" ifadesinin suçunun hukuka aykırılık unsuru içinde değil, tipe uygunluk unsuru içerisinde incelenmesi gerektiğini savunduğumuzu açıklamıştık. Kanımızca bu tespiti yasaklılık yanılığısıyla ilişkilendirerek önemli bir sonuca ulaşmak mümkündür. Şöyle ki başkalarının sağlığının zarar görmesine el-

¹²² Tanım için ve suçun kusurluluk unsuru için bkz. Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, s.371; Suçun kusurluluk unsuru için bkz. Öztürk/Erdem, s.257 vd; Özgenç, s.370 vd; Koca/Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.298 vd; Akbulut, s.480 vd;

¹²³ Gürültüye neden olma suçu bakımından zorunluluk halini hukuka uygunluk nedeni başlığı altında ele alan ve incelediğimiz suç açısından zorunluluk halinin oluşabileceği tespitini içeren görüş için Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.375 vd.

verişli nitelikte gürültüye neden olan fail, ilgili kanunlarda belirlenen yükümlülüklerle aykırı davrandığını bilmemekteyse, yasaklılık yanılmasına ilişkin bir inceleme yapmaya gerek yoktur. Çünkü belirtilen olasılıkta hata suçun tipe uygunluk unsuru içinde yer alan objektif nitelikteki bir unsura ilişkin olup, TCK'nın 30. maddesinin 1. fıkrasına göre kastın oluşmasını engellemektedir.¹²⁴

Ancak bu tespitten hareketle gürültüye neden olma suçu açısından yasaklılık yanılmasına ilişkin TCK'nın 30. maddesinin 4. fıkrasının uygulama alanı bulmayacağı yönünde bir genellemeye gitmek de doğru değildir. Çünkü bu genelleme hukuka uygunluk nedeninin varlığında hata halini göz ardı etme yanılığını içerir. Kısaca açıklamak gerekirse hukuka uygunluk nedeninin varlığında hata halinde, fail fiili bilerek ve isteyerek gerçekleştirmekte ancak mevcut bir sebepten ötürü fiilinin hukuka uygun olduğunu düşünmektedir. Fakat gerçekte o sebep bir hukuka uygunluk nedeni teşkil etmemektedir. Her ne kadar hukuka uygunluk sebebinin varlığında hata, TCK'nın 30. maddesinde açıkça düzenlenmemişse de aslında bir değerlendirme hatasıdır ve failin haksızlık bilincine kaçınılmaz olarak sahip olmamasına neden oluyorsa yasaklılık yanılmasına ilişkin 4. fıkra hükmü uygulanmalıdır.¹²⁵ Aktardığımız tespit gürültüye neden olma suçuyla ilişkilendirildiğinde örneğin failin ilgilinin rızasının bu suç tipi açısından hukuka uygunluk nedeni teşkil ettiği düşüncesiyle hareket etmesi halinde, failin içinde bulunduğu hata kaçınılmaz ise TCK'nın 30. maddesinin 4. fıkrası uygulama alanı bulacaktır.

Kusurluluğu kaldıran hallerden sonuncusu amirin hukuka aykırı emridir. Gürültüye neden olma suçu bakımından bu nedene dayalı olarak suçun kusurluluk unsurunun oluşmadığı sonucuna varılamayacağını düşünmekteyiz. Çünkü TCK'nın 25. maddesinin 2 vd. fıkralarıyla Anayasa'nın 137. maddesindeki düzenleme nedeniyle amirin

¹²⁴ TCK'nın 183. maddesinin yapısal olarak eksik ceza normu olduğu, bu sebeple failin ilgili kanunlarda belirtilen yükümlülükleri bilmemesinin eksik veya yanlış bilmesinin fiili hata mahiyetinde olacağı ve kastı kaldıracağı yönündeki aynı sonucu içeren görüş için bkz. Hafizoğulları/Özen, Toplum Karşı Suçlar, s.63.

¹²⁵ Hukuka uygunluk nedeninin varlığında hatanın (dolaylı haksızlık yanılması veya somut yasak yanılığı), haksızlık yanılmasının bir türü olduğuna ilişkin Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, s.456; Öztürk/Erdem, s.315; Koca/Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.355; Artuk/Gökçen/Yenidünya, s.567; Akbulut, s.541.

hukuka aykırı emrinin yerine getirilmesinin kusurluluğa etki edebilmesi için öncelikle emrin konusunun suç teşkil etmemesi gerekir. Bu bakımdan eğer fail ilgili kanunlarda öngörülen yükümlülüklerle aykırı davranmak suretiyle başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikte gürültüye neden olması konusunda emir almış ve bu emre uygun hareket etmişse konusu suç teşkil eden emri yerine getirmiş demektir. Bu durumda emrin yazılı olarak tekrarlanması onun sorumluluğu ortadan kaldırmamaktadır.

Son olarak kusurluluğu azaltan bir neden olan haksız tahrike ilişkin TCK'nın 29. maddesi hükmünün bu suç tipi bakımından uygulama alanı bulamayacağına dikkat çekmek istiyoruz. Çünkü yukarıda belirtildiği üzere gürültüye neden olma suçunun mağduru belli bir kişi olmadığından haksız tahrik hükmünün koşullarının oluşması mümkün değildir.

III. Teşebbüs

Öğretide gürültüye neden olma suçunun teşebbüse elverişli olup olmadığı tartışmalıdır. Söz konusu tartışma açısından ileri sürülen görüşler ulaşılan nihai sonuç dikkate alındığında iki ana gruba ayrılarak aktarılabilir. İlk grupta gürültüye neden olma suçunun teşebbüse elverişli olmadığı savını içeren görüşler yer alır. Bu bağlamda bir görüşe göre gürültüye neden olma suçu neticesi harekete bitişik suç olduğundan teşebbüse elverişli değildir.¹²⁶ Diğer görüşe göre gürültüye neden olma suçu, başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişli olabilecek şekilde yüksek seviyede gürültüye neden olunmasıyla tamamlandığından teşebbüse hükümlerinin uygulanması olanaksızdır.¹²⁷ Üçüncü görüşe göre gürültüye neden olma suçunda, fail icra hareketlerine başlamış ancak örneğin elektrik kesintisi, yapılan denetim nedeniyle makinelerin çalışmaması gibi bir sebeple suçu tamamlayamamışsa suçun maddi konusunun bulunmaması ya da suç için kullanılan aracın elverişsizliği nedeniyle işlenemez suçta teşebbüs durumu söz konusu olur.¹²⁸

İkinci grupta gürültüye neden olma suçunun teşebbüse elverişli olduğu savını içeren görüşler yer almaktadır. Öğretide bu savı gerek-

¹²⁶ Taneri, s.173; Yılmaz, s.170; Gerçeker, s.3641.

¹²⁷ Parlar/Hatipoğlu, s.311.

¹²⁸ Gezgin Kayan, s.118.

çelendirerek açıklayan görüşlerin¹²⁹ ortak özelliği, teşebbüs hükümlerinin uygulanabileceği yönündeki tespiti gürültüye neden olma suçunun neticeli suç vasfı taşıdığı saptamasıyla ilişkilendirmeleridir. Çünkü bir düşünceye göre gürültüye neden olma suçu somut tehlike suçudur ve somut tehlike suçları neticeli suçlar grubuna girdiğinden teşebbüse elverişlidir.¹³⁰ Diğer düşünce ise gürültüye neden olma suçunun soyut tehlike suçlarının özellikli bir türünü teşkil eden potansiyel tehlike suçu vasfı taşıdığı¹³¹, neticeli bir suç olduğu¹³² ve teşebbüse elverişli nitelikte olduğu yönündedir.¹³³

Aktardığımız tartışma açısından görüşümüzü açıklamak gerekirse, suçun tipe uygunluk unsurunu incelerken gürültüye neden olma suçunun neticesi harekete bitişik suç (sırf hareket suçu- şekli suç) olmadığını düşündüğümüzü belirtmiştik. Ancak bir an için aksi kabul edilse bile kanımızca gürültüye neden olma suçunun salt neticesi harekete bitişik suç olduğu gerekçesiyle teşebbüs hükümlerinin uygulanamayacağı sonucuna varılamaz. Çünkü neticesi harekete bitişik suçlarda da icra hareketlerinin bölünebilir olması halinde teşebbüs hükümlerinin uygulanması mümkündür.

Gürültüye neden olma suçu bakımından teşebbüs hükümlerinin uygulanamayacağı tespitini işlenmez suça teşebbüs ile ilişkilendirerek açıklayan görüşe de katılmamaktayız. Çünkü öncelikle bu suçun maddi konusu gürültü olmayıp, gürültüye maruz kalan çevredir.¹³⁴ Ayrıca gürültüye neden olma neticesini gerçekleştirmek için seçilen ancak elektrik kesintisi, denetim gibi nedenlerle kullanılamayan araç-

¹²⁹ Öğretide gürültüye neden olma suçunun incelendiği bazı eserlerde suçun teşebbüse elverişli olduğu belirtilmekle birlikte, bu tespitin gerekçesi açıklamamaktadır. Gürültüye neden olma suçunun teşebbüse elverişli olduğu, örneğin bazı kimşelerin mahalle arasında gecenin bir saatinde mevzuata aykırı olarak sırf şamata çıkarmak, başkalarını tedirgin etmek için davulu zurnalı havai fişek gösterisine başlayacakları esnada yakalanmaları halinde suça teşebbüs etmiş olacakları yönündeki açıklama için bkz. Hafizoğulları/Özen, Toplum Karşı Suçlar, s.62; Fafilin başkalarının sağlığını bozacak düzeyde gürültü yapmak için harekete geçip, elinde olmayan nedenlerle hareketi tamamlayamaması durumunda teşebbüs hükümleri uygulanabileceği yönündeki genel tespit için bkz. Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5623.

¹³⁰ Yokuş Sevik, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.376; Çakmut, s.115.

¹³¹ Aygörmez Uğurlubay, s.127 ve s.471.

¹³² Aygörmez Uğurlubay, s.125 ve s.473.

¹³³ Aygörmez Uğurlubay, s.476.

¹³⁴ Bkz. Suçun Maddi Konusu başlığı altındaki açıklamalar

ların varlığı, neticeyi gerçekleştirmek bakımından araçların elverişsiz olduğunu göstermez. Sadece icra hareketlerinin failin elinde olmayan nedenle tamamlanamadığını gösterir. Bu sebeple belirtilen örneklerde suçun maddi konusu veya araçların elverişsizliği nedeniyle işleme suçta teşebbüsün söz konusu olduğu yönünde yapılan genelleme isabetli değildir.

Öte yandan daha önce tipe uygunluk başlığı altında belirttiğimiz üzere gürültüye neden olma suçunun somut tehlike suçu olmadığını düşünmekteyiz. Ancak gürültüye neden olma suçunun somut tehlike suçu olduğu yönündeki görüşün kabulü halinde kanımızca incelediğimiz suç tipinin teşebbüse elverişli olmadığı tespitini savunmak mümkündür. Çünkü öğretilerde aksi görüş¹³⁵ bulunmakla birlikte ileri sürülen bir görüşe göre somut tehlike suçlarında tehlike objektif cezalandırılabilme şartıdır.¹³⁶ Bu görüş esas alınırsa olayda somut tehlike oluşmuşsa objektif cezalandırılabilme şartı gerçekleşmediğinden teşebbüs hükümlerinin uygulanamayacağı sonucuna varmak gerekir.

Sonuç olarak gürültüye neden olma suçunun soyut tehlike suçlarının özellikli bir türünü teşkil eden potansiyel tehlike suçu olduğu ve TCK'nın 183. maddesinde neticeli bir suç olarak düzenlendiği yönündeki görüşleri benimsediğimizden bu suçun teşebbüse elverişli olduğu görüşüne katılmaktayız. Ancak iki sebeple bu suç bakımından teşebbüs hükümlerinin uygulanma alanının dar olduğunu düşünüyoruz. İlki; suç yolunda teşebbüsün mümkün olduğu aralığının kısıllığıdır. Çünkü gürültüye neden olma suçunun oluşması bakımından zarar ya da somut bir zarar tehlikesinin gerçekleşmesi aranmadığı gibi suç potansiyel tehlike suçu olarak düzenlenmiştir. Bu sebeple fail tarafından gerçekleştirilen hareket, başkalarının sağlığına zararlı olma potansiyeline sahip nitelikte gürültüye neden olduğu anda zaten suç tipinde öngörülen netice gerçekleşmiş olur ve suç tamamlanır.¹³⁷ İkinci sebep teşebbüsün koşullarından biri olan hareketin elverişliliği koşuluyla

¹³⁵ Somut tehlike suçlarında tehlikenin suçun unsuru olduğu ve objektif cezalandırılabilme şartı vasfı taşımadığı görüşü için bkz. Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, s.238; Öztürk/Ertem, s.196 vd; Doğan, s.185; Akbulut, s.278; Toroslu/Toroslu, s.142; Centel/Zafer/Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, s.263.

¹³⁶ Bkz. Demirbaş, s.208 vd; Koca/Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.115; Özgenç, s.201 vd ve s.651; Artuk/Gökçen/Yenidünya s.287 ve s.625.

¹³⁷ Aygörmez Uğurlubay, s.476 vd.

bağlantılıdır. Hatırlatmak gerekirse gürültüye neden olma suçunun neticesi başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikteki gürültüdür. Bu husus dikkate alındığında teşebbüsün oluşup oluşmadığı belirlenirken, fail tarafından yapılan hareketin başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikteki gürültüyü gerçekleştirmek bakımından elverişli olup olmadığı tartışılacaktır. Bir başka ifade ile ilki gerçekleşmeyen neticeye, ikincisi fail tarafından gerçekleştirilen harekete ilişkin olmak üzere iki kez elverişlilik değerlendirmesi yapılacaktır. Bu değerlendirmede kanımızca teşebbüsün koşullarının oluştuğuna ilişkin şüphenin yenilmesi çoğu olay bakımından zordur. İfade edilen nedenle olsa gerek uygulamada ulaşabildiğimiz kararlarda gürültüye neden olma suçunun teşebbüse elverişli olup olmadığı ilişkin bir tartışmaya yer verilmemiştir. Yine aynı nedenden ötürü olsa gerek öğretide gürültüye neden olma suçu açısından teşebbüs hükümlerinin uygulaması için somut olayın özelliklerine göre bir değerlendirme yapılacağı belirtilmektedir.¹³⁸

IV. İştirak

Öğretide genel kurallar çerçevesinde gürültüye neden olma suçuna iştirakin mümkün olduğu belirtilmektedir.¹³⁹ Aktarılan tespite katılmakla birlikte iki hususa dikkat çekmek istiyoruz. Tıpe uygunluk unsurunu incelerken TCK'nın 183. maddesinde eylemin, gürültü yapmak değil gürültüye neden olmak fiili esas alınarak tanımlandığını açıklamıştık. Gürültü yapma ile gürültüye neden olma arasındaki anlam farkından hareketle tipik fiilin kanunda geniş bir biçimde tarif edildiği sonucuna ulaşmıştık. Bu sonuç iştirak ile ilişkilendirildiğinde kanımızca bizzat gürültü yapmayan ancak bir başkasını araç olarak kullanarak gürültüye neden olan kişi dolaylı fail değil, doğrudan fail olarak nitelendirilmelidir.¹⁴⁰ Öte yandan bu nitelendirmenin cezai sorumluluk açısından esasa etkili bir fark yaratmadığı da belirtilmelidir.

Dikkat çekmek istediğimiz ikinci husus, gürültüyle ilgili kanunda öngörülen yükümlülüğün muhatabının yalnızca belli nitelikteki kişiler

¹³⁸ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5623.

¹³⁹ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5624; Parlar/Hatipoğlu, s.311; Yokuş Sevik, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.377; Çakmut, s.116; Yılmaz, s.170; Aygörmez Uğurlubay, s.477.

¹⁴⁰ Aksi yönde bkz. Gezgin Kayan, s.118.

olarak düzenlenmiş olması durumuyla ilgilidir. Bu olasılıkta TCK'nın 40. maddesinin 2. fıkrasının uygulanması gerekecektir.¹⁴¹ Çünkü söz konusu hükümde özgü suçlarda sadece özel faillik niteliği taşıyan kişinin fail olabileceği, diğer kimselerin ise suça iştirakları halinde azmettiren ya da yardım eden olarak sorumlu tutulacağı düzenlenmiştir.

V. İçtima

A. Zincirleme Suç

Zincirleme suç, TCK'nın 43. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenmiştir. Söz konusu fıkra hükmü şöyledir: *"Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır..... Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır."* Aktarılan hüküm bir bütün olarak değerlendirildiğinde zincirleme suç aynı suçun tek bir suç işleme kararı kapsamında değişik zamanlarda aynı mağdura karşı birden fazla kez işlenmesi biçimde tanımlanabilir.

Gürültüye neden olma suçunun zincirleme suç şeklinde işlenmesi mümkündür.¹⁴² Bunun için üç koşulun gerçekleşmesi gerektiği söylenebilir. İlk koşul, farklı zamanlarda en az iki kez gürültüye neden olma suçunun işlenmesidir. Bu koşul gürültüye neden olma eyleminin kesintisiz olarak devam etmesi halinde oluşmaz. Çünkü belirtilen olasılıkta tek bir eylem mevcuttur ve tek bir suç oluşur.¹⁴³ Aynı tespit, hukuki anlamda tek bir eylem olarak nitelendirilen çok kısa aralıklarla gerçekleştirilen, birden fazla hareketin yapılmış olması hali için de tekrarlanabilir. Öte yandan bu koşul bakımından kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu ya da gürültü kabahatlerinin gürültüye neden olma suçundan bağımsız olduğu vurgulanmalıdır. İfade edilen sebeple örneğin fail değişik zamanlarda gürültüye neden olma suçunu ve KK'nın 36. maddesinde düzenlenen gürültü kabahatini işlemişse işlenen suçlar aynı olmadığından zincirleme suç hükmü uygulanamaz.

¹⁴¹ Bkz. Aygörmez Uğurlubay, s.476.

¹⁴² Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.377; Çakmut, s.116; Yılmaz, s.171; Gezgin Kayan, s.119; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5624; Parlar/Hatipoğlu, s.311; Aygörmez Uğurlubay, s.477.

¹⁴³ Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.377; Çakmut, s.116; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5624; Aygörmez Uğurlubay, s.477.

Zincirleme suçun oluşması için varlığı gereken *ikinci koşul*, işlenen suçların aynı suç işleme kararına dayanmasıdır. Bu sebeple fırsat buldukça gürültüye neden olma suçunun işlenmesi halinde zincirleme suç hükmü uygulanmaz.

Üçüncü koşul, suçların aynı mağdura karşı işlenmesidir. Bu koşul açısından gürültüye neden olma suçunun mağdurunun kim olduğuna ilişkin yapılan tespit belirleyici olacaktır. Suçun mağdurunu inceleyen öğretide iki farklı görüşün bulunduğu belirtilmiştir. Hatırlatmak gerekirse ilk görüşe göre gürültüye neden olma suçunun mağduru toplum, katıldığımız diğer görüşe göre ise gürültünün gerçekleştiği, duyulduğu yerde bulunan toplumdur.¹⁴⁴ İlk görüşün kabulü halinde gürültüye neden olma suçları nerede işlenirse işlensin suçların mağduru aynı olacak, incelediğimiz koşul gerçekleşecektir. Ancak kanımızca ikinci görüş esas alındığında somut olayın özelliklerine göre farklı sonuçlara ulaşmak mümkündür. Örneğin fail tek bir suç işleme kararı kapsamında önce Kars'ta sonra İzmir'de gürültüye neden olma suçunu işlemişse işlenen suçların mağdurları aynı olmadığından zincirleme suç hükmü uygulanamayacaktır.

B. Aynı Neviden Fikri İçtima

Aynı neviden fikri içtima TCK'nın 43. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenmiştir. Söz konusu hükümde aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi halinde 43. maddenin 1. fıkrasının uygulanacağı belirtilmektedir. Gürültüye neden olma suçu bakımından konuyu incelemeyen önce kısaca genel olarak mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda TCK'nın 43. maddesinin 2. fıkrasının uygulanıp uygulanmayacağını saptamak istemekteyiz.

Öğretide ileri sürülen bir görüşe göre TCK'da mağduru belli bir kişi olmayan suçlar kategorisinin yaratılması ciddi bir sıkıntıya sebep olmaktadır. Kısaca açıklamak gerekirse 43. maddenin 2. fıkrasında aynı maddenin ilk fıkrasına atıf yapılmaktadır. İlk fıkranın son cümlesinde ise " *Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır*" düzenlemesi yer almaktadır. Eğer topluma karşı işlenen suçların mağduru belli bir kişi olmayan suçlardan olduğu kabul edilirse, bu

¹⁴⁴ Bkz. "Mağdur" başlığı altındaki açıklamalar

suçlar zaten ancak birden çok kişiye yönelik olarak işlenebildiğinden, her olay bakımından aynı neviden fikri içtima kuralını uygulamak gerekecek, TCK'nın 43. maddesine göre her olayda ceza otomatik olarak ağırlaştırılacaktır.¹⁴⁵

Aktarılan eleştiri bakımından, kanun koyucunun tercih ettiği düzenleme biçiminin isabetli olup olmadığı sorusu bir yana bırakılırsa¹⁴⁶ kanımızca “topluma karşı işlenen suçlar mağduru belli bir kişi olmayan suçlardan değildir” demek meseleyi çözmeye yetmemektedir. Çünkü “topluma karşı işlenen suçlar mağduru belli bir kişi olmayan suçlardan değildir” önermesi kabul edilirse yeni bir sorun oluşacaktır. Şöyle ki TCK'nın 43. maddesinin 1. fıkrasında ilk cümlesinde “*aynı kişi*” ifadesine yer verildiğinden zincirleme suç hükmünün topluma karşı işlenen suçlarda uygulanamayacağı sonucuna varmak gerekecektir. Bu kabulde TCK'nın 43. maddesinin 1. fıkrasının son cümlesi tamamen anlamsız hale gelecektir.

Kanımızca hükmün konuluş amacı dikkate alındığında TCK'nın 43. maddesinin 2. fıkrasında yer alan “*birden fazla kişiye karşı*” ifadesi “*belirli birden fazla kişiye*” şeklinde anlaşılmalıdır. Kaldı ki aynı neviden fikri içtima TCK'nın 43. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiştir. Mağduru belli bir kişi olmayan suçlara ilişkin kural ise aynı maddenin 1. fıkrasının son cümlesinde yer almaktadır. O halde söz konusu cümleye kanun koyucu TCK'nın 43. maddesinin 1. fıkrasındaki zincirleme suç kuralının mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda uygulanacağını belirtmek için yer vermiştir. Kanımızca kanun koyucu mağduru belli bir kişi olmayan suçlar açısından aynı neviden fikri içtima kuralının da uygulanabilmesini sağlamayı amaçlasaydı, TCK'nın 43. maddesinin ilk fıkrasının son cümlesindeki düzenlemeye maddenin 2. fıkrasından sonra örneğin 3. fıkrasında yer verebilirdi. Bu bağlamda hükmün düzenleme yerinin yol gösterici olduğunu düşünmekteyiz. Nitekim TCK'nın 43. maddesinin 2. fıkrası 5377 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle oluşturulmuştur ve söz konusu kanuna ilişkin hazırlanan TBMM Adalet Komisyonu Raporu'nda aynı neviden fikri içtima ile

¹⁴⁵ Katoğlu, s.688 vd; Ayrıca bkz. Türkan Yalçın Sancar, “Türk Ceza Kanunu'nda Zincirleme Suç”, *TBBD*, S.70, 2007, s.256 vd.

¹⁴⁶ Aynı neviden fikri içtimaya ilişkin düzenlemenin yerine dair eleştiriler için bkz. Mahmut Koca, “Fikri İçtima”, *CHD*, Y.2, S.4, Ağustos 2007, s.199, 215; Koca/Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s.520; Özgenç, s.596.

zincirleme suçun tek ortak noktasının cezada yapılacak artırım oranı olduğu belirtilmiştir.¹⁴⁷

Belirtilen sebeplerle aynı neviden fikri içtimanın aynı suçun belirli birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunu anlattığını düşünüyoruz ve gürlütye neden olma suçunun mağduru belli bir kişi olmadığından aynı neviden fikri içtima hükmünün bu suç bakımından uygulama alanı bulmayacağı kanaatindeyiz. Öte yandan bir an için mağduru belli bir kişi olmayan suçlar bakımından da aynı neviden fikri içtima hükmünün uygulanabileceği kabul edilse dahi kanımızca gürlütye neden olma suçu açısından ulaştığımız sonuç geçerlidir. Çünkü suçun konusunun tek olması halinde aynı neviden fikri içtima söz konusu olmaz¹⁴⁸. Daha önce belirttiğimiz üzere gürlütye neden olma suçunun maddi konusu gürlütüden etkilenen insanlar veya onların sağlığı olmayıp, gürlütye maruz kalan çevredir. Bir başka ifade ile suçun maddi konusu taktır.

C. Farklı Neviden Fikri İçtima

TCK'nın 44. maddesinde düzenlenen farklı neviden fikri içtima, tek bir hareketle¹⁴⁹ farklı suçların oluşması şeklinde tanımlanabilir. Bu durumda faile daha ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı ceza verilir.

¹⁴⁷ TBMM Adalet Komisyonu Raporu, T.16.05.2005, E.2/452, K.79, <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss901m.htm>, (12.03.2016)

¹⁴⁸ Özgenç, s.596; Koca/Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.522; Akbulut, s.716.

¹⁴⁹ Fiil hareket, nedensellik bağı ve neticenin toplamıdır. Öğretide ileri sürülen bir görüşe göre her ne kadar 43. maddenin 2. fıkrasında ve 44. maddede fiil ifadesine yer verilmiş olsa da kastedilen harekettir. Bkz. Koca, s.202; Koca/Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.514; Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, s.605, 610; Demirbaş, s.540 vd; Artuk/Gökçen/Yenidünya, s.712; Centel/Zafer/Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, s.514, 524; Akbulut, s.709; TCK'nın 44. maddesinde kullanılan fiil ifadesi açısından aynı tespit için bkz. Öztürk/Erdem, s.375; Diğer görüşe göre tek fiil farklı neviden fikri içtimada olduğu gibi kanunun farklı hükümlerini ihlal edebilir. Ancak tek fiil ile kanunun aynı hükmü birden fazla kez ihlal edilemez. Bu bağlamda 43. maddenin 2. fıkrasında kullanılan fiil ifadesini hareket olarak anlamak gerekir. Aksi takdirde 43. maddenin 2. fıkrasının uygulanması mümkün olmayacaktır. Çünkü 43. maddede bir fiil, birden çok mağdurdan söz edilmiştir. Oysa birden çok mağdurun varlığı halinde birden çok netice ve dolayısıyla birden çok fiil vardır. O halde 43. maddenin 2. fıkrasında fiil ifadesi kullanılmışsa da kastedilen harekettir. Bu görüş kapsamında her ne kadar açıkça ifade edilmese de TCK'nın 44. maddesinde kullanılan fiil ifadesinin doğru kullanılmış olduğu anlaşılmaktadır. Bkz. Yalçın Sancar, s.251.

Öğretide gürültüye neden olma suçu bakımından farklı nevide fikri içtima hükmünün uygulanıp uygulanmayacağı sorusu daha çok yaralama neticesi bakımından tartışılmıştır. İleri sürülen bir görüşe göre gürültüye neden olma eylemiyle aynı zamanda yaralama neticesi doğmuşsa iki suç oluşmuştur ve gerçek içtima kurallarının uygulanması gerekmektedir.¹⁵⁰ Diğer görüşe göre belirtilen durumda iki suç oluşmuştur ancak farklı neviden fikri içtima kuralları uygulanmalıdır.¹⁵¹

Uygulamada ise tarafımızdan ulaşılabilen kararlarda gürültüye neden olma suçu bakımından farklı nevide fikri içtima konusunun TCK'nın 123. maddesinde düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu açısından ele alındığı görülmektedir. Bu kararlarda gürültü, sırf başka birisinin huzur veya sükûnu bozmak maksadıyla yapılmış olsa bile başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli olduğu takdirde TCK'nın 44. maddesi çerçevesinde TCK'nın 123. ve 183. maddelerindeki suçlardan en ağır cezayı gerektiren suçun cezasının uygulanması gerektiği sonucuna varılmıştır.¹⁵²

Kanımızca gürültüye neden olma suçu açısından farklı nevide fikri içtimanın mümkün olup olmadığını gerekçelendirerek belirlemek açısından anahtar kavram hareketin tekliği'dir. Öğretide hareketin tekliğinin tespiti açısından farklı görüşler bulunduğu belirtilmektedir.¹⁵³ Konumuz açısından varılacak sonuç hareketin tekliğini belirleyecek kriter açısından benimsenen görüşe göre değişecektir. Aşağıda hareketin sayısına ilişkin ileri sürülen üç görüş esas alınarak konu değerlendirilmeye çalışılacaktır.

¹⁵⁰ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5624; Çakmut, s.116.

¹⁵¹ Gezgin Kayan, s.119; Parlar/Hatipoğlu, s.311; Taneri, s.173; Yılmaz, s.171; Gürültüye neden olma eylemiyle kişilerin sağlığı bozulmuşsa ya da aynı zamanda TCK'nın 123. maddesinde düzenlenen kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu oluşmuşsa farklı nevide fikri içtima hükmünün uygulanacağı tespiti için bkz. Aygörmez Uğurlubay, s.477; Gürültüye neden olma eylemiyle hem huzur ve sükûnu bozma suçu hem de gürültüye neden olma suçu oluşmuşsa özel hüküm olması sebebiyle TCK'nın 183. maddesinin uygulanacağı yönündeki tespit için bkz. Kocasakal, s.123.

¹⁵² Y.4.CD, T.19.02.2015, E.2015/1619, K.2015/21076; 18.CD, T.01.06.2016, E.2015/13033, K.2016/12044; 18.CD, T.27.04.2016, E.2015/13060, K.2016/8837; www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

¹⁵³ Bu görüşler hakkında ayrıntılı açıklamalar için bkz. Koca, s.203 vd; Koca/Üzülmmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.490 vd; Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, s.608 vd; Demirbaş, s.538 vd; Artuk/Gökçen/ Yenidünya, s.713 vd; Centel/Zafer/Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, s.512 vd; Akbulut, s.661 vd.

Hareketin sayısını neticeye göre belirleyen görüş esas alınırsa; şu örneklerde farklı neviden fikri içtima kurallarının uygulanması mümkün değildir: Gürültüye neden olma suçu bakımından netice başkalarının sağlığına zarar vermeye elverişli nitelikteki gürültüdür. Bu neticeye sebep olan hareket aynı zamanda başka birinin yaralanması, ölmesi, çocuğunu düşürmesi veya malının zarar görmesi neticesini de doğurmuşsa birden fazla netice var demektir ve farklı neviden fikri içtima oluşmaz. Her bir suçun oluşup oluşmadığı ayrı ayrı tartışılmalı ve ulaşılan sonuca göre gerçek içtima kuralları uygulanmalıdır. Ancak şu örneklerde farklı neviden fikri içtima durumu söz konusudur. Fail A, hamile B'nin çocuğunu düşürtmek ister. Bu amaçla çok yüksek seslerden korktuğunu bildiği B'nin evinin önüne gelir. Gecenin geç vaktinde ses fişeği kullanır, yaptığı eyleminin gürültüye ilişkin mevzuata aykırı olduğunu bilir ve B'nin komşularının da sağlıklarının zarar görmesi ihtimalini umursamaz. Ancak ne B ne komşuları gürültüden etkilenmez. Kurguladığımız olayda gürültüye neden olma suçu tamamlanmış, TCK'nın 99. maddesinde düzenlenen çocuk düşürme suçu ise icra hareketlerine başlanmış olmakla birlikte failin elinde olmayan nedenle tamamlanamamış yani teşebbüs aşamasında kalmıştır.(Olay 1) Kurguladığımız olayda tek bir netice (gürültü) mevcut olduğundan hareket taktır ve farklı neviden fikri içtima kuralları uygulanabilir. Bu noktadan hareketle taksirle yaralama ve öldürme, icra hareketlerinin tamamlanamamış olması nedenine dayalı olarak teşebbüs aşamasında kalmamış olması şartıyla kasten yaralama, kasten öldürme, işkence, çocuk düşürtme ve mala zarar verme suçlarıyla gürültüye neden olma suçları arasında fikri içtima durumu oluşamaz şeklinde bir genellemeye gidilebilir.

Hareketin sayısını suç işleme kararına göre belirleyen görüş esas alınırsa, gürültüye neden olma suçunda fikri içtimanın söz konusu olacağı ya da olmayacağı örnekler kurgulamak mümkündür. D, komşusu E'nin huzurunu kaçırmak için evinin bahçesinde gece ses fişekleri patlatır. D neden olduğu gürültünün insanların sağlığına zarar verecek nitelikte olduğunu ve gürültüyle ilgili mevzuat hükümlerini ihlal ettiğini bilir ama umursamaz.(Olay 2) Kurguladığımız bu olayda fail D'nin suç işleme kararı hem kişilerin huzur ve sükûnunu bozma hem de gürültüye neden olma suçunu kapsadığından hareketi tek değildir, fikri içtima hükümleri uygulanamaz. Yine yukarıdaki yer verdiğimiz

olay 1 bakımından fikri içtima kurallarının uygulanması mümkün değildir. Çünkü A'nın suç işleme kararı hem gürültüye neden olma suçu hem de çocuk düşürtme suçunu kapsamaktadır. Ancak şu olayda fikri içtima kurallarının uygulanması gerektiği sonucuna varılabilir. C arkadaşına şaka yapmak için onun evine gider ve gecenin geç vaktinde uzun bir süre siren çalar, yaptığı eyleminin gürültüye ilişkin mevzuata aykırı olduğunu ve gürültünün insanların sağlığına zarar verebileceğini bilir ama umursamaz. C bu gürültüden çok korkar, kalp krizi geçirir ancak iyileşir. (Olay 3) Kurguladığımız olayda C'nin suç işleme kararı taksirle yaralamayı kapsamadığından hareket tektir ve fikri içtima kuralları uygulanır.

Katıldığımız hareketin sayısını hukuki anlamda harekete göre belirleyen görüş esas alınır; gürültüye neden olma suçu ile kasten ya da taksirle yaralama, kasten ya da taksirle öldürme, işkence, çocuk düşürtme mala zarar verme veya kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçları gibi başka suçlar arasında farklı neviden fikri içtima durumunun oluşabileceği söylenebilir. Yukarıda kurguladığımız örnekler ile bu tespiti somutlaştırmak mümkündür. Olay 1 ve 2'de ses fişeginin kullanılması dışında başka bir hareket bulunmamaktadır. Bu hareketle olay 1'de hem gürültüye neden olma suçu hem de teşebbüs aşmasında kalan çocuk düşürtme suçu işlenmiştir, olay 2'de hem gürültüye neden olma suçu hem de kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu işlenmiştir. Olay 3'de ise sirenin çalıştırılması hareketi ile hem taksirle yaralama hem de gürültüye neden olma suçu işlenmiştir. Üç olayda da farklı neviden fikri içtimanın koşulları oluşmuştur.

Son olarak farklı neviden fikri içtima açısından gürültüye neden olma suçu ile gürültü kabahatleri arasındaki ilişkiye değinmek istemekteyiz. Daha önce belirtildiği üzere KK'nın 36. maddesinde kabahat olarak tanımlanan eylem, başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde gürültüye neden olmaktır. Yine ÇK'nın 20. maddesinde, aynı kanununun 14. maddesine göre çıkarılan yönetmelikle belirlenen önlemleri almayan veya bu yönetmelikte belirlenen standartlar üzerinde ulaşım araçları, şantiye, fabrika, atölye, işyeri, eğlence veya konuttan kaynaklanan gürültüye neden olanlar hakkında idari yaptırım uygulanacağı düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeler dikkate alındığında gürültüye neden olma suçunun oluşması halinde fail tarafından gerçekleştirilen fiil ile aynı zamanda KK'nın 36. veya ÇK'nın 20. maddesinde

düzenlenen kabahat de oluşur. KK'nın 15. maddesinin son fıkrasında "Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir"¹⁵⁴ hükmü yer aldığından belirtilen olasılıkta fail sadece gürültüye neden olma suçu bakımından cezalandırılacaktır.¹⁵⁵

VI. Yaptırım

TCK'nın 183. maddesine göre gürültüye neden olma suçu bakımından uygulanacak ceza, iki aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıdır. TCK'nın 183. maddesinde adli para cezası ve hapis cezası seçimlik olarak öngörüldüğünden yalnız birine hükmolunabilir.

Adli para cezası açısından TCK'nın 183. maddesinde adli para cezasına ilişkin özel bir düzenleme bulunmadığı vurgulanmalıdır. Bu nedenle adli para cezasına esas alınacak gün sayısı TCK'nın 52. maddesine göre 5 günden az 730 günden fazla olmamak üzere belirlenmelidir. Ancak kanımızca mahkemelerin adli para cezasına esas alınacak gün sayısı ve gün başına uygulanacak para cezası miktarını belirlerken KK'nın 36. ve ÇK'nın 20. maddesinin (h) bendinde öngörülen idari para cezalarının miktarlarını da göz önünde bulundurmaları ve bu miktarlardan daha az olmamak üzere sonuç cezayı hesaplamaları orantılık ilkesine uygun olur.

Hapis cezası açısından ise iki husus vurgulanmalıdır. İlki, hapis cezasının üst sınırı dikkate alındığında TCK'nın 51. maddesine göre erteleme karara verilmesinin mümkün olduğudur. İkincisi kısa süreli hapis cezasına mahkûmiyete halinde cezanın para cezası dışındaki diğer seçenek yaptırımlara çevrilebileceğidir.¹⁵⁶

¹⁵⁴ ÇK'nın 27. maddesinde "Bu kanunda yazılı fiiller hakkında verilecek idari nitelikteki cezalar, bu fiiller için diğer kanunlarda yazılı cezaların uygulanmasına engel olmaz." hükmü yer almaktadır. Ancak bu hüküm sonraki genel kanun vasfı taşıyan KK'nın 15. maddesiyle zımnen yürürlükten kaldırılmıştır. Çünkü KK'nın 3. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde KK'nın kanun yollarına ilişkin hükümleri dışındaki genel hükümlerinin idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında uygulanacağı belirtilmiştir. Aynı yönde bkz. Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.377 vd; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5625; Gerçeker, s.3641; Y.4.CD, T.27.03.2013, E.2012/12910, K.2013/8802; www.kazanci.com.tr, (12.06.2016)

¹⁵⁵ Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.378 vd; Gerçeker, s.3641; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5625; Aygörmez Uğurlubay, s.477.

¹⁵⁶ Yokuş Sevük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.378.

Öte yandan TCK'nın 60. maddesine göre tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirlerinin uygulanması için kanunda özel düzenleme bulunması gerekmektedir. Gürültüye neden olma suçu bakımından böyle bir özel düzenleme bulunmadığından lehine gürültüye neden olma suçu işlenen tüzel kişi hakkında iznin iptali ve müsadere güvenlik tedbirleri uygulanamaz. Bununla birlikte tüzel kişi lehine gürültüye neden olma suçunun işlenmesi halinde yukarıda belirtildiği üzere gerçekleştirilen fiil, aynı zamanda KK'nın 36. veya ÇK'nın 20. maddesinde düzenlenen kabahatin oluşmasına sebebiyet verecektir. Bu noktadan hareketle söz konusu kabahatlerin lehine gürültüye neden olma suçu işlenen tüzel kişiler açısından da caydırıcılığı sağlayabileceği düşünülebilir. Ancak KK'nın 36. ve ÇK'nın 20. maddesinde düzenlenen kabahatler açısından tüzel kişiler hakkında sadece idari para cezası yaptırımının uygulanması mümkündür.¹⁵⁷ Çünkü KK'nın 18. maddesine göre mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımının uygulanması kanunda açık düzenleme bulunmasına bağlıdır. Bu yönde KK'nın 36. ve ÇK'nın 20. maddesinde özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Aktarılan hususlar bir arada değerlendirildiğinde sıklıkla gürültüye neden olma suçu tüzel kişi lehine işlense de kanun koyucunun bu durumu dikkate almadığı, idari para cezası dışında tüzel kişiler bakımından caydırıcılık sağlama-ya yönelik etkin bir düzenleme oluşturmadığı görülmektedir.

Sonuç

Gürültü kirliliği nüfus artışı, kentleşme, sanayileşme, ulaşım imkânlarının ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte her geçen gün büyüyen bir çevre sorunudur. Bu çevre sorunun toplum sağlığı için yarattığı tehlikenin büyüklüğünü dikkate alan kanun koyucu, gürültüye neden olmayı insan merkezli yaklaşımla suç haline getirmiştir. Çalışmamızın sonunda bu suç tipine ilişkin ulaştığımız sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

1) Gürültüye neden olma suçunun düzenlendiği TCK'nın 183. maddesinde tipe uygun eylem iki unsur kullanılarak sınırlı bir biçim-

¹⁵⁷ Tüzel kişi hakkında idari para cezası uygulanabileceğine ilişkin bkz. Gezgin Kaya, s.114; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.5620; Yokuş Sevrük, Gürültüye Neden Olma Suçu, s.372; Çakmut, s.97; Yılmaz, s.165; Taşkın, s.154 vd.

de tanımlanmaya çalışılmıştır. İlk unsur, gürültüyle ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırılıktır. Ancak hukukumuzda gürültünün kontrol altına alınmasını sağlamaya yönelik olarak somut yükümlülükler belirleyen (şekli anlamda) kanun bulunmamaktadır. Konuya ilişkin yükümlülük içeren bir kanun yürürlüğe girinceye kadar yönetmelik hükümlerinden hareketle ihlal edilen bir yükümlülük bulunduğundan bahisle TCK'nın 183. maddesinde düzenlenen suçun oluştuğu sonucuna varılamayacağı düşüncesindeyiz. Aksi yöndeki yaklaşımın idarenin düzenleyici işleme suç yaratamayacağı ilkesini dolanmayı içerdiğini savunuyoruz.

TCK'nın 183. maddesinde tipe uygun eylemi sınırlandırarak tanımlamak bakımından kullanılan *ikinci unsur*, gürültünün başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikte olmasıdır. Bu unsur açısından özellikle gürültüye neden olma suçunun soyut tehlike suçunun bir türü olan potansiyel tehlike suçu olarak düzenlendiğini vurgulanmak istiyoruz. Çünkü TCK'nın 183. maddesinde suçun oluşması bakımından başka bir kişinin sağlığının zarar görmesine ilişkin somut bir tehlikenin oluşması değil, somut bir tehlikeye yol açsın ya da açmasın sadece neden olunan gürültünün başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikte olması aranmıştır. Bu durum ve sesin şiddeti azaldıkça gürültünün insan sağlığına etkilerinin artan oranda göreceli hale geldiği gerçeği bir arada değerlendirildiğinde, başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişli olan – olmayan nitelikteki gürültü ayırımını yapmanın güç olduğu anlaşılmaktadır. İfade edilen nedenle bu unsur, tipe uygun eylemi belirlilik ilkesiyle bağdaşacak şekilde tanımlamaya elverişli bir sınırlama oluşturmamaktadır.

Yukarıda belirtilen hususların yanı sıra TCK'nın 183. maddesinde tipe uygun eylem tarif edilirken neden olunan gürültünün kaynağına dair bir sınırlama getirilmemiş olması, gürültüye neden olma suçunun geniş tanımlanmasına yol açmıştır. Oysaki gürültüye neden olabilecek eylemlerin çeşitliliği dikkate alındığında bu suçun çok geniş kapsamlı tanımlanması, ceza hukuku yoluyla sosyal yaşama ve kişi özgürlüklerine orantısız olarak müdahalede bulunulması riskine sebebiyet verebilir.

Açıklanan nedenlerle gürültüye neden olma suçunun tipe uygunluk unsuru içinde yer alan eylem açısından ulaştığımız sonuç, mevcut düzenlemenin kanunilik ve ceza hukukunun ikincilliği ilkelerine aykırı olduğu ve tipe uygun eylemin daha dar kapsamlı olarak yeniden düzenlenmesi ihtiyacının bulunduğudır. İfade edilen ihtiyacı karşılamak üzere olması gereken hukuk açısından önerimiz tipe uygun eylem tanımlanırken şu üç hususun gözetilmesidir. İlki, gürültü neden olma eyleminin gürültünün kaynağı esas alınarak sınırlandırılmasıdır. Bu bağlamda Alman Ceza Kanunu'nun 325a maddesinden yararlanılabilir. Söz konusu hükümde gürültüye neden olma tipikleştirilirken fiilin bir tesisin (özellikle tesis işletmeleri ya da makinelerin) işletilmesi sırasında gerçekleştirilmesi arandığı görülmektedir. İkinci husus, gürültüye neden olma suçunun potansiyel tehlike suçu olarak değil, somut tehlike suçu olarak formüle edilmesidir. *Son* husus, atf suçu formülasyonu ile bağlantılıdır. Bir derecelendirmeye gidilmeli, ihlalleri halinde insan sağlığının zarar görmesi tehlikesi kuvvetli olan gürültüyle ilgili yükümlülükler açıkça kanunla düzenlenmelidir. Ancak bu suretle kanunilik ilkesine uygun olarak ilgili yükümlülüklerin ihlali ile gürültüye neden olma suçu ilişkilendirilebilir. İhlalleri durumunda insan sağlığı bakımından daha hafif tehlike oluşturan diğer yükümlülüklerin tespiti yönetmeliklere bırakılabilir. Bu suretle ÇK'nın 20. maddesinde çerçevesinde idari yaptırım uygulanması sağlanarak ceza hukukunun ikincilliği ve kanunilik ilkesine uyumlu bir çözüm oluşturulabilir.

2) Tipe uygunluk unsuru içinde yer alan sübjektif nitelikteki unsur açısından ulaştığımız sonuçlar, gürültüye neden olma suçunun olası kast da dâhil olmak üzere kasten işlenebileceği, kastın kapsamına gürültüyle ilgili kanunla belirlenen yükümlülüklerle aykırılık ve gürültünün başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikte olması hususlarının da girdiğidir.

Olması gereken hukuk açısından ise taksirle gürültüye neden olmanın TCK'da suç haline getirilmesinin isabetli bir tercih olduğu sonucuna vardığımızı vurgulamak istiyoruz. Çünkü hukukumuzda başkalarının sağlığına zarar vermeye elverişli nitelikte gürültüye taksirle neden olunmasının yaptırımı KK'nın 36. maddesi ve ÇK'nın 20. maddesinin (h) bendi dikkate alındığında zaten bulunmaktadır. Bu durum gözetildiğinde taksirle gürültüye neden olma fiili bakımından suç ya-

ratmak yoluyla sosyal düzen açısından müdahaleyi gerektiren ağır bir ihtiyaç bulunmamaktadır. Asıl ihtiyaç KK'nın 36., ÇK'nın 20. maddesinin (h) bendinde düzenlenen kabahatler ve TCK'nın 183. maddesi arasındaki belirsizliğin giderilmesidir.

3) Suçun hukuka aykırılık unsuru açısından ulaştığımız sonuçlar; gürültüye neden olma suçunun mağduru belli bir kişi olan suçlardan olmaması sebebiyle bu suç tipi bakımından ilgilinin rızası ve meşru savunma hukuka uygunluk nedenlerinin oluşamayacağı, kanun hükmünün yerine getirilmesi hukuka uygunluk nedeninin uygulama alanı bulabileceğidir.

4) Suçun kusurluluk unsuru açısından ulaştığımız sonuçlar; zorunluluk halinin ve hukuka uygunluk nedeninin varlığında hata durumunda yasaklılık yanılmasının kusurluluğu kaldırabileceğidir.

5) Gürültüye neden olma suçu açısından teşebbüse ilişkin ulaştığımız temel sonuç, suçun maddi (neticeli) bir suç olması sebebiyle teşebbüse elverişli olduğudur. Ancak vurgulamak gerekir ki suçun potansiyel tehlike suçu olarak düzenlenmesi sebebiyle suç yolunda teşebbüsün gerçekleşebileceği zaman aralığı kısadır. Kanun koyucu tarafından gürültüye neden olma suçunun somut tehlike suçu olarak yeniden düzenlenmesi halinde, somut tehlikenin varlığı objektif cezalandırma şartı haline geleceğinden bu ihtimalde teşebbüs hükümlerinin uygulanamayacağını düşünmekteyiz.

6) İştirak açısından ulaştığımız ilk sonuç, TCK'nın 183. maddesinde eylemin gürültü yapmak değil gürültüye neden olmak fiili esas alınarak tanımlanması sebebiyle bizzat gürültü yapmayan ancak bir başkasını araç olarak kullanarak gürültüye neden olan kişi dolaylı fail değil, doğrudan fail olarak nitelendirilmesi gerektiğidir. İkinci sonuç, gürültüyle ilgili kanunda öngörülen yükümlülüğün muhatabının yalnızca belli nitelikteki kişiler olarak düzenlenmiş olması durumunda TCK'nın 40. maddesinin 2. fıkrasının uygulanması gerekeceğidir.

7) Çalışmamızda içtima bakımından ulaştığımız sonuçlar şöyle sıralanabilir:

- TCK'nın 43. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenen zincirleme suç hükmünün gürültüye neden olma suçu açısından uygulanması mümkündür. Bu sonuç bakımından özellikle suçun mağdurunun toplumun

geneli olmadığını, sadece gürültünün duyulduğu yerde bulunan toplum olduğunu, ifade edilen tespitin zincirleme suç hükmünün uygulanması açısından belirleyici olacağını vurgulamak istemekteyiz.

- TCK'nın 43. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen aynı neviden fikri içtima, aynı suçun belirli birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunu anlatır. Bu tanım dikkate alındığında gürültüye neden olma suçunun mağduru belli bir kişi olmadığı için aynı neviden fikri içtima hükmünün bu suç bakımından uygulama alanı bulunmadığı anlaşılmaktadır.

- Gürültüye neden olma suçu bakımından TCK'nın 44. maddesinde düzenlenen farklı neviden fikri içtima hükmünün uygulanması mümkündür. Farklı neviden fikri içtima açısından somut olayda hareketin sayısını hukuki anlamda harekete göre belirleyen görüş esas alınarak bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

-Gürültüye neden olma suçunun oluşması halinde fail tarafından gerçekleştirilen fiil ile aynı zamanda KK'nın 36. veya ÇK'nın 20. maddesinde düzenlenen kabahat de oluşur. KK'nın 15. maddesinin son fıkrasında nedeniyle belirtilen durumda fail sadece gürültüye neden olma suçu bakımından cezalandırılacaktır.

8) Gürültüye neden olma suçunun yaptırımı bakımından ulaştığımız sonuç, TCK'nın 183. maddesinde seçimlik ceza olarak düzenlenen adli para cezasına mahkûmiyete karar vermesi halinde, mahkemelerin esas alınacak gün sayısı ve gün başına uygulanacak para cezası miktarını KK'nın 36. ve ÇK'nın 20. maddesinin (h) bendinde öngörülen idari para cezalarının miktarlarını göz önünde bulundurarak ve bu miktarlardan daha az olmamak üzere sonuç cezayı hesaplamalarının orantılık ilkesine uygun olacaktır.

Kaynakça

- Akbulut Berrin, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016;
- Akkaş Ahmet Hulusi, Ceza Muhakemesi Bağlamında Yargı Mercileri Kararlarının Birbirleri Üzerindeki Etkisi, Adalet Yayınevi, Ankara 2016;
- Akkoyunlu Ertan Kıvılcım, "Çevre Etiği Üzerine Değerlendirmeler", Sosyal Çevre Bilimleri, (Ed. Hakan Reyhan, Ahmet Mutlu, H. Hüseyin Doğan, Ayşe S. Reyhan), Siyasal Kitapevi, Ankara 2014, ss.95-118;

- Alica Süheyla, "Türkiye'de Çevreye Karşı Suçlar", Uğur Alacakaptan'a Armağan, C. 1, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2008, ss.59-88;
- Artuk Mehmet Emin, "Kanunilik İlkesi ve Tarihçesi", Gesetzlichkeitsprinzip im Strafrecht (Ceza Hukukunda Kanunilik İlkesi), (Ed.Yener Ünver), C.3, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014, ss.35-59;
- Artuk Mehmet Emin/Gökçen Ahmet/Yenidünya A. Caner, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016;
- Arzt Gunther/Weber Ulrich/Heinrich Bernd/Hilgendorf Eric, Strafrecht Besonderer Teil, Verlag Ernst und Werner Gieseking, Bielefeld 2009;
- Aygörmez Uğurlubay Gülsün Ayhan, Çevreye Karşı Suçlar, Yetkin Yayınları, Ankara 2015;
- Aygün Eşitli Ezgi, "Suçların ve Cezaların Kanuniliği İlkesi", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.104, 2013, ss.225-246;
- Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz, Bau und Reaktorsicherheit, <http://www.bmub.bund.de/themen/luft-laerm-verkehr/laermschutz/laermschutz-imueberblick/was-ist-laerm/>, (19.08.2016);
- Centel Nur/Zafer Hamide/Çakmut Özlem, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, C.1, 3. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2016;
- Daragenli Vesile Sonay, "Tehlike Suçları", Prof. Dr. Sahir Erman'a Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Eğitim, Öğretim ve Yardımlaşma Vakfı Yayını, İstanbul 1999, ss.163-188;
- Değirmenci Olgun, "Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Mağdur Hakları", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.77, 2008, ss.33-86;
- Demirbaş Timur, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016;
- Doğan Koray, "Tehlike Suçu ile Zarar Suçu Arasındaki Suçların İçtimai Sorunu", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y.5, S.16, Ocak 2014, ss.179-208;
- Dönmezer Sulhi/Erman Sahir, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku C.I, 14. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 1997;
- Dönmezer Sulhi/Erman Sahir, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku C.II, 11. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 1999;
- Eisele Jörg, Strafrecht- Besonderer Teil I, Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart 2012;
- Fischer Thomas, Beck'sche kurz-Kommentare Strafgesetzbuch und Nebengesetze, 58. Auflage, Verlag C.H. Beck, München 2011;
- Gerçeker Hasan, Türk Ceza Kanunu, C.3, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014;
- Gezgin Kayan Rahşan Bengi, "Gürültüye Neden Olma/Gürültü Kirliliği", *Ceza Hukuku Dergisi*, Y.3, S.7, Ağustos 2008, ss.111-120;
- Göktürk Neslihan, "Suçun Yasal Tanımında Yer Alan "Hukuka Aykırılık" İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.7, S.1, 2016, ss.407-450;
- Hafizoğulları Zeki/Özen Muharrem, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 8. Baskı, USA Yayıncılık, Ankara 2015;

- Hafizoğulları Zeki/Özen Muharrem, *Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler Toplama Karşı Suçlar*, USA Yayıncılık, Ankara 2012;
- Heine Günter, in Schönke/Schröder *Strafgesetzbuch Kommentar*, 28. Auflage, Verlag C.H. Beck, München, 2010;
- Katoğlu Tuğrul, "Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.61, S.2, 2012, ss.657-693;
- Kaymaz Seydi/Gökcan Hasan Tahsin, 5236 Sayılı Türk Ceza Kanununda Taksirle Adam Öldürme ve Yaralama Suçları, Seçkin Yayınevi, Ankara 2006;
- Keskin Kızıroğlu Serap, "Kasten Yaralama Suçu", Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan, C.I, Ankara Üniversitesi Yayını, Ankara 2015, ss.639-686;
- Kight Caitlin R./Swaddle John P., "How and Why Environmental Noise Impacts Animals: An Integrative, Mechanistic Review", *Ecology Letters*, V. 14, Iss. 10, 2011, pp.1052-1061;
- Koca Mahmut, "Fikri İctima", *Ceza Hukuku Dergisi*, Y.2, S.4, Ağustos 2007, ss.197-221;
- Koca Mahmut/Üzülmez İlhan, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 9. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016;
- Koca Mahmut/Üzülmez İlhan, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016,
- Kocasakal Ümit, "Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK 123)", *Ankara Barosu Dergisi*, S.2, 2015, ss.111-146;
- Malkoç İsmail, *Açıklamalı Türk Ceza Kanunu*, C.3, Malkoç Yayınevi, Ankara 2013;
- Nuhoğlu Ayşe, "Kanunilik İlkesi Işığında 554 Sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükümünde Kararname", Prof.Dr. Ergun Önen' e Armağan, İstanbul 2003, ss.677-696;
- Otacı Cengiz/Keskin İbrahim, *Türk Kabahatler Hukuku*, HUKAB Yayınları, Ankara 2014;
- Özar Süleyman, "Türk Ceza Kanunu'nun Sistematiğine İlişkin Kritik Noktalar", *Ankara Barosu Dergisi*, S.3, 2006, ss.97-114;
- Özbek Veli Özer/Doğan Koray/Bacaksız Pınar/Tepe İlker, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 7. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016;
- Özgenç İzzet, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 12. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016;
- Öztürk Bahri/Erdem Mustafa Ruhan, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 16. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016;
- Parlar Ali/Hatipoğlu Muzaffer, *Cezai ve Hukuki Sorumluluk Boyutlarıyla Çevre Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara 2010;
- Passchier Vermeer Willy/Passchier Wim F., "Noise Exposure and Public Health", *Environmental Health Perspectives*, Vol. 108, Supplement I, March 2000, pp.123-131;
- Pavlogeorgatos Gerasimos, "Environmental Parameters in Museums", *Building and Environment*, Vol.38, Iss.12, December 2003, pp.1457-1461;
- Soyaslan Doğan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 7. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara 2016;

- Stansfeld Stephen A./Matheson Mark P., "Noise Pollution: Non-Auditory Effects on Health", *British Medical Bulletin*, Vol.68, 2003, Iss.1, pp.243-257;
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü Gürültü ve Titreşim Kontrolü Şube Müdürlüğü, <http://gurultu.cevreorman.gov.tr/gurultu/AnaSayfa/gurultu.aspx?sflang=tr>, (19.08.2016);
- Talas Serdar, "Türk Ceza Kanunu'nda Çevrenin Kasten ve Taksirle Kirletilmesi Suçları", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.LXXI, S.1, 2013, ss.1147-1157;
- Taneri Gökhan, *Çevreye Karşı Suçlar*, Bilge Yayınevi, Ankara 2016;
- Taşkın Ozan Ercan, "Maddi ve Muhakeme Boyutuyla Çevre Ceza Hukukuna Dair Bazı Tespitler/Kısmi Öneriler", *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi*, C.3 S.1, Haziran 2015, ss.119-166;
- TBMM Adalet Komisyonu Raporu, T.16.05.2005, E.2/452, K.79, <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss901m.htm>, (12.03.2016).
- TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr>, (19.08.2016);
- Tezcan Durmuş/Erdem Mustafa Ruhan/Önok R. Murat, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 12. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2015;
- Toprak Remzi/Aktürk Nizami, "Gürültünün İnsan Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri", *Türkiye Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi*, C.61, No.1,2,3, 2004, ss.49-58;
- Toprak Zerrin, *Çevre Yönetimi ve Politikası*, Albi Yayınları, İzmir 2012;
- Toroslu Nevzat/Toroslu Haluk, *Ceza Hukuku Genel Kısım*, 23. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara 2016;
- Tuncer Sezin Duygu/Başkale Mithat Burak, "Çevre Ceza Hukukunda Zaman", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.65, S.4, 2016, ss.3695-3714;
- US Environmental Protection Agency, <https://www.epa.gov/clean-air-act-overview/title-iv-noise-pollution>, (19.08.2016);
- Ünver Yener, "Türk Yargı Kararlarının Kanunilik İlkesi ve Sonuçları Açısından Değerlendirmesi", *Gesetzlichkeitsprinzip im Strafrecht (Ceza Hukukunda Kanunilik İlkesi)*, (Ed. Yener Ünver), C.3, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014, ss.15-34;
- Ünver Yener, *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2003;
- Üzülmez İlhan, *Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar*, Adalet Yayınevi, Ankara 2013;
- World Health Organization, *Guidelines For Community Noise*, (Ed. Birgitta Berglund, Thomas Lindvall, Dietrich H.Schwela), World Health Organization, Geneva 1999;
- Yalçın Sancar Türkan, "Türk Ceza Kanunu'nda Zincirleme Suç", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.70, 2007, ss.244-259;
- Yaşamış Firuz D., "Çevre Ceza Hukuku'nda Son Gelişmeler: Yeni Türk Ceza Kanunu ve Kabahatler Kanunu", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.58, 2005, ss.137-147;
- Yaşar Osman/Gökcan Hasan Tahsin/Artuç Mustafa, *Türk Ceza Kanunu*, C.4, Adalet Yayınevi, Ankara 2014;

- Yenerer Çakmut Özlem, Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçu, Beta Yayınevi, İstanbul 2014;
- Yılmaz Demirkale Sevtap/Aşçıgil Mine, "Sağlıklı Kentlerle ve Yapılarla İlgili Türkiye'nin Gürültü Politikası", VIII. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi Sempozyum Bildirileri, İzmir 2007, ss.267-284;
- Yılmaz Sacit, Çevre Hukuku Bağlamında Türk Ceza Kanunundaki Çevre Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara 2013;
- Yılmaz Turgut Nühket, Çevre Politikası ve Hukuku, İmaj Yayıncılık, Ankara 2012;
- Yokuş Sevik Handan, Çevre Hukuku Doğal Çevrenin Korunması, Adalet Yayınevi, Ankara 2013;
- Yokuş Sevik Handan, "Gürültüye Neden Olma Suçu", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan Özel Sayı*, C.19, S.2, 2013, ss.363-379.